

בצילא דמהימנותא

בְּקוּדֵשׁ פְּנִימָה • דְּבַרֵי תוֹרָה • שִׁיחוֹת קוּדֵשׁ

פּר' וִירָא • ח - טו מֵרַחְשׁוֹן

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון ד (תתשנ"ו)

אשר אודות התמסרותם והשקעתם הגדולה בבחורים זכו להגיע עד הלום.

לכבוד הנאספים הוגש סעודה לכבודה של תורה. כל מהלך הסעודה ליווה בכלי שיר וזמר כראוי וכיאות. לפני כניסת כ"ק מרן שליט"א למעמד נקראו לבוא אל בימת הכבוד בחורי החמד אשר התייענו במשך השנה האחרונה להבחן על המסכת הנלמדת בישיבה בשנת תשפ"ב, וכן על מה שלמדו בשנת תשפ"א, כאשר לצד זה הוסיפו הבחורים נ"י עוד מאות דפי גפ"ת - לקבל תעודות כבוד 'עטרת פז' 'כתר תורה' ו'יקר אורייתא' מידי הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

עם הכנס כ"ק מרן שליט"א לפאר את המעמד, נתכבד חדב"נ כ"ק הגה"צ אב"ד קרית הבעש"ט שליט"א לשאת דברים.

ברוב קשב האזינו הקהל לדבריו, כאשר בדבריו הרחיב אודות דרך הלימוד שהנחיל לנו כ"ק מרן זי"ע לשנן ולחזור ולהבחן על דפי גפ"ת, כדי שמתוך כך יזכה כל אחד לקבל חשקות ואהבת התורה הק'. כן הזכיר את הגאון מטשעבין זצוק"ל שהיום הוא יומ"ד דיליה, אשר גם הוא הרבה פעלים להחדיר אהבת תורה בקרב בני ישראל.

כאן קרא הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א את שמות הבחורים המצטיינים שנבחנו על למעלה משלוש מאות דפי גפ"ת שנלמדו במשך ג' השנים העל"ט, והתעטרו בתואר הכבוד 'צורבא מרבנן', כשעל מסכתות אלו הוסיפו להבחן עוד מאות דפי גפ"ת, שיעלו ויבואו לקבל התעודות מידי הקודש. ועברו התלמידים המצטיינים זה אחר זה כשעה ארוכה כשכ"ק מרן שליט"א מאחל לכל אחד מברכות קדשו להצלחה והתעלות בתוה"ק.

בסיום קבע הגה"צ ראש הישיבה שליט"א ברכה

יום רביעי פר' לך ח' מרחשון

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר מרדכי דוד אקרמן מפעיה"ק (ב"ר אריה מפעיה"ק, וח"ר אהרן באנדא מפעיה"ק).

יום חמישי פר' לך ט' מרחשון

בערב הגיע לביקור בקו"פ כ"ק האדמו"ר מהורדנאק שליט"א ממאנשעסטער, (תוכן השיחה יבוא אי"ה).

אח"כ הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול לפאר את מעמד חלוקת תעודות 'צורבא מרבנן' ללמעלה מחמישים מצטייני הבחורים מרשת הישיבות לצעירים בארה"ק, מקרית צאנו נתניה, בני ברק, ירושלים, אלעד, אשר עמדו בכור המבחן על מאות דפי גפ"ת במסגרת תכנית 'ושננתם' 'משנת אהרן' הפועל בישיבותינו הק' זה שנים רבות הצלחה, במהלכו נבחנו הבחורים לאחר יגיעה עצומה ושינון, על המסכתות שנלמדו בישיבות בג' שנים האחרונות, הלא המה מסכתות בבא בתרא ובצ"עא ופסחים והוסיפו להבחן על למעלה מ-300 דפי גפ"ת, שלמדו בעצמם בבקיאות נפלאה.

כמו כן חלוקת תעודות הצטיינות 'יקר אורייתא' לאלו שנבחנו על כל מס' בבא בתרא, בבא מציעא ופסחים שנלמדו בהיכל הישיבה בג' השנים העל"ט, תעודות הוקרה 'כתר תורה' לאלו שנבחנו על מסכת בבא בתרא ובבא מציעא, ותעודות הוקרה 'עטרת פז' לאלו שנבחנו על כל מסכת בבא בתרא, כשבכל התוכניות הללו ישנה גם דרגת 'מובחרים' שנבחנו בימי בין הזמנים במבחנים מרוכזים בבת אחת על כל החומר שנלמד במשך כל השנה.

מעמד כבוד התורה נערכה בהיכל הגדול, בהשתתפות רבנן ותלמידיהון, הרמ"ם מגידי השיעורים והמשגיחים מרשת הישיבות לצעירים,

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

הבר מצוה חיים מאיר נ"י בן הרה"ח ר' שמעון קני מפעיה"ק (ב"ר אברהם שמואל ז"ל, וח"ר אברהם גרוס ז"ל).

שב"ק פר' לך י"א מרחשון

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' יעקב אליהו גענוד חבר הנהלת מוסדותינו הק' במאנסי. הכריזו על זמן שוה"ט בשעה 9.15, וזמן תפילת שחרית בשעה 8.15.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' גרשון הרשקוביץ מפעיה"ק, מה ידידות - הרה"ג ר' יעקב אליעזר קלוגר ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק ויו"ר ארגון ושננתם. וזמרו תנו שבת.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג ר' אברהם יעקב ברגר שליט"א מפעיה"ק - נכד כ"ק מרן זי"ע. אחר ברכהמ"ז זמרו צמאה נפשי וי"ה אכסוף.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להרב יואל צבי ראטה משגיח בישיבה"ק (בהג"ר יעקב עזרא שליט"א נאמן בית מרן שליט"א, וחתן הג"ר אליעזר אסטרייכר מנה"ר דת"ת דרכי אבות בב"ב), ולהר"ר יהושע נח הרשקוביץ מבית שמש (ב"ר שלמה נחמן מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר שלום אליהו צבי זילבר ז"ל). ולרגל הולדת הבנים התאומים להר"ר חיים הרשקוביץ מפעיה"ק (ב"ר גרשון מפעיה"ק, וח"ר יהודה ליב למברגר מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ ויהי כאשר הקריב לבוא

מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי וגו' אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך, ובמדרש פליאה אמרי נא אחותי את מכאן ששוחטין לחולה בשבת, ואין לו מובן.

ונל"ב בדרך דרוש, ובהקדם מש"כ כמה ספרי

דרוש (עי' מדרש יהונתן, חנוכת התורה, ועוד) בביאור

דברי המדרש, עפימ"ש הרא"ש ביומא (פ"ח סי' י"ד)

(בסוגיא דמאכילין אותו הקל הקל, וז"ל, שאלו את הראב"ד ז"ל חולה שיש בו סכנה אם

לא יאכל בשר, אם יש לפניו נבילה ואין שחוט

אם לא שנסחט בשבת, כי י"א מוטב שיעבור הוא

על לאו דנבילה משיעברו אחרים על איסור

סקילה, והשיב דברי י"א מכוונים הם, אבל י"ל כי

איסור שבת כבר ניתן לדחות בהבערה ובבישול

מיוחדת לצוות הר"מים והמשגיחים בכל הישיבות, בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק בראשות המנהל הרוחני הרה"ג רבי אשר דוד גליק שליט"א, בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק בראשות הרה"ג רבי מאיר יוסף דויד שליט"א, בבני ברק בראשות המנהל רוחני הרה"ג רבי יעקב מרדכי רייך שליט"א, בירושלים בראשות המנהל רוחני הרה"ג רבי חיים מיכל הלברשטאם שליט"א, ובאלעד בראשות המנהל רוחני הרה"ג רבי אברהם חיים פרנקל שליט"א, המשקיעים כוחות עצומים במשך כל השנים להצלחת הבחורים.

כמו"כ הודה בדבריו להנהלה הכללית של הישיבות הק', בקרית צאנז מנהלי היכלי התורה והחסד דחסידי צאנז הרה"ח ר' בר יוחאי שמעון והרה"ח ר' זאב קליין; בירושלים הרב מאיר בורד הי"ו והר"ר שמעון גוטמן הי"ו, בבני ברק מנהלי הישיבה הר"ר מאיר צבי בלומנטל והר"ר משה אליעזר שמעון, ובאלעד הרה"ח ר' פנחס גרוס הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגסאם והרה"ח ר' לוי יצחק הופמן, על עמידתם בעמל ויגיעה למען לא יחסר המזג וחפץ ה' בידם יצליח.

קשרי תודה קשר להנגיד הנכבד העומד לימינם בכל עת הרה"ח ר' יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו עמוד התווך לבית צאנז, אשר תרם את חלק הארי מהוצאות התעודות והפרסים. כן ציין את הנדיב הרה"ח ר' שלמה אשר טאוכר הי"ו, אשר הוא הגבר אשר הקים מפעל זה הקרוי 'משנת אהרן', וכעת הניף ידו בתרומת הסעודה וכל ההוצאות מסביב. ואתם עמם הרה"ח ר' חיים שפירא הי"ו יו"ר רפאינו, על תרומתו ותמיכתו הנכבדה.

אחרון חביב ציין לשבח את הרה"ג ר' יעקב אליעזר קלוגר ר"מ בישיבה לצעירים פעיה"ק ויו"ר מפעל ושננתם, שעומד בראש הבחינות אשר השקיע רבות להצלחת הבחורים, יחד עם כל צוות הבוחנים שעמלו בעריכת המבחנים בכתב ובע"פ.

את דבריו סיים בברכה אל מול פני הקודש שיוכל כ"ק מרן שליט"א לשאוב מאיתנו רוב נחת דקדושה, עדי ביאת משיח צדקינו בב"א.

לאחמ"כ קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה לכבוד התורה ולומדיה עם כל יושבי בימת הכבוד משך זמן, בסיום חזר מרן שליט"א לביתו.

יום שישי פר' לך י' מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יקותיאל נ"י בן הרה"ח ר' אליהו הופמן מפעיה"ק (ב"ר חיים יהודה מפעיה"ק), ולהבחור

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

מש"כ בשו"ת דבר שמואל (סי' רכ"ח) לענין חילול שבת על חולה שיש בו סכנה, וז"ל, כל מה שאפשר לתקן בלי עיכוב וחשש היזק הבריאות לחולה המסוכן כדי להאכילו הקל הקל תחילה כדגריסין בנגמ' ביומא (דף פ"ג ע"א) עבדינן ליה וכו', ואגב אורחין אמינא מה שיעצתי כאן לימים שעברו בענין שחיטת עוף לחולה בשבת היכא דצריך לו, לשחוט אותו ע"י שנים או חזין בסכין שאין לכל אחד מהם איסור מלאכת שבת מדאורייתא כדמסקינן במס' שבת (דף צ"ג ע"א), וכתבו הרמב"ם בהל' שבת (פ"א הט"ו) עכ"ל. מבואר דגם בחילול שבת לצורך חולה שיש בו סכנה היכא דאפשר ראוי לחזור אחר שנים שיעשו המלאכה כי היכא דתהוי בכלל שנים שעשאוהו.

אבל מסתימת הפוסקים שלא הזכירו כלל להקפיד על כך, משמע דסבירא להו שאין צריך להדר שיעשו שנים ביחד, וכ"כ הברוך טעם בעטרת חכמים (או"ח סי' ד' ד"ה הלא) דאפי' אם מצוי שם כמה משמשים אין צריך לעשות ע"י שנים, עי"ש.

ובשו"ע בסי' שכ"ח (סעי' י"ב), כתב המחבר כשמחללין שבת על חולה שיש בו סכנה משתדלין שלא לעשות ע"י עכו"ם וקטנים ונשים אלא ע"י ישראל גדולים ובני דעת, וכתב הרמ"א ע"ז, וי"א דאם אפשר לעשות בלא דיחוי ובלא איחור ע"י שינוי עושה ע"י שינוי, ואם אפשר לעשותה ע"י עכו"ם בלא איחור עושין ע"י עכו"ם וכו' עכ"ל, ומסתימת הדברים משמע דלא קפדינן לחזור אחר שנים שיעשוהו גם לדעת רמ"א, מיהו אפ"ל דבכלל מש"כ הרמ"א 'שראוי לעשותו ע"י שינוי' הוא גם הך דיעשהו ע"י שנים, דהא הטעם דב' שעשאוהו פטור הוא כיון דלאו אורחיה כמש"כ רש"י בשבת שם, וא"כ הו"ל עשיית המלאכה בשנים כשינוי במלאכה, ועי' בס' תורת שבת שם (סק"ד).

גם בתשו' באר יצחק (סי' י"ד ענף ה') עורר בזה מפנ"מ אין משתדלין לחלל שבת לחולה שיש בו

ובמחמין לו חמין, א"נ שאי אפשר שלא יהא קטן אחד בסוף העולם, אבל אם היה החולה צריך לאכילה לאלתר והנבילה מוכנת לו מיד והשחוט מתאחר לו, ודאי מאכילין אותו הנבילה ואין ממתניין לשחיטה והפשט ובישול, ורבינו מאיר [הוא המהר"ם מרוטנברג] השיב בתשובה ע"ז והביא דמיון מאוכל נפש ביו"ט דשוחטין ביו"ט דאיכא עשה ול"ת באיסור מלאכה, ומאכל נבילה דאין בה אלא לאו, או לומר לנכרי לנחור עופות דליכא אלא איסור דרבנן דאין שחיטה לעוף מה"ת, אלא כיון דהתורה התירה לנו אוכל נפש ביו"ט הוה לדידן כל אוכל נפש ביו"ט כמו בחול, והכי נמי כיון שהתירה תורה פיקוח נפש הוי כל מלאכה שעושה בשבת בשביל חולה שיש בו סכנה כאילו עשאה בחול, עכ"ד, ועיין בר"ן ביומא שם (דף ד' ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה וגריסין).

ובקרוב נתנאל על הרא"ש שם (אות ב'), ציין לתשו' הרשב"א (סי' תרפ"ט) שאחר שהביא דברי הראב"ד ומהר"ם הג"ל כתב וז"ל, ולי נראה שהכל תלוי במחלוקת אם נאמר שבת דחוויה או נאמר שבת הותרה אצל חולה, אם נאמר שבת הותרה אצל חולה שוחטין לו, שלא אסרה תורה מלאכת שבת אצל חולה, ושוחטין לחולה בשבת כדרך ששוחטין אנו לעצמנו, וכדרך שאמרו בטומאה למאן דאמר טומאה הותרה בציבור שאם נטמא הכוס אפילו יש שם כוס אחר נותן לטהור אפילו מן הכוס שנטמא, אבל למ"ד דחוויה היא מאכילין לו הנבילה שהוא צריך לאכול ואין אנו עוברים לשחוט לו, שבמקום שיש לו בשר לאכול לא נעבור אנו ולא נדחה את השבת וכו', עי"ש.

ועפ"ז פירשו דעל כך קאי המדרש מכאן ששוחטין לחולה בשבת, רצ"ל דגם בכה"ג שיש לפנייהם נבילה מוכנת אפ"ה לא יתנו לו נבילה אלא שוחטין לו כדעת המהר"ם מרוטנברג, דמאחר ופיקו"נ הותרה בשבת שרי לגמרי. ובמק"א אמרנו עוד עד"ז באו"א, בהקדם

לאוין גמורים של מלאכת שבת.

וגדולה מזו מצינו בפ"ק דיומא (דף ו' ע"ב) בפלוגתא דר' נחמן ור' ששת אי טומאה הותרה בציבור או דחוייה היא בציבור, דקאמר שם בגמ' דהיכי דאיכא טמאים וטהורים בהוא בית אב כו"ע לא פליגי דטהורים עבדי טמאים לא עבדי, כי פליגי לאהדורי ולא תויי טמאים מבית אב אחרינא, ר' נחמן אמר דהותרה היא ולא מהדרין, ור' ששת אמר דחוייה היא ומהדרין, הרי לנו דלמ"ד דחוייה היא מהדרין אטהורים אף בבית אב אחרינא, ובשבת קי"ל דפיקו"נ דחוייה היא, ואף דבדחיה אשר בחולה אין מקום להא דמהדרין דהא אסור להשהות, בכל זאת באם שני בנ"א מוכנים ועומדים במקום החולה, דזה הוי כטמאים וטהורים בהוא בית אב עצמו, דאף למ"ד דטומאה הותרה בציבור טהורים עבדי טמאים לא עבדי, ומכ"ש בשבת דקיימינן דדחוייה היא אצל החולה דבהאי גונא אין לנו לחלל רק ע"י שנים, ולמה לא נמצא בשום מקום איזה רמוז על כך, דבכגון זה דשני בנ"א מוכנים ועומדים, ולא יהיה שום עיכוב לצרכי החולה ע"י כך, אין רשאין לעשות שום מלאכה עבור החולה רק עפ"י אותן השנים דוקא העומדים שם, וצריך עיון גדול, עכ"ל, (ובמק"א הארכנו בדבריו דתלוי בתרי לישנא בגמ' ביומא שם, וגם דאיכא מקום לחלק בין חובת עבודה להא דפיקו"נ).

אולם יש לצדד לומר דאי פיקו"נ הותרה אין צריך לחזר אחר שנים שיעשוהו, לפימ"ש"כ כמה אחרונים (עי' שו"ת דברי יששכר או"ח סוס"א י"א) לדון שאין ראוי כלל שיעשו שנים כיון דגם בשנים שעשאוהו איכא בכך איסור, ולכמה דיעות איכא אפי' איסור תורה (עי' תיבת גומא פר' פקודי, ובמקור חיים סי' רס"ו), וכן בשו"ת חסד לאברהם (או"ח סי' כ"ח, ובמהדו"ת סי' כ"ח) הביא דברי השואל הגר"ח"נ דמביצער, די"ל דהא דמיעט קרא שנים שעשאוהו הוא רק מן הלאו ומעונש כרת, אבל עשה דשבת איכא גם במלאכה שנעשה ע"י

סכנה ע"י שנים כדי שלא יהא איסור תורה דהרי קי"ל מאבילין הקל הקל תחילה, וכתב דכי היכא דאין עושין צרכי החולה ע"י קטנים ונכרים כמבואר ביומא (דף פ"ד ע"ב) ובירושלמי שם (פ"ה ה"ה), וכמבואר בר"ן שם טעמו שחשש שמא יאמרו הבריות שאסור לחלל שבת בצרכי החולה, וכ"כ הרדב"ז (ח"ג סי' תקצ"א) והתשב"ץ (ח"א סי' נ"ד) בארוכה, מהי"ט הקילו שלא להצטרך להדר אחר שנים שיעשוהו וכמבואר באו"ח סי' שכ"ח גבי עשיית נכרי בצרכי החולה, ועי' בט"ז (שם סק"ה), עי"ש. אלא דדבריו יתכנו רק לדעת המחבר שם שאין צריך להשתדל לעשותה בהיתר, וכאשר צידד בטו"ז שם כהנך דעות, אבל למ"ש הרמ"א דראוי לעשותה בהיתר ע"י שינוי, אכתי היה חל עלינו חובה להשתדל לעשותה ע"י שנים.

וביד המלך ריש הל' שבת (נד"ה ודע) כתב בתו"ד בענין זה, ועוד תמוה בעיני לדינא דסתמו בכל מקומות בגמ' דכל חולי שיש בו סכנה מחללין עליו את השבת, וכן הביאו כל רבותינו הראשונים והאחרונים דין זה בסתמא בלי לפרש בו מאומה, והלא אנן קי"ל (רמב"ם פ"ב ה"א) דשבת דחוייה היא אצל החולה, וא"כ למה לא ניהדר בכל עשיית מלאכה בשבת בשביל חולה לעשותו עכ"פ ע"י שנים, בכדי שלא לדחות רק איסור בעלמא ולא לאו גמור של מלאכת שבת. ואף דאסור להתמהמה בעשיית המלאכה בשביל החולה, ואנו רואין דהיה יקר בעיני חז"ל דחית שבת בשביל החולה כל כך, עד שאמרו בירושלמי דהנשאל הרי"ז מגונה והשואל הרי הוא שופך דמים, ובודאי אינו עולה על הדעת דימתין אף רגע אחת בכדי להביא שנים לעשית המלאכה, אבל בכל זאת אם שני בני אדם מוכנים ועומדים, באופן שלא יהיה ע"י כך שיהיה המלאכה ע"י שנים שום עיכוב לצרכי החולה אף רגע כמימרא, ובכגון זה אפשר לקיים שניהם, לעשות כל צרכי החולה ושלא לדחות עכ"פ

לא נאמרה כלל ציווי השבת, ולפי"ז שבת הותרה אצל פיקו"נ שהרי לא נאמרה כלל איסור שבת לגבי פיקו"נ, אבל אם נפש ישראל חשוב ממצוות התורה י"ל דמש"ה פיקו"נ דוחה שבת מחמת חשיבות ועדיפות הנפש, וא"כ י"ל דגם במקום פיקו"נ איכא מצוות שבת ורק הנדחה מפני נפש ישראל, וממילא דשבת דחוויה אצל פיקו"נ, ודו"ק.

עוד כתב שם ביש"מ דלפימ"ש הרמב"ם במורה (ח"ג פי"ג י"ד) דגלגלי השמים חשובין יותר מן האדם (ותמוה שלא הביא ממ"ש הרמב"ם הכי להדיא בפ"ג מיסודי התורה ה"ט, דכל הכוכבים והגלגלים כולן בעלי נפש ודעה והשכל הם, ודעת הכוכבים והגלגלים מעוטה מדעת המלאכים וגדולה מדעת בני אדם), לפי"ז מכ"ש דהתורה והמצוות דהמה למעלה בחשיבותן מהגלגלים דבוודאי המה חשובים יותר מנפש האדם, ולפי"ז ההכרח דפיקו"נ הותרה בשבת, ואמנם כבר רבו החולקים בזה כמש"כ בעלי הקבלה דהשגת בני אדם הצדיקים הוא למעלה יותר מן הכוכבים והגלגלים, ולדבריהם שפיר יתכן לומר שגדלה מעלתם גם מהתורה והמצוות, והנפש הישראלית עדיפא מהתורה והמצוות, עיי"ש ביש"מ באריכות הדברים.

ואמרתי מכבר די"ל דבכך תליא פלוגתת אבי ורבא בפסחים (דף ס"ד ע"ב) אי סומכין על הנס, דהנה כל דרכי הנהגת הטבע משתלשל ממשטר הכוכבים והמזלות לפי סידורם, ולכן אם הנפש הישראלית עומדת במעלה יתירה מהגלגלים והכוכבים ממילא דשפיר נמסר לידי האדם הכח וגבורה להיות מושל בקרב תבל, ולכן אין גריעותא בשינוי סדר הטבע לצורך האדם שהרי מעלתו גדולה מכל מערכת השמים וארץ, ולכך שפיר סומכין על הנס. אבל אם הגלגלים והכוכבים מדרגתם למעלה מנפש ישראל א"כ אין ביד האדם לשלוט עליהם ולשנות הנהגתם וטבעם של עולם, ומהאי טעמא הוי הנס גריעותא דאין רשאי לשנות סדרו של עולם,

שנים, דקרא דבעשותה מיירי בענין הלאו, ודברי השואל הוא בספרו תורת חן (שהסכים עלה מרנא הדברי חיים, סי' ה' וסי' ז'), שהאריך שם לחזק את דבריו, וכ"כ בשו"ת חרות יעקב תנינא (סי' מ"ט ד"ה גם י"ל) בסתמא, דבשנים שעשאוהו אכתי איכא עשה דשבתון, וכן הביא בשו"ת עטרת ישועה (סי' ל"א, אות א' ד"ה אכן), ולפי"ז י"ל דלכן אין ראוי שירבו העוסקים בחילול שבת, דמוטב שיעשה אחד שהותרה לו משיעשו שנים ותרוייהו יעברו איסור תורה או עכ"פ איסור מדרבנן ואתו למיסרך, ובפרט שאם לא יתירו אלא לעשות ע"י שנים יבואו למעות דאין לחלל שבת בשביל חולה שיש בו סכנה כמו שציידד הבאר יצחק הנ"ל, ודו"ק.

העולה מזה דהא מילתא אי מותר לחלל השבת לחולה לברו או שראוי להשתדל לעשותה ע"י שנים, תליא בכך אי שבת דחוויה אצל פיקו"נ או דהותרה שבת אצל פיקו"נ, וביותר מוכרח כן ע"פ מש"כ הרשב"א הנ"ל דאי הותרה בשבת אפשר לשחוט בשבת ואין צריך להשתדל לעבור על נבילה הקל, משא"כ אי דחוויה אין לשחוט בשבת אלא יחזר אחר איסור הקל, וה"נ בנידו"ד דכוותה דאי דחוויה שבת אצל חולה צריך להשתדל לעשותה ע"י שנים שעשאוהו וכדעת הדבר שמואל וסייעתו, כי היכא דמהדרין לעשותה בהיתר ע"י שינוי כמש"כ הרמ"א, משא"כ אי הותרה שבת אצל פיקו"נ אין צריך להשתדל כלל לעשותה ע"י שנים, כיון דבהיתרא קא עסיק.

והנה בישמח משה (פר' האזינו, ד"ה ובאופן אחר) ביאר דהא מילתא אי פיקו"נ הותרה בשבת או דחוויה, תליא אם נפש הישראלית עדיף מן מצוות התורה, דאי מצוות התורה עדיפי מנפש ישראל א"כ בהכרח דהא דנדרחה שבת מחמת פיקו"נ אינו מפני חשיבות נפש ישראל על פני מצוות שבת, שהרי המצוות הם במעלה גבוה יותר מנפשות ישראל, ובהכרח דכך הוא גזה"כ דלענין פיקו"נ

ולכך אין סומכין על הנס.

והנה הקשו המפוי' היאך אמר אברהם אמרי נא אחותי את וגו', היאך הורה לה אברהם לומר כן והלא עי"ז עלולה לעבור באיסור אשת איש בשביל שלא יהרגו אותו, ותירצו דאשה קרקע עולם, ואולם עדיין צ"ב הרי במה שתאמר אחי הוא הויא כמסייעה להם וכעושה מעשה, (ועיין מ"ש בזה אאמו"ר וצללה"ה שפ"ח לימיה"נ ח"ב עמוד ע"ט), וא"כ ראוי להבין למה הורה לה אברהם לומר שאחותו היא. גם בלא"ה כבר האריך הרמב"ן לבאר שלא היה לו לאברהם לעשות מצדקי לינצל מפרעה, אלא הו"ל לסמוך על השי"ת שיצילנו מכל צרה, יעו"ש בלשון קדשו.

ואולם בישמח משה ביאר בזה, דבאמת אברהם לא חשש כלל וידע בוודאי שלא תינזק שרה, כי הכיר בצדקתה וברום מעלתה, עד שהיה טפל לה בנביאות, וידע שיעשה לה נס, אך עדיין חשש אברהם דאכתי אילו לא תאמר אחותי היא, אלא תאמר שאשתו היא עלול להגיע מזה מכשול, כי אם תסמוך על הנס ולא תמסור נפשה מלבוא לפרעה, אף כי בוודאי תינצל מידו, אך ביני וביני יתחלל ש"ש, שיאמרו הבריות שהסכימה למסור עצמה לבוא לפרעה, ואם תמסור נפשה לעמוד בעוז ולא לבוא לידי פרעה, אזי אף כי היא תינצל ויעשה לה נס, אך אברהם בענוותנותו כי רבה סבר שהוא אינו ראוי שיעשה לו נס, ועל כן חשש על עצמו שמא יהרגו אותו, וז"ש הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, שכעת נכנס יפיה בלבו כשראה אותה על המים, וזה מורה שאינני צדיק לפי שלא היה ראוי להיות נצמח הידיעה כלל מן הראיה, כי מרוב דבקותו בהשי"ת לא היה לו לידע כלל ההפרש בין יפה לאינה יפה, ע"ד שנא' (בראשית ג, ז) וידעו כי ערומים הם, שתחילה לא ידעו ההפרש בין ערום לאינו ערום, אם כן לא ידעו שערומים הם, ולכך אמר ברוב ענוותנותו כיון שאינני דבוק בהשי"ת בשלימות, ממילא והרגו אותי כי אינני

ראוי לנס, ואותך יחיו כי את צדקנית ובודאי נס יזדמן לך, לכך אמרי נא אחותי את וגו', שעליך אין לחוש שבודאי יארע לך נס, ואף חשש חילול ה' לא יארע כלל על ידך, כי יסברו הבריות שאחותי את, ורק יתקדש ש"ש כשיראו שנצלת מידי פרעה ע"י שידוד הטבע, עכת"ד, וכע"ז אי' בספה"ק באר מים חיים יעו"ש.

והנה בלשון המדרש יש לדייק דפתח בלשון רבים 'מכאן ששוחטין', וסיים 'לחולה' בלשון יחיד, והול"ל למינקט בלשון שוה ששוחטין לחולים או ששוחט לחולה, ואפשר דבדווקא נקט האי לישנא להורות דלכתחילה ראוי לשחוט לחולה בשבת ע"י שנים שעשאוהו, דכל היכא דאיכא למיעבד בהיתרא עבדינן, כיון דשבת דחוייה הוא אצל פיקו"נ, שוב ראיתי לכ"ק אאדמו"ר וצללה"ה בדרוש לפר' תצוה תשמ"ב (נדפס בדב"ת גליון תשצ"ט, והובא ביציב פתגם בפרשתן) שבתו"ד שם הזכיר המדרש הנ"ל, וביאר עד"ז דמכאן מוכח דפיקו"נ דחוייה בשבת ולכן שוחטין לחולה, דהיינו שראוי לכתחלה לשחוט ע"י שנים ולא שישחוט אחד, יעו"ש.

והשתא א"ש דכיון שנא' אמרי נא אחותי את, והיינו כי ידע אברהם שהיא לא תינזק כלל ויעשה לה נס, ומוכח דשפיר סמך עצמו על הנס, והיינו משום דנפש ישראל גדלה מעלתו יותר מן הגלגלים והכוכבים, ושפיר יכול לשנות סדרי הטבע, ולפי"ז י"ל דנפש ישראל חשוב גם מן מצוות התורה, וא"כ י"ל דהא דמחללין שבת עבור פיקו"נ היינו מדין דחיה שהרי הנפש גדולה מן המצוות, ומעתה ראוי להשתדל שלא לחלל שבת והיכי דאפשר צריך לעשות על ידי שנים, לכך מכאן ששוחטין לחולה בשבת, דהיינו שישחטו ע"י שנים שיאחזו בסכין כדי למעט בחילול שבת, ודו"ק.

*

ואפ"ל עוד בזה, עפימ"ש בשו"ת זית רענן (או"ח הלכה ה' סי' א' אות י"ג) בענין זה, די"ל

דמשו"ה אפי' היכי דאפשר אין צריך לעשות ע"י שנים, דהרי התוס' בפסחים (דף מ"ו ע"ב ד"ה רבה) הקשו למ"ד דאית ליה הואיל לא יתחייב אדם על מלאכת שבת הואיל וניתן לדחות אצל חולה שיש בו סכנה דפיקו"נ דוחה שבת, ותי' דחולה שיש בו סכנה לא שכית. ולפי"ז כאשר אנו דנין על חולה שיש בו סכנה אין לומר דאסור לעשות מלאכה ע"י אחד כיון שאפשר לעשותה בשנים, דבכה"ג גם היכי דאחד בלבד עושה אינו מחלל שבת, דהרי י"ל הואיל והיכי דליכא שנים שריא לעשות גם לאחד, א"כ גם כאשר ישנם שנים מותר מה"ת גם לאחד לעשות מדין הואיל, לכן שפיר ניתן לדחות אפי' לכתחילה גם ע"י אחד. [צריך לבאר דבריו, דכוונתו משום דכל האי מילתא דבעינן הקל הקל תחילה אינו מה"ת, וגם אם עבר וחילל שבת באופן החמור אין עליו חיוב על שלא עשה הקל, כמ"ש המבי"ט בקרית ספר (סוף פ"ד ממאכלות אסורות) דהא דאמרינן מאכילין הקל תחילה לא הוי אלא מדרבנן, דמדאורייתא אין לך דבר חמור שעומד בפני פקו"נ עי"ש, ועיין שו"ת דברי יציב (או"ח סי' רס"ג סק"ה) שהאריך בזה. ולכן מה"ת גם היכי דאפשר לעשות צרכי החולה ע"י שנים, מותר לעשותה גם באחד מטעם הואיל, ודו"ק].

והוסיף בזית רענן שם דאע"ג דגם במקום דשייך הואיל אכתי יש בה איסור דרבנן, מ"מ הרי גם בשנים שעשאוהו איכא איסור דרבנן, א"כ כיון דבכל ענין צריך לעבור על איסור דרבנן, הן כאשר יעשה לבדו מכה היתרא דהואיל, והן אם יעשה ע"י שנים מצד שנים שעשאוהו, שוב לא הצריכו לעשות ע"י שנים דלא יועיל בכך כלום, דמה"ת ממילא שריא ומדרבנן גם בזה אסור. אבל היכי דאפשר לעשות ע"י עכו"ם אינו רשאי לעשות בעצמו לכתחילה כמש"כ הרמ"א, דלא שייך לומר דכיון דממילא יצטרך לעבור על שבות דאמירה לעכו"ם יכול לעשות גם ע"י עצמו כנ"ל, דבוודאי עדיף לעבור על איסור

אמירה לעכו"ם דלית בה מעשה רק דיבור בעלמא, מאשר לעשות בעצמו שהוא שבות דאית ביה מעשה, וכמבואר חילוק זה בין שבות דאית ביה מעשה ללית ביה מעשה בעירובין (דף ס"ח ע"א), עכתו"ד. וצריך להוסיף על דבריו דמ"מ היכי דאפשר צריך לעשות ע"י שינוי כמש"כ הרמ"א, אע"ג דב"כ וב"כ אסור מדרבנן ותרוויהו הוי שבות דאית ביה מעשה, מ"מ עדיף לעשותה בשינוי כדי שיעבור רק על איסור קל ביותר שהותר הן מכח הואיל והן מטעם שעשה בשינוי, דהוי תרי דרבנן, ובלא"ה נמי מלאכה שנעשה בשינוי קיל משאר שבותים כמבואר בס' שכ"ח סעי' י"ג, ועי"ש בתה"ל"ד, ודו"ק.

והנה בגמ' בשבת (דף קל"ב ע"ב) קאמר רב אשי בטעם דצרעת אינו דוחה עבודה, דהיכא אמרינן דאתי עשה ודחי ל"ת כגון מילה דצרעת א"נ ציצית וכלאים דבעידנא דמתעקר לאו קא מוקים לעשה וכו', ורבא אמר טעם אחר משום דאכתי גברא לא חזי, ומשמע דנחלקו אמוראי בהא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה, וכ"כ בחדושי אבן העוזר שם, וכ"ה בחדושי ברוך טעם (דין עדל"ת פרק ב' (קמא) דף כ"ז ע"ד).

ובנמטע שורק (פר' שלח, בד"ה גמרא) ביאר דדב"ז אי בעינן בעדל"ת שיהא בעידנא, תליא בפלוגתת רבה ורב חסדא בפסחים (דף מ"ו ע"ב) גבי האופה מיו"ט לחול, דרב חסדא אמר לוקה רבה אמר אינו לוקה, רב חסדא אומר לוקה לא אמרינן הואיל ומיקלעי ליה אורחים חזי ליה, ולרבה אינו לוקה אמרינן הואיל וכו', ובגמ' שם (דף מ"ו ע"א) פריך למאן דאית ליה הואיל מהא דתנן יש חורש חרישה אחת וחייב עלה ח' לאוין וכו' ואי אמרת הואיל, אחרישה לא לחייב הואיל וחזי לכסות דם ציפור, והקשה הפני יהושע (בביצה דף ח' ע"א, ד"ה וע"פ) מה פריך הש"ס הא גם אם הי' מזדמן לו דם ציפור להדיא לא היה רשאי לחרוש כדי לקיים מ"ע דכיסוי הדם דכה"ג לא שייך עדל"ת שהרי

אינו בעידנא, (וכמ"ש בביצה שם).

וי"ל בשנחקור לבאר בטעם הדבר דאין עדל"ת אא"כ כשהוא בעידנא, דאם משום דילפינן לה מכלאים בציצית דהתם הו"ל בעידנא וכו', א"כ כמו"כ נימא דאין עדל"ת רק דייקא בדומיא דהתם שהוא מצוה שעל גופו וכדו', ומאיזה סברא דייקא לענין בעידנא צריך שיהא דומה לכלאים בציצית, אבל הדבר נכון לפימ"ש הרשב"א (כ"ה ברישב"א שלפנינו ר"ה דף ל"ב סוף ע"ב, ובר"ח שבת דף קל"ב) דמש"ה בעינן שיהא בעידנא דיש לחוש שיעבור על הלאו ואח"כ יאנס ולא יקיים העשה נמצא שעבר בחינם על הלאו, לכן אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמעקר ללאו מקיים העשה.

ומעתה אי אמרינן הואיל ראוי שיהא עדל"ת גם היכי דל"ה בעידנא, דהרי הא דבעינן שיהא בעידנא הוא דחיישינן שיעבור על הלאו ולא יקיים העשה, ואי אמרינן הואיל והיינו דכיון דאם יבואו אורחים יהא מותר לבשל בשבילם לכן אף אם לא באו אורחים לא עבר על הלאו כיון דיש מציאות שיבואו, הרי סברא זו עצמה שייך גם לענין עדל"ת דכיון שעובר על הל"ת משום שמתכוון לקיים העשה א"כ גם אם לאחר שעבר על הלאו ייאנס ולא קיים העשה לא עשה עבירה שהרי נתכוון ורצה לקיימה.

נמצא דהך אי בעינן בעידנא תליא בפלוגתא דהואיל, דלמ"ד דלא אמרינן הואיל משום דלא סגי במה שאפשר שיבא אורח, אלא דכיון שעתה אין לו אורחים חייב על הבישול, לדידיה הה"נ לענין עדל"ת לא סגי במה שמכוון לקיים אח"כ העשה, דהרי איכא למיחש שייאנס ולא יקיים העשה ונמצא עבר על הלאו בחנם, לכך אסור לעבור על הלאו אא"כ הו"ל בעידנא, אבל למאן דאית ליה הואיל הה"נ בעדל"ת דלא בעינן בעידנא וכנ"ל, וממילא מתורץ קושית הפנ"י דשפיר פריך למאן דאית ליה הואיל דלדידיה לא בעינן בעידנא, עכת"ד הנטע שורק.

עוד נקדים מה שהבאנו כמ"פ מס' בית ישראל (סי' י"ח, דף ס"ג ע"א) דהא דאמרינן דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דמעקר ללאו קא מקיים לעשה, תליא בפלוגתת ת"ק ורבי ישמעאל במנחות (דף כ"ח ע"א) אם ד' ציצית מצוה אחת הן או ד' מצוות, ותו"ד עפימש"כ השאג"א (סי' ל') להוכיח כדעת ר"ת בתוס' מנחות (דף מ' ע"ב, ד"ה תכלת, וע"ש לעיל בע"א תוד"ה כיון) דכלאים בציצית שריא רחמנא לגמרי אפי' שלא במקום מצוה כגון בלילה או באשה דאינה חייבת במצוה, מהא דאיתא ביבמות (דף צ' ע"ב) דאין ב"ד מתנין לעקור דבר מה"ת בקום ועשה אלא בשוא"ת, א"ל בעאי לאותובך ערל הזאה ואזמל סדין בציצית וכו' השתא דשנית לן שב ואל תעשה לא מעקר הוא כולוהו נמי שב ואל תעשה נינהו עי"ש, ובתוס' (ד"ה כולוהו) הקשו היכי הוי סדין בציצית שוא"ת הרי כי מיכסי בטלית דבר חיובא שאין בו ציצית עובר בדיים, ותירצו דבשעת עיטוף אכתי לא מחייב עד אחר שנתעטף ולאחר שנתעטף שוא"ת הוא, והקשו עוד דבברכות (דף כ' ע"א) משמע דכשהיה לבוש בכלאים ואין פושטן לא חשיב שב ואל תעשה אלא קום ועשה, ותירץ ר"י דשאני כלאים דהאיסור מיד בשעת לבישה שלבש אבל כאן לא מחייב עד לאחר שנתעטף עכ"ד, והשתא כיון דאיסור כלאים חל עליו מיד בשעת עטיפה ומ"ע דציצית לא חלה אלא לאחר שנתעטף, א"כ תיקשי הא דקי"ל דאין עדל"ת אלא אם הו"ל בעידנא דקא עקר לאו מקיים העשה, והרי אדרבה גבי כלאים בציצית הוא להיפוך, דהא בשעת עטיפה דמעקר לאו דכלאים אכתי לא מקיים לעשה דציצית דליתא למצוותיה עד לאחר עיטוף, ומוכרח מזה דאמרינן כדברי ר"ת דהואיל ושרי כלאים בציצית במקום מצוה שריא נמי שלא במקום מצוה, ולכן שרי להתעטף בכלאים בציצית אף שאינו מקיים העשה בשעת עקירת הלאו דכבר הותרה לגמרי אפי' שלא במקום מצוה עי"ש.

ובשו"ת נוב"י (מהדו"ת אהע"ז סי' קמ"א) העיר

ע"פ דברי התוס', דאין לומר דתחילה מתעטף ואח"כ תולה הציצית דהרי מיד בקשירה ראשונה עובר על כלאים וכהוכחת הנוב"י הנ"ל, ודו"ק.

והנה באוה"ק ביאר לשון הכתוב למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך, דכפל הלשון הוא כי נתכוון לב' דברים, האחד למען ייטיבו לו בעבור אחותו טובה גשמית, ועוד וחיתה נפשי בגללך, כי ע"י סתירת האשה עם האיש שוב יפקדנה בבנים בדומין לו, וכדאי' במדרש (ב"ר פנ"ג, ו) וז"ל אמר רבי יצחק אמר הקב"ה כתיב (במדבר ה, כח) ואם לא נטמאה האשה וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע, וזו שנכנסה לבית פרעה ולבית אבימלך ויצאה טהורה אינו דין שתפקד עכ"ל, הרי שחיתה נפשו של אברהם בבנים בגלל שרה, עי"ש, ועז"א וחיתה נפשי בפקודת הזרע בגללך פירוש על ירך, עכ"ד.

ויש להוסיף בזה דז"ש וחיתה נפשי בגללך, ע"ד אומרם ז"ל (נדרים דף ס"ד ע"ב) כל מי שאין לו בנים קרוי מת, ולכן ע"י שתפקד יזכה ויהא בכלל החיים, והבן. וראיתי בספר בני שלמה (לא' מחכמי ספרד) בפרשתן שפי' עפ"י דבריו מ"ש למען ייטב לי בעבורך, דרמזו בעבורך לשון עיבור והריון, שעל ידי זה תזכי להפקד בזרע ולהתעבר, ובכך וחיתה נפשי בגללך.

ואולם פירוש זה תליא בפלוגתא דתנאי בגמ' ברכות (דף ל"א ע"ב) דפלוגי רבי ישמעאל ור"ע בקרא ונקתה ונזרעה זרע, דרבי ישמעאל אמר שאם היתה עקרה נפקדת, וא"ל רבי עקיבא א"כ יסתתרו כל העקרות ויפקדו, וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה, א"כ מה ת"ל ונקתה ונזרעה זרע שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח וכו'. ותינח אליבא דר"י דעקרה נפקדת שפיר יל"פ כנ"ל שע"י שלקחה פרעה נפקדה, אבל לר"ע דלא אמרינן עקרה נפקדת לא שייך לפרש הכי.

והנה כבר נתחבטו להבין מ"ט לא חש רבי ישמעאל לפירכת ר"ע דילכו כל העקרות וכו'. ואפ"ל עפ"י"מ דהקשו התוס' (סוטה דף כ"ו ע"א ד"ה

בתו"ד דאין לומר דלפי תירוץ התוס' באמת לא התיר הכתוב כלאים בציצית אלא שקודם יתעטף בטלית ואחר העטיפה יקשור הציצית של כלאים ובא קיום העשה ועקירת הלאו בב"א, הנה מלבד שהוא דוחק לאוקמי קרא בהכי, אלא אפי' אין בו מועיל דהא אי אפשר להטיל ולקשור כל הציציות בכל הד' כנפות בב"א, וא"כ תיכף כשקושר הציצית הראשונה עובר על ל"ת דכלאים, ועשה דמצות ציצית אינו מקיים עד שיוגמר קשירת כל הארבע ציציות, וא"כ מוכרח דאפ"ה מקרי בעידנא כיון דא"א לקיים מצות ציצית אם לא שיתעטף מקודם הו"ל מתעסק במצוה ומיד בשעת לבישה מתחיל המצוה עי"ש שהאריך בזה טובא.

וכתב ע"ז בשו"ת בית יצחק (או"ח סי' ה' אות ה') דלפי"ז תלוי דב"ז במ"ד במשנה דמנחות (דף כ"ה ע"א) ארבעה ציצית מעכבין זה את זה שארבעתן מצוה אחת, רבי ישמעאל אומר ארבעתן ארבע מצוות. וסתם בר פלוגתיה דר"י הוא רבי עקיבא, דלשיטת ר"ע דד' ציצית מצוה אחת הן לא מצינן לומר דקרא דכלאים בציצית מיירי בכה"ג שמתעטף תחילה ואח"כ קושר הציצית, דהרי גם בכה"ג איסור כלאים קדם שהרי א"א להטיל ולקשור כל הציציות בד' כנפות בב"א, ורק לשיטת ר"י דכל ציצית הוא מצוה בפנ"ע, י"ל דהיתר כלאים בציצית הוא באופן דלאחר שנתעטף תולה הציצית והו"ל קיום העשה ועקירת הלאו בב"א, דהרי מיד בשעת קשירת הציצית הראשון מקיים מ"ע.

נמצא מזה דהך אם בעדל"ת בעינן שיהא בעידנא, תליא בפלוגתת ר"ע ורבי ישמעאל, דאליבא דר"י דציצית ד' מצוות הן וי"ל דהא דשרי כלאים בציצית היינו בכה"ג דאחר שנתעטף קושר הציצית והוי בעידנא ממש, ילפינן מינה לכל התורה דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, אבל לר"ע דציצית מצוה אחת הן בהכרח דמה"ת עדל"ת גם היכי דל"ה בעידנא דהרי כלאים בציצית גופא לא הוי בעידנא וכמ"ש השאג"א

עדל"ת מוטב שתעבור על איסור דרבנן כדי לקיים מצוה רבה דפו"ר, אבל אם מה"ת אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא מהיכי תיתי דניחוש שיסתרו כל העקרות הרי לא שייך בכה"ג עדל"ת, וממילא דשפיר י"ל דעקרה נפקדת, ודו"ק.

מעתה אשכחנא מרגניתא טבא לבאר פלוגתת ר"ע ור"י דאזלי לשיטתייהו, דר"י דס"ל דציצית ד' מצוות הן, וא"כ שפיר שייך עדל"ת בכלאים בציצית בב"א ממש, וילפינן מינה דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, לכן שפיר אמר דאם היתה עקרה נפקדת דליכא למיחש דילכו כל העקרות ויסתרו דהרי לא שייך בזה עדל"ת דהא לא הוי בעידנא. אבל ר"ע לשיטתו דציצית מצוה אחת היא, ומוכח דשפיר עדל"ת אף היכא דל"ה בעידנא א"כ איכא למיחש דילכו כל העקרות ויסתרו לכך בהכרח דרק יולדת בצער יולדת בריווח, ודו"ק.

מעתה יבואר, דכיון דאמה"כ אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך, וכפי' האוחה"ק דע"י סתירתה שוב תפקד בבנים, דמ"ש ונקתה וגו' לומר דאי היתה עקרה נפקדת, דאין לחוש שיסתרו כל העקרות דמהיכי תיתי שיעברו על איסור יחוד, דאין לומר שיטעו דהוא כעין עדל"ת דהרי אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, והיינו דלא אמרינן דכאשר עובר על הל"ת כדי לקיים מ"ע שייך עדל"ת, ומהי"ט נמי לא אמרינן סברת הואיל כמ"ש הנטע שורק, מעתה דלא אמרינן הואיל א"כ היכי דאפשר לחלל שבת ע"י שנים, אין ראוי לחלל לבדו, לכך מכאן שישוחטין לחולה בשבת, דהיינו שישחטו ע"י שנים שיאחזו בסכין כדי למעט בחילול שבת, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (בראשית יב, יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך. ובמסורה ב"פ 'אחותי את', חדא הכא, ואידך (משלי ז, ד) אמור לחכמה אחותי את, וצ"ב מה מלמדנו. ברש"י למען ייטב לי בעבורך יתנו לי מתנות, וכבר

אמר לו) מאי פריך א"כ ילכו כל העקרות ויסתתרו וכו', הרי גם לדידיה תיקשי ליה לנפשיה דא"כ ילכו כל היולדות בצער ויסתתרו עי"ש, ובפרדס דוד (פר' נשא) וכע"ז ביש"מ (פר' נשא) כתבו לתרין בטו"ט, דלכאורה בלא"ה יש להקשות מהיכי תיתי דניחוש שיסתתרו העקרות כדי שיפקדו הרי אסורות להתיחד (ע"י סנהדרין דף כ"א ע"ב דיחוד א"א דאורייתא) ומי חשודות בנות ישראל שיעברו על איסור תורה, אמנם י"ל דלא נחשדו לעבור איסורא במזיד אלא דיטעו לומר שלצורך קיום מצות פו"ר שפיר מותר להן לעבור על איסור יחוד, וכיון שע"ז יזכו להוליד ולקיים מצות פו"ר יאמרו בלבם דהו"ל כעין אמז"ל גדולה עבירה לשמה, ולכך אמר ר"ע דאת"ל דעקרה נפקדת יסתרו כל העקרות בחשבם זה להיתר גמור, וממילא מובן דזה שייך דווקא א"נ דעקרה נפקדת דאז י"ל שתטעה דכיון שעקרה היא ועדיין לא קיימה מצות פו"ר מותרת להסתתר כדי שתפקד, משא"כ א"נ דיוולדת בצער יולדת בריווח, לא חיישינן שתלך ותסתתר ותעבור על איסור יחוד משום צערא דגופא וכדו', דלא נחשדו בנות ישראל על כך, אתו"ד ודפח"ה.

ומכבר אמרתי דהא דחיישינן שתטעה דמותרת להסתתר כדי שתפקד ותקיים מצות פו"ר, הוא כענין עדל"ת והיינו דיסברו דעשה דפו"ר דוחה לאיסור יחוד, ושמחתי דשו"ר בס' תפארת ראובן (להרה"ק ראובן כ"ץ תלמיד רביה"ק בעל נוע"א, בפרשתן) דנקט עד"ז דהא דחייש שיסתרו כל העקרות היינו שיעברו על איסור יחוד ע"ד עדל"ת עי"ש.

ואמנם יש לפלפל בזה דהרי כללא הוא דאין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא דעבר ללאו מקיים לעשה, וכאן העבירה עוברת מיד כשמתייחדת וקיום העשה הוא רק כשמולידה, ואולם אי מה"ת בכל גווני עדל"ת ולא בעינן שיהא בעידנא, שפיר יש לחוש דאת"ל דעקרה נפקדת יסתרו כל העקרות דסברה דכיון דמה"ת שייך בכה"ג

כסף וכלי זהב, והלא הקב"ה נאמן לקיים הבטחתו בכל עת ובכל זמן ולא רק משום סיבה מסויימת שלא יאמר אותו צדיק וכו'.

אלא שיש להתבונן בעצם הענין הזה מה שנצטוו ישראל לקחת את רכוש מצרים בידם, ולעשותה כמצולה שאין בה דגים או כמצודה שאין בה דגן כדאיתא בחז"ל (ברכות דף ט' ע"ב), והלא ממון של גויים זה ועוד אנשים טמאים ורשעים כמצרים ואיך ידבק ביד בני ישראל מאומה מרכוש כזה אשר עלול להשפיע לרעה על הנהגה מהם, וכידוע מספרי המוסר אשר כח הפועל בנפעל, והנהגה מממון שיש בזה איזה צד נדנוד של עבירה ועוון עלול להכשל וליפול מטה מטה, וכידוע מאמר הרה"ק הרבי ר' מנחם מנדל מרימנוב זי"ע (ראה אגרא דפרקא, אות קכו), ומכל שכן ממון המצריים הרשעים, וכפי שאכן לאחמ"כ כשחטאו במדבר המליץ משה עליהם ואמר (ברכות דף ל"ב ע"א) בשביל כסף וזהב שהשפעת להם זהב עשו לבעל, והיתה כוונתו שבוודאי כיון שהיה רכוש מצרים בידם הוא שהביאתם לידי חטא גדול זה (ראה מגיד תעלומה לרביה"ק מוהרצ"א זי"ע בברכות שם). ואף דזהו מליצה ישרה שאמרה משה על ראשי עם קודש, אכן עדיין הדברים צריכים תבלין, מפני מה סיבב הקב"ה שיהיה כן שיטלו בני ישראל ממון מצרים עמם.

אלא על כרחנו נאמר שלא יתכן דבר זה, בהיות כי היה ממצוות הבוכ"ע לקחת את רכוש מצרים, וחשב הקב"ה מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח בגרמת רכוש מצרים זה, ולכן סיבב הדברים שיד אברהם אבי האומה הישראלית למצרים תהיה בזה, וכדאיתא ברמב"ן כאן (בראשית יב, ו) עפ"י דרכו כי מעשי אבות סימן לבנים (תנחומא פרשתן, ט), וכל סיבת ירידת אברהם למצרים ומעשה פרעה ושרה היה כדי להכין הדרך לבניו אח"כ כשיהיו בגלות מצרים וישתעבדו תחת יד מצרים, עד שינגעם ה' בנגעים גדולים ויוציאם ברכוש גדול. ולזה סיבב הקב"ה הדברים שיצא אברהם משם ברכוש גדול הניתן לו מאת פרעה מלך מצרים, כי אברהם בקדושתו היתירה לא היה צריך לחשוש פן ישפיע עליו רכוש מצרים לרעה, ובוזה הכין הדרך

נלאו כל חכמי לב לבאר עניין זה, היתכן לומר כזאת על אברהם שחשק במתנות, והלא באברהם בעצמו מצינו להלן בפרשתן איך שדחה הצעתו של מלך סדום שאמר לו (בראשית יד, כא) תן לי הנפש והרכוש קח לך, וענה אותו (פסוק כב-כג) הרימותי ידי אל ה' וגו' אם מחוט ועד שרוך נעל וגו' ולא תאמר אני העשרתי את אברם, ופירש"י שם כי הקב"ה הבטיחני לעשרני וכו'. הרי שאברהם אבינו בטח כל כולו בבוכ"ע שיקיים הבטחותיו ואברכך ואגדלה שמך וגו', ומה ראה על ככה לעשות פעולות כאלה ולהכניס את שרה בסכנה כדי שיתן לו פרעה מתנות, ועיי' בשפתי חכמים כאן שעמד בזה, וז"ל וא"ת דמשמע שאברהם רצה במתנות, והא לקמן גבי מלך סדום אמר אם מחוט ועד שרוך נעל לא אקח, אע"פ שמן הדין היה שלו שהרי נטלו מן המלכים אפילו הכי לא רצה במתנות, כל שכן במתנות חנם שאינו רוצה דכתיב (משלי טו, כז) שונא מתנות יחיה. ונ"ל דמתנה מועטת רצה על דרך כל הרוצה ליהנות יהנה כאלישע (ברכות דף י' ע"ב) דהיינו אכילה ושתייה ופונדק, והא ראייה דלקמן כתיב והרכוש קח לך והשיב לו אברהם הרימותי ידי וגו' ולא תאמר אני העשרתי את אברם. וכן האריכו בזה כל מפרשי רש"י ליישב הדבר זה בכה וזה בכה, וגם באוה"ח הק' מבאר עניין זה, יעו"ש.

גם בסוף הענין למדנו כי אכן קיבל אברהם אבינו בעבורה מתנות, וכמו שנאמר (בראשית יד, טז) ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וחמורים ועבדים ושפחות ואתונות וגמלים, וכן להלן (טו, ב) ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובוזהב, והיינו שלא רק אמר כן אלא אף לקח את ממון פרעה, ולכאוי' הוא תמיהה עצומה.

והנראה לבאר עפ"י מאמרם ז"ל (ברכות דף ט' ע"א) עה"פ שנאמר למשה רבינו (שמות יא, כ) דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו' וינצלו את מצרים, אין נא אלא לשון בקשה, אמר לו הקב"ה למשה בבקשה ממך שלא יאמר אותו צדיק (אברהם) ועבדום ועינו אותם קיים בהם, ואח"כ יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם. וזה תמוה ביותר וכי רק בגלל שלא יאמר אותו צדיק על כן אמר להם לשאול מאת מצרים כלי

לבני ישראל היוצאים מארץ מצרים שלא ישפיע עליהם גם כן לרעה.

ו"ש לשרה למען ייטב לי בעבורך שלכתחילה ביקש לקבל מתנות מן המצרים, כי וחיתה נפשי בגללך שאין חשש לנפש הרוחנית שתושפע ממתנות אלו ליפול מטה מטה, אלא להיפך הנפש תישאר בטהרתה ובזכותה ובצדקתה בחי' חיים, וזה אני עושה למען תחינה נפשות ישראל יוצאי מצרים ולא יושפעו מרכוש מצרים.

וזהו שלא יאמר אותו צדיק וכו', כי אמר הקב"ה למשה אם אתה חושש על ציוויי ליטול מרכוש מצרים כי כח הפועל בנפעל ועלול לפעול לרעה אצל בני ישראל, דע לך שכבר הקדימם אותו צדיק אביהם אברהם בנטלו רכוש מצרים, ואם תעכב בעדם עלול אותו צדיק לומר הכי לחינם ירדתי למצרים לסכן נפשי ורוחי ונשמתי שם וכבר פעלתי שבמזון זה לא יבואו לידי קלקול ופגם כלל, ולבסוף לא קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ולכן בבקשה ממך זרו אותם על כך.

ויתבאר בזה המסורה ב"פ 'אחותי את', דהנה אמר רבי שמעון בן נתנאל איזהו חכם הרואה את הנולד (תמיד דף ל"ב ע"א), ולזה ביקש אברהם משרה אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך שיתנו לי מתנות, סיבת הדבר היה כי אמור לחכמה אחותי את כי היה אברהם חכם הרואה את הנולד ביציאת מצרים, וידע שיצטוו בניו אחריו וישאלו איש מאת רעהו וגו', ולכן נכנס לכל זה לומר 'אחותי את' ולקבל בעבודה מתנות מרכוש מצרים ולקדשם שיהיה וחיתה נפשי בגללך, שגם כשיקחו ממון מצרים מכל מקום לא יהא להם שום נזק ופגם כלל.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' ניסן רייך שליט"א רא"כ 50 דף גפ"ת לחודש במרכז התורה. בעליות התכבדו, כהן - הבחור הבר מצוה יהושע נ"י בן הרב אהרן מרדכי ישראלי ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, שלישי - העסקן הרה"ח ר' גרשון לידר מפעיה"ק יו"ר מרכז רפואי מעייני הישועה בב"ב, רביעי - החתן אהרן נ"י בן הרה"ח ר' אריה לוק

מפעיה"ק (ב"ר בן ציון מפעיה"ק, וח"ר חיים אריה לוינשטיין מפעיה"ק), חמישי - החתן החבר יקותיאל יהודה נ"י בן הר"ר משה יעקב גלנץ מפעיה"ק, שישי - מרן שליט"א [וערך מרן שליט"א מי שברך וקריאת השם, לרגל הולדת הבת להרב אברהם אבא שמרלר משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק (ב"ר יצחק פסח מחיפה, וח"ר צבי שנק מפעיה"ק), להר"ר יעקב ישראל שמרלר מפעיה"ק (ב"ר מרדכי צבי מפעיה"ק, וחה"ר צבי וייס מפעיה"ק), ולהר"ר שאול שכטר מביתר (ב"ר אברהם מרדכי מפעיה"ק, וחה"ר יחזקאל ברבר מביתר)], שביעי - הבחור הבר מצוה ירמיהו נ"י בן הר"ר אלעזר ויזל מפעיה"ק (בהג"ר אפרים פישל מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר שלמה ישראלי זצ"ל), הבחור הבר מצוה יקותיאל נ"י בן הרה"ח ר' אליהו הופמן מפעיה"ק (ב"ר חיים יהודה מפעיה"ק), הבחור הבר מצוה חיים מאיר נ"י בן הרה"ח ר' שמעון קניג מפעיה"ק (ב"ר אברהם שמואל ז"ל, וח"ר אברהם גרוס ז"ל), אחרון - הרה"ח ר' מאיר דוד שכטר מנהל הקהילה, מפטיר ומוסף - העסקן הרה"ח ר' אפרים רייך מקרית הבעש"ט בפ"ת, הגבה - הרה"ח ר' מרדכי מנחם קף מאלעד, גלילה - הר"ר משה יעקב גלנץ מפעיה"ק.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (בראשית יב, יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך, ובכעה"ט אחותי את ב' במסורה, חדא הכא, ואידך (משלי ז, ד) אמור לחכמה אחותי את, יעו"ש.

ואפ"ל, דהנה כתב הרמב"ן ז"ל, ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון, מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלקים כח לעזור ולהציל גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי האלקים ברעב יפדנו ממות וכו' עי"ש.

והנה בהכרח צריך לומר דאברהם אבינו ע"ה היה סמוך לבו ובטוח כי לשרה הצדקת לא יאונה לה כל און, ולא יוכל איש לקרוב אליה לנגוע בה לרעה, לכך לא חשש מלומר לה 'אמרי נא אחותי את' כי ידע בבטח דהשי"ת שומר רגלי חסידיו להצילם מכל תקלה ומכשול.

וי"ל דזהו שרמזו המסו', דהנה בגמ' (סנהדרין דף ז' ע"ב) רבי חייא בר אבא אמר רבי יונתן אמור לחכמה אחותי את, אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו, ואם לאו אל תאמרהו. לכן כיון

זה שרמזו המסורה לכאר היאך רשאי היה אברהם לומר אמרי נא אחותי את וכי סומכין על הנם, הלא ראוי שלא לשנות טבעו של עולם, ע"ז הסמך המסורה הפסוק אמור לחכמה אחותי את רומזו על התורה אשר ה' בחכמה יסד ארץ (משלי ג. יט), דהיינו שבריאית העולם היתה בתנאי שכל עניני העולם ישנו דרכם בכל עת לצורך התורה ולומדיה, וזה עצמה טבעה של עולם, לכן להציל את הצדיק מתקלה ומכשול לא נחשב כשינוי הטבע, כי כאמור זה עצמו טבעו של עולם, לכך שפיר סמך א"א שלא תצא שום מכשול לאותה צדיקת, והבן.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרב אהרן מרדכי ישראלי ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, לוי - הר"ר צבי הלר מפעיה"ק, שלישי - הרה"ח ר' אברהם מרדכי שכטר מפעיה"ק, גלילה - הרב אברהם אבא שמרלר משגיח בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' יצחק אהרן ברבר מפעיה"ק, דרוור יקרא - הרב מרדכי צבי שמרלר מפעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' דוד אייזנבך מירושלים.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (בראשית יב, א-ג) ויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה, ואברכה מברכך ומקללך אאור ונברכו בכך כל משפחות האדמה. וברש"י, ואברכך בממון, ואגדלה שמך הריני מוסיף אות על שמך שעד עכשיו שמך אברם, מכאן ואילך אברהם, ואברהם עולה רמ"ח כנגד אבריו של אדם, ע"כ. [והיינו כדאיתא ברש"י להלן עה"פ (י, א) והיה תמים שעד עכשיו שלט על רמ"ג איברים ועכשיו הוסיף עוד ה' איברים, יעו"ש].

ולכאן ראוי להבין ענין ברכת השי"ת לאברהם אבינו ע"ה שבירכו בממון, והלא אברהם אבינו ע"ה הוא אב ידעך מנוער אשר היה דבוק בבוכ"ע בדביקות אמת והפיל עצמו לאור כשדים למען קדושת שמו ית"ש ועבד את בוראו בלב ונפש, וכי ענין הממון חשוב אצלו. ובפרט להמבואר במדרש (ראה שיהש"ר א, נט) דאברהם אבינו סיגף עצמו

שאמר אברהם לשרה אמרי נא אחותי את, ותתעורר התמיה היאך הכנים את אשתו הצדקת לסכנת מכשול ועון, על זה הסמך מה שנאמר אמור לחכמה אחותי את דהיינו שאברהם לא נסתפק כלל בדבר כי היה הדבר ברור בידו שלא יוכלו לקרוב אליה לנגוע בה לרעה, ואותה צדקת תשאר בתמותה וטהרתה, על כן לא חשש מלבקשה שתאמר 'אחותי את'.

*

ואפ"ל עוד, בהקדם מה שכתבו המפוי' דכל טבעיות העולם משועבד לחכמי התורה, וזה עצמו חלק מטבע העולם שישתנה בכל עת בהתאם לקיום מצוות התורה, והארכנו בזה בכמ"ק, ומקור הדברים בדברי הרמב"ם בפיה"מ (אבות פ"ה מ"ה, ובאריכות במורה נבוכים ח"ב, פרק ו), כי השי"ת ברא את עולמו בתנאי אשר יהיה הטבע כפוף לשנוי סדרי בראשית, ועל אף שהקב"ה ביכולתו לשנות את סדרי הטבע, דהרי מי יאמר לך מה תעשה ומה תפעל, ברם, עכ"ז חפץ השי"ת שהעולם יתנהג על פי חוקי הטבע ללא שינוי, ועל כן התנה הקב"ה מיד במעשה בראשית שבמשך הדורות ישתנה הטבע לפעמים, ונמצא שזהו גם חלק ממעשה בראשית ומטבע העולם, יעו"ש.

ובענין זה כתב בספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' בא) עה"פ (שמות יב, ב) החדש הזה לכם ראש חדשים, וזל"ק, כי ידוע שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכבר ביארתי זה לעיל, כי כמו שהתחלת הבריאה היתה על ידי התורה, כדאיתא בזוה"ק (ח"ב, דף קס"א ע"א) קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, כך התחדשות הבריאה של מעשה בראשית הוא ג"כ ע"י התחדשות התורה שישאל מחדשין בכל יום חידושי תורה, עכלה"ק.

ועד"ז כתב האוה"ח הק' (שמות יד, כז) עה"פ וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, ודרשו רז"ל (שמו"ר כא, ו) לתנאו הראשון, ולכאן צ"ב מאי טעמא הוצרך הקב"ה להתנות מששת ימי בראשית שיבקע הים, 'אכן תנאי זה הוא בכלל התנאים שהתנה ה' על כל מעשה בראשית, להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות כל מה שיגזרו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ב"ה, עכל"ק.

אכן כשזוכה האדם ומקבל השפעתו ממקור עילאה משורש אותיות שם הוי"ה ב"ה וב"ש שהוא מקור הברכות, אזי יחד עם הברכה הגשמית ניתוסף לו גם ברכה ברוחניות, שהשפע הגשמי לא יפריע בעדו מעסק התורה וקיום המצוות, אלא אדרבה היא תסייענו ותהא בעזרו להוסיף אומץ ועוז בעבודת השי"ת בקדושה ובטהרה.

והעיד מרן אאדמו"ר זי"ע כי בעיניו ראה בני אדם אשר היה להם קרירות בכל עניני עבודת השי"ת ויראת שמים, וכאשר השפיע להם השי"ת עשירות נהפכו להיות כאיש אחר לגמרי, ונהפכו לבעלי תורה ויראי שמים ומקיימים מצוותיו ית"ש, והיינו כאמור לפי שזכו לברכה ממקור עילאה משם הוי"ה ב"ה.

זהו שאמר הכתוב ברכת הוי"ה היא תעשיר, שכאשר זוכה לקבל השפעת העושר מברכת הוי"ה ב"ה, מובטח כי 'ולא תוסיף עצב עמה', שאין נלווה עמו החשש של שמנת עבית כשית ח"ו, אלא מתברך הוא בברכה פולה ומכופלת בגשמיות וברוחניות, (יסוד זה הובא בהרכה מספרי תלמידי הרה"ק מלובלין זי"ע, ראה דברי אמת פרשת ויחי, ד"ה אוסרי לגפן. אור לשמים פרשת חיי, ד"ה וה' ברך. שם, פרשת אמור, ד"ה עוד ממושבותיכם. משמרת איתמר פרשת ויצא, ד"ה ועי"ל ויחלם; וראה עוד ערבי נחל, פר' וישב).

ויסוד דברי רביה"ק מלובלין זי"ע הביא תלמידו רביה"ק מראפשיץ זי"ע בספרו הק' זרע קודש (פר' וישלח, עה"פ קטנתי וגו') וזל"ק, 'כאשר שמעתי מפי אדמו"ר מלובלין שאמר שהוא מתפלל על אדם שיושפע לו עשירות ובהשפעה זו נשפע גם יראת שמים' וכו', עיי"ש.

עפי"ז פירש מרן אאדמו"ר זי"ע מה שדרשו חז"ל (ראה במדכ"ר יא, ה) 'יברכך הוי"ה בממון וישמרך מן החטא, דכיון שהברכה תבוא משם הוי"ה ב"ה על ידי זה תבוא עליו רוח דעת וטהרה ויראת שמים, ועי"ז יהא נשמר מן החטא.

- ע"י שפע ברכה יתקרבו יותר בתשובה להשי"ת - וענין זה מובא באריכות בספה"ק מאמר מרדכי (להרה"ק ר' מרדכי לעטנר, פר' שלח; ומובא בספר מגורת זהב, פר' עקב) שרבו רביה"ק מלובלין זי"ע, בהיותו פעם אצל הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, התפלל

בסיגופים גדולים ורבים, ומעתה וכי ריבוי הממון נחשב אצלו לברכה.

וברש"י הסמך עוד פירוש, שהוסיף לו הקב"ה אות על שמו, וראוי לבאר הקשר ושייכות ב' עניינים אלו יחדיו, שפירשם רש"י כאחד בדיבר אחד.

עוד הביא רש"י מחז"ל עה"פ ואעשך לגוי גדול וגו', ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלוקי אברהם, ואברכך זהו שאומרים אלוקי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלוקי יעקב, יכול יהא חותמין בכולם ת"ל והיה ברכה בך חותמין ולא בהם. וראוי לבאר הנך ב' דרשות בפסוק 'ואגדלה שמך' היאך עולים בקנה אחד, דבתחילה דרשו על אברהם אבינו שהוסיף לו הקב"ה אות על שמו, ושוב דרשו על יעקב אבינו ע"ה.

בבעה"ט הביא דבמסורה ה' פעמים 'והיה', הדא הכא, ואידך (להלן יז, א) והיה תמים, ואידך (שמות לה, ב) והיה נכון לבוקר, ואידך (שם כב, יב) עלה אלי הרהר והיה שם, ואידך (שופטים יז, י) והיה לי לאב, ויש להבין הרמז בזה.

עוד הביא הבעה"ט דבמסורה ד' פעמים וחטאים, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד (בראשית יג, יג), ושבר פושעים וחטאים יחדיו (ישעיה א, כח), וחטאים בעדת צדיקים (תהלים א, ה), וחטאים אליך ישובו (תהלים נא, טו).

- ברכת הוי"ה היא תעשיר -

ויבואר כל זאת, בהקדם דברי קדשו של רביה"ק החוזה מלובלין זי"ע אשר היו מורגלים בפומיה דכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע, עה"פ (משלי י, כב) ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא תוסיף עצב עמה, ותוד"ק דהנה כשיורד שפע ברכה ועשירות משמי מעל אל האדם, הרי שיש בזה סכנה גדולה, וכדאמרו חז"ל (עי' תורת משה להאלישיך הק', פר' בהר, ויקרא כה, לח) דנסיון העושר גדול מנסיון העוני, ועל נסיון העושר כתיב (דברים לב, טו) שמנת עבית כשית ויטוש אלו"ה עשהו וגו', כי כשיבוא לאדם השפעה של גשמיות הרי שתגבר החשש שמא יסור מדרך הטוב והישר בהיותו שקוע בתענוגי העולם, ובמירדת עסקיו וענייניו בענייני גשמיות עם כל מיני בני אדם, עלול הוא להתרחק יותר ויותר מעבודת השי"ת רח"ל.

והתלהב לבקש שיבא התעוררות תשובה לכל בני ישראל, ואף פושעי ישראל ישובו וכל הנשמות התועים בעולם יזכו לבוא למקור שורש מחצבתם בתשובה שלימה.

אחר התפילה ענה לעומתו הרבי ר' זושא זי"ע אשר הרגיש ברוח קדשו ותפס מחשבתו הקדו', ואמר לרביה"ק מלובלין כי לא זו הדרך להתפלל שישובו, כי אז אפשר שיתגבר מידת הדין, כי תשובה היא ממדת בינה (זוה"ק, פרשת לך, ח"א דף ע"ט ע"ב), כמו שנאמר (ישעיהו, י) לבבו יבין ושב, ומובא בזוה"ק (פרשת ויחי, ח"א דף ר"כ ע"ב) שמדת בינה מורה על דינים, אלא צריך להתפלל שיושפע לבני ישראל פרנסה ושפע רב, וישפיע השי"ת חסדו וטובו על בריותיו באי עולם, ואז ממילא ישובו, כי יומשך להם לישראל על ידי כן רוח טהרה ורוח תשובה, ע"כ. ועניינו הוא כאמור שעל ידי שיושפע להם לישראל שפע ברכה וכל טוב ממקור עילאה שם הוי"ה ב"ה, יזכו בני ישראל לשוב בתשובה שלימה ולהתקרב אליו ית"ש בלבב שלם.

על פי זה פירש הרה"ק מלובלין בדרך רמז את מאמר הכתוב (בראשית כ, יב) וגם אמנה אחותי בת אבי הוא אך לא בת אמי, אשר בא להורות שאם וגם אמנה, שחפצים להרבות ולנמנע אמונה בלבבות אחותי, הכוונה על בני ישראל, כי כנסת ישראל נקראת אחותי רעייתי (זוה"ק, פרשת תולדות, ח"א דף ק"מ ע"ב), צריכים ללכת בדרך של בת אבי, בחינת חכמה שרומז לרחמים, כמו שמבקשים כרחם אב על בנים, אך לא בת אמי, לא בבחינת אם שרומז לבנינה, על דרך הכתוב (משלי ב, ג) כי אם לבנינה תקרא, שזה רומז על דינים.

וזאת היתה דרכו בקודש של הרה"ק מלובלין אשר קיבל מרבו הרה"ק הרבי ר' זושא, שבכח הצדיק להשפיע ברכה גשמית ממקום קדוש, משם הוי"ה ב"ה וב"ש, כדי שיחד עם הברכה הגשמית יושפע רוח טהרה ורוח תשובה.

ובזה יבואר תורת המסורה ב"פ 'אחותי את', דאמר הכתוב (בראשית יב, יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך, וברש"י למען יטב לי בעבורך יתנו לי מתנות, ותמוה מאוד

וכי חפץ אברהם אבינו לקבל מתנות, אתמהמה, אלא שאמירתו היתה תפלה להשי"ת שהתחנן להשי"ת שיתנו לו מתנות באופן כזה אשר וחיתה נפשי בגללך, שהברכות אשר יושפעו אליו יהיו ממקור עילאה משורש שם הוי"ה ב"ה, שעי"ז אף יושפע עליו רוח תשובה ורוח טהרה, רוח דעת ויראת שמים, וזה שהסמיך במסורה הפסוק אמור לחכמה אחותי את חכמה מורה כאמור על בחי' בת אבי כדפי' הרה"ק מלובלין, שרומז לרחמים, שעל ידי שיבוא ההשפעה משם הוי"ה ב"ה על ידי כן יזכה לעליה ברוחניות ובגשמיות כאחד.

ויפורש הפסוק (משלי ח, כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, ובהקדם מה שפי' הגאון הרי"ח מבאגדאד זי"ע בספרו ברכת הרי"ח (פר' קרח) במה דכתיב (קהלת ה, יב) עושר שמור לבעליו לרעתו, דהנה בתיבת עשי"ר אותיות י"ש מפסיקות בין אותיות ר"ע, עי"ש מה שביאר בזה לדרכו. ולענייננו אפ"ל עוד, דרמז הכתוב להנחיל אוהבי יש, שכאשר העשירות ממקור טהור יהלכון, וזוכה האדם שתבוא אליו ההשפעה מאותיות הוי"ה ב"ה, ומכיר ויודע כי הכל הוא מידו הרחבה והמלאה, או אז ואוצרותיהם אמלא רמז בזה למה שאמרו חז"ל (ברכות דף ל"ג ע"ב) אין לו להקב"ה אלא אוצר של יראת שמים, ואז אז זוכה שנושפע עליו השפעות טובות הן בגשמיות והן ברוחניות שפע קדושה וטהרה ויראת שמים מאוצרו הטוב.

- ממון שאינו מצד הקדושה משפיע רעה על המקבלו - וידוע כי מדת הפכים בשוה, ולכן כשם שכאשר שזוכה אדם לממון ממקור טהור משפיע על האדם רישומא לטובה שעל ידי כן בא יותר ויותר לידי אהבת ויראת ה', כמו כן להיפך דאם מקבלים ממון מרשעים ופורקי עול וכו', עושה פגם בנפש האדם. ומה נוראים הם הדברים העובדא שהביא בספה"ק קב הישר (פרק כה) בענין זה, מעשה באדם אחד שהיה לו עושר גדול ואוצרות זהב וכסף בידו ואבנים טובות, והיה האיש ההוא קמצן גדול שאין כמוהו בכל העולם. ואף ביום ב' או ביום ה' לא הלך לבית הכנסת שהיה מתיירא ליתן פרוטה לכיס של צדקה, רק חדא מצוה היה לו והיא שעמדה לו להציל אותו מיום הדין דינא רבא, וגם אח"כ נעשה ותרן גדול כי

שמה, והוכרח המוהל להתפלל ולשיר בקול וכרות עמו הברית כדרך המוהלים, ואחר התפילה היו מביאין את התינוק, ומל את התינוק כמנהג כל בית ישראל. ואחר כך היה מבקש הסנדק כל הקהל כמנהג המדינה על יין שרף ומויני מתיקה שקורין לעקובין, והוכרח המוהל לילך אל הסנדק ולא אכל ולא שתה שמה באמרו שיש לו תענית חלום.

ואחר חצי היום אמר הבעל הבית באשר שהמוהל המריח את עצמו לילך יותר מי"ב פרסאות למצות מילה, לכן בשבילו יהיה הסעודה בלילה אחר תעניתו, וכל כוונות הבעל הבית היה שיהנה המוהל מפתו ומפרנסתו ואז יהיה לו שליטה עליו, ולא ידע מאומה שאשתו גילתה שהוא היה שד ומשחית. ויהי לעת ערב היה סעודת ברית מילה ואעפ"כ לא אכל ושתה המוהל אתם ואמר שראשו ואיבריו כבדים עליו. והמה אכלו ושתו כל מעדני עולם. ויהי כטוב לבם ביין אמר הבעל הבית למוהל קום והלך עמדי לחדר אחד, אז נתיירא המוהל ואמר בדעתו שהגיע זמן קצו למות. והלך עמו לחדר אחד והראה לו בעל הבית כלים מכלים שונים כלי כסף, ואחר כך היו מוליכו אותו לחדר שני והראה כלי זהב, ואמר לו טול כלי אחד לזכרון. אמר לו המוהל יש לי כלים של זהב ושל כסף ויש לי כל טוב שבעולם כלים טובים ומרגליות טבעות ואצעדים וענקים. א"ל הבעל הבית טול טבעת אחד או כלי חפץ שיקר הוא בעיניך, ועל כולם לא רצה המוהל ליקח והשיב שיש לו ג"כ אבנים טובות ומרגליות לרוב וכו'.

ויאמר אליו הבעל הבית באשר שגמלת חסד עמדי והלכת עמי ערך י"ב פרסאות למול את בני. וראיתי שה' הוא אתך שלא אכלת ולא שתית ולא לקחת מאומה מרשותי לכן אני אגלה אותך, שאני הוא ראש הממונה של השדים שהן ממונים על קצת אנשים שהמה בטבעם קמצנים אזי הוא מסור בידינו כל המפתחות שלהן כדי שלא יהא בהן כח ורשות לעשות בהן איזה צדקה וגמילות חסד, ואף לעצמם אין רשות בידם להתענג לקנות איזה מאכל טוב או מיני מגדים. ובאשר שאתה גמלתני חסד גדול קח הקישור של המפתחות הללו ואל תירא חי ה' שלא יארע לך שום רעה. ויקח המוהל הקישור של

האיש ההוא היה מוהל, ואם היתה מזדמנת לו מילה למול תינוק אחד אף שהיה מביתו כמה פרסאות היה הולך לשם לקיים מצות מילה, ולא היה נוטל שום שכר הן מעשיר הן מעני.

ויהי היום בא אליו משחית אחד בדמות איש, ויאמר אליו אשתי ילדה לי בן זכר והברית מילה יהיה ביום פלוני, על כן אני מבקש מאתך שתבא אל הברית למול את בני, ותיכף הלך המוהל לביתו ולקח הסכין שמל בו התינוק עמו וישב על העגלה לילך עם האיש המבקש מאתו למול את בנו, כי הוא סבר שזהו איש מבני אדם ולא ידע שהיה אחד מן החיצוניים.

והלכו שניהם יחד בעגלה וכשהגיע אל היער היה המזיק מוליכו אותו בארץ אשר לא עבר בה איש, כי אם ארץ הרים גבעות ומדבר זה שני ימים רצופים, ויהי ביום השלישי היה מוליכו אותו לביתו, והיה שם כמו כפר קמץ ערך עשרים בתים, אבל הבתים היו יפים מאוד, וכשבא לביתו ראה המוהל שהאיש בעל הבית הוא עשיר גדול וכל טוב היה בביתו, בשר ודגים גדולים ולקח הבעל הבית הסוס שלו ונתן ליד עבדו ליתן מספוא כפי דרך כל הארץ, ולא הרגיש המוהל שהבעל הברית הזה הוא שד ומזיק.

ויהי כאשר פנה הבעל הבית לעסקיו, הלך המוהל לחדר אשר היולדת שמה ויהי כראות היולדת את המוהל שמחה שמחה גדולה ותקרא לו לשלום. ומדברת אליו בא אלי אדוני ואני מגלה אותך סוד גדול. ואמרה דע, שבעלי הוא שד ומשחית ואני באה מזרע אנשים כשהייתי קמנה לקחו אותי השדים ואני כאשר אברתי אברתי אצלם, באשר שכל מעשיהם הוא הבל וריק ומעשה תעותועים. והנה אני מזהיר אותך למול את בני הנולד לי מהם, ועוד אני מזהיר אותך להציל את נפשך שתהיה נוהר לבלתי לאכול שום מאכל, ולשתות שום משקה, ולא ליקח שום מתנה לא מבעלי ולא משום אחד מהם. ויהי כאשר שמע המוהל הדבר הזה חרד לבו ונתיירא מאד.

ויהי לעת ערב בהגיע זמן הסעודה והפצירו באיש המוהל ליטול את ידיו ולישב עמהם לסעודת מצוה, וימאן המוהל לאכול ולשתות כי אמר עיף אנכי מן הדרך, ולא אכל ושתה בלילה ההוא שקורין וואך נאכט. ויהי ממחרת וילכו אל בית הכנסת ויתפללו

בבור ההוא, כי חפץ להציל המלכים ולהשיב להם רכושם, והנה נעשה הנם על ידו ואם נעשה למלך סדום נם לכבוד אברהם, כל שכן שיש להאמין שיעשה נם לאברהם להציל ממות נפשו עי"ש. ובגמ' תענית (דף כ"א ע"ב), שהיה נם גדול לאברהם אבינו במלחמתו כנגד המלכים כי הוא זרק עפר וקש ונהפכו לחרבות וחיצים, ומה שזרקו חיצים כנגדו נהפך להיות קש, עי"ש.

ומעתה לכאן יעמוד תמיהה גדולה, היאך אחר שראו אנשי סדום את הניסים הללו, ונוכחו לראות כי ה' הוא האלקים, היאך לא שבו בתשובה, ואף אחר שראה מלך סדום עין בעין כי ה' איש מלחמה ואין עוד מלבדו, וכי יש מנהיג לבירה, אדון עולם אשר מלך מלך וימלוך לעולם ועד, ואין העולם מתנהג כמתוך הפקר, כאשר כל הניסים שארעו עמו הוא בעבור אברהם אבינו ע"ה אשר הוא עובד את בוראו כעבד נאמן, ומעתה היאך הרשיעו דרכם כל כך עד אשר עלתה צעקת סדום ועמורה כי רבה אל השמים, ונגזרה עליהם הגזירה לאבדם ולהפוך עליהם סדום ועמורה בהמטרת אש וגפרית מן השמים, כאשר לא נכנס בלבותם אף הרהור תשובה כל דהו, אתמהה.

אלא דכבר כתב רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בנועם אלימלך ריש פר' יתרו וזלה"ק, וישמע יתרו פרש"י ז"ל מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. לכאורה הלא מפורש בפסוק כי הוציא וכו' ומה בעי רש"י בזה שחידש עוד טעמים על ביאתו, אך נראה דהנה אין אדם מתעורר לשוב בתשובה ולקרב עצמו לעבודתו יתברך שמו על ידי שרואה ניסים ונפלאות הנעשים לאחרים, כי מי שיש לו לב אטום ומטומטום מעונותיו אין מכיר בנס ולא יבין כלל להשגיח על גדולת הבורא יתברך ורוממותו וכו' עי"ש, וכ"כ עוד בפר' דברים (ד"ה עוד בפסוק הנ"ל ותקרבנו), לפרש הפסוק (דברים א, לב-לג) ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם, ההולך לפניכם בדרך לתור לכם מקום לחנותכם באש לילה לראותכם בדרך אשר תלכו בה ובענן יומם. וז"ל, כשאדם הולך בגשמיות ועניני עולם הזה יום יום, על ידי זה הוא נתגשם כל כך, שאפילו הניסים והנפלאות הנגלים

מפתחות והלך בשמחה לביתו. ובבואו לביתו נהפך לבבו ונעשה לאיש אחר, ותיכף בנה בנין של אבנים גדולה מפוארה מאוד, ועשה צדקה ופרנס את העניים, והיה מלביש הערומים, והפליא לעשות עד יום מותו ונפטר בשם טוב, יעו"ש באריכות.

חזינן מעובדא זו, עד היכן הדברים מגיעים כשנוטלים ממון ממקום שאינו הגון, שרק על ידי שנוהר שלא לקחת מהם כלל ולא ליהנות מן השדים מאומה, עלה בידו להנצל מהם, ולא היה להם שליטה עליו כלל וכלל.

- המטמטם לבו גם בראיית נס חושיי לא יבוא לידי אמונה -

בכך נבין דברי הכתובים להלן דכאשר נלחמו ארבעת המלכים את החמשה, מצינו שאף שהיו מלכים גדולים ועצומים, מכל מקום כשבא הפליט ויגד לאברהם כי לוט אחיו נשבה, הלך אברהם בעצמו ללחום עמו יחד עם חניכיו לידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות (בראשית יד, יג-יד), ולחד מ"ד (נדרים דף ל"ב ע"א) לקח עמו רק את אליעזר עבדו, ד'שמונה עשר וג' מאות' בגימטריא אליעזר, וניצחם אברהם והפילם במלחמה על אף גודל גבורתם כמבואר ברש"י (שם פסוק ט).

והנה אמרו חז"ל והובא ברש"י עה"פ (בראשית יד, י) ועמק השדים בארות בארות חמר וינוסו מלך סדום ועמורה ויפלו שמה, וז"ל רש"י, שהיה הטיט מגובל בהם, ונעשה נם למלך סדום שיצא משם, לפי שהיו באומות מקצתן שלא היו מאמינין שניצל אברהם מאור כשדים מכבשן האש, וכיון שיצא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע, ע"כ, ועי' ברמב"ן שתמה ע"ז, וז"ל, כי האומות שלא היו מאמינים שעשה הקב"ה נם לאברהם, בראותם נסו של מלך סדום לא יוסיפו אמונה בהקב"ה, כי מלך סדום עובד עבודה זרה היה, והנה נסו או יחזק ידי עובדי עבודה זרה או שיאמינו בכל הנסים שיהיו בכשפים או מקרה באפשרות רחוקה ונסו יתן ספק בלב המאמינים בנסו של אברהם, ואולי יפרשו ויצא מלך סדום לקראתו שיצא מן הבור כשעבר אברהם עליו, כי נעשה לו נם לכבוד אברהם שיצא לקראתו לכבודו ולכרכו, ואפשר כי אברהם בשוכו הביט

מטומא ונחשב כחתיכת איסור אשר דינו לשריפה לכליון, וחלילה ליהנות מאומה מן החרם, וכיון שכל ממון הרשעים הגיע אליהם ממקום אשר בלתי טהור הוא, על כן נפלו עד לעמקי שאול טרף לקליפות שחמסו וחטפו אותם לרשותם, על כן אין להם ביעור אלא שריפה לכלותם מן העולם כליל (וראה לכ"ק מרן זי"ע בשיעור חורש"י פר' וירא תשל"ב).

- בתורתו יהנה רק ע"י שיהנה ממון כשר בלבד - לכך נאמר (בראשית יד, כא-כג) ויאמר מלך סדום אל אברהם תן לי הנפש והרכוש קח לך, וא"ל אברהם אבינו הרמתי ידי אל ה' א'ל עליון קונה שמים וארץ, אם מחוט ועד שרוך נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם, כי ידע אברהם אבינו שאם יקח אפי' רק משהו מכספו ורכושו של סדום ישפיע הדבר עליו ועלול ח"ו ליפול לרשת הטומאה רח"ל, לזה לא רצה ליהנות מממונם אפי' שוה פרוטה אחת.

ויפורש מאמר המשורר האלוקי (א, א-ג) אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח, וידוע קושיית העולם על מקרא זה, שנקט תרי הפכים נגדיים כרחוק מזרח ממערב שאין לשון בני אדם לדבר כן.

ולהנ"ל יבואר, דהנה נודע מה שהזהיר רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בכמה מקומות בספריו הקדושים (ראה אנרא דפרקא, אות פב) על הזהירות היתירה שצריך להיזהר בכשרות הממון שלא יהיה בו שום סיג ופגם ושלא ליטול ממון מאדם שאינו הגון, ובמק"א (שם אות קכו) הביא בשם הרה"ק הרבי ר' מנחם מנדל מרימינוב זיע"א דבר נורא, בטעם הדבר שראינו ילדים כשרים ויראים בני אנשים כשרים ויראי ה', שמגדלים אותם לתורה, והם לומדים עברי וחומש ומשניות בהתמדה ודברי תורה מוסיפין בהן קדושה, והיה מן הדין שככל שיתגדלו יותר יעלו מעלה מעלה במעלות הקדושה והיראה, וא"כ למה אין הדבר כן רק אדרכה, בקטנותם המה טובים וכשרים ואוהבים את התורה וחפצים ללומדה,

והנראים בחוש הראות, אינו מאמין. וזהו שהוכיח אותם, אף שקלקלתם ואמרתם אחינו המסו וכו', היה לכם להאמין על ידי הניסים שראיתם בחוש, העמוד אש וענן ההולך לפניכם, ובדבר הזה אינכם מאמינים, רוצה לומר, ואתם אפילו הניסים הנגלים, דהיינו עמוד אש וענן שאתם רואים, אינכם מאמינים, מחמת שאתם מגושמים כל כך, והוכיח אותם שישמרו לב לגודל הניסים והנפלאות שעשה עמהם השם יתברך בכל עת, ועל ידי זה יזדככו ויתקדשו בקדושה רבה. עכל"ק.

הוי אומר שעל ידי ניסים לא יבואו בני אדם לידי אמונה, כי מי שטמטם לבו בתאוות זרות וענייני ארציות וגשמיות, והוא שקוע כל כולו בתאוות והבלי העולם הזה, הרי גם כי יראה כמו עיניו ניסים גלויים, לא יבאו לידי אמונה בהש"ת, ולא יבחין ויראה מאומה. כי כשאין האדם זוכה הרי שלא יחוש כל התפעלות אף כי יראה ניסים גלויים ונפלאות הבורא לנגד עיניו, אלא מפטירין כדאתמול, וכאשר היה עם מלך סדום, שראה את מלחמת אברהם ואליעזר עבדו לבדם כנגד המלכים הגיבורים, ומה שהוציאו אברהם אבינו מטיט היון, ואעפ"כ לא היטיב מעשיו כלל וכלל אלא נשאר ברשעותו.

והנה אמה"כ ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד, ופירשו חז"ל (סנהדרין דף ק"ט ע"א) רעים בגופם וחטאים בממונם, ובמתניתא תנא רעים בממונם וחטאים בגופם, ועל כן כיון שחטאו בממונם והיו משתמשים בגזל, על כן נסתמו עיניהם מראות מראות הקודש, ולא זכו להבחין אפי' בניסים גלויים שהיו נגד עיניהם, ולא היה להם כל התפעלות מהם, ולכן לא היה שום עצה ותקומה ויצאה עליהם אף ה' לבערם מן העולם בהפיכת סדום ועמורה.

וזה הטעם שאמרה תורה בעיר הנדחת (דברים יג, יז-יח) ואת כל שללה תקבץ אל תוך רחבה ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלקיך והיתה תל עולם לא תבנה עוד ולא ידבק בידך מאומה מן החרם וגו', ולכאורה צריך ביאור, אם האדם חטא, השלל והממון שבעיר מה חטאו, ומדוע נצטוו להחרים את כל השלל הרב. אלא משום דכל הרכוש והממון של החוטאים והרשעים הוא טמא

וחטאים ולא הושפעו כלל גם כאשר ראו נסים נגלים שנעשו ע"י אברהם אבינו, וכל זה לאשר ואנשי סדום רעים וחטאים וגו', וכיון שכל חיותם היה מממון טמא לכך לא השכילו לראות ולהתפעל אפי' מנסים נגלים וכדברי רבינו הג"ל בנועם אלימלך, וע"ז הסמיך המסורה עוד מה שאמר דוד מלכא משיחא אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו, וזה יהיה דייקא על ידי כאשר הצילנו מדמי"ם אלוקים, דמים רומזו על ממון שכן הוא בלשון דחז"ל, (נודע מאמר רביה"ק מצאנו זי"ע דמים תרתי משמע (עפ"י מגילה דף י"ד ע"ב), והיינו דרק כאשר יינצל האדם מממון שאינו כשר או אז אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו, על כן לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים, שלא ישכילו הרשעים להבין ולהשכיל בעומקה של תורה.

- ענין ברכת יצחק ליעקב כדי שלא יהיה ניזון מעשיו אחיו -

בדרך זה יש לבאר בענין ברכות יצחק ליעקב אבינו, דהנה יש להבין דהגם שיצחק לא ידע מרשעת עשו, וכמאה"כ כי ציד בפיו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו וכפרש"י שם, ולכן חפץ לברכו, מכל מקום הלא ידע גם ידע שבח מעלתו של יעקב שהוא איש תם יושב אהלים, ומדוע שלא יברך גם אותו שיהא לו די סיפוקו כדי שיוכל לשבת באהלה של תורה במנוחה, וכתבו המפז' דדייקא מחמת שידע יצחק כי עשיו הוא איש שדה, על כן חפץ לזכותו שעכ"פ יהא בו מעלת הצדקה והחסד, שיהא הוא זן ומפרנס את יעקב היושב ועוסק על התורה ועל העבודה, וע"ד שאמרו ביששכר וזבולון, דכאשר יהא לעשו די והותר יוכל לזון ולפרנס את יעקב אחיו.

אולם רבקה אמנו נאמר לה ברוח הקודש מן השמים, דלא טוב הדבר שיקבל יעקב מזונו ופרנסתו מאחיו הרשע, דבאם יהיה הוא צינור השפע עבורו, הרי שלא יוכל יעקב להחזיק ולעמוד בצדקתו ובתמותו, כי הניזון ממון שאינו טהור לא יוכל לגרום באורייתא ולעבוד את קונו כאוות נפשו.

ולכן פעם בו רוח אלקים וברך את יעקב ואמר לו 'ויתן לך האלוקים' (בראשית כז, כח), וברש"י מהמדרש (ב"ר סו, ג) יתן ויחזור ויתן, ויל"פ דהיינו

ושמחים בלכתם לבית תלמודם. וככל שמתגדלים המה פוחתים והולכים יותר ויותר. ותירץ שסיבת הדבר הוא מפני שאביו זן אותו בממון שאינו כשר, ונמצא שזה הילד מתגדל בממון איסור והוא לו כסם המות שכשמוסיף וניזון מממון איסור הוא הולך ומיטמטם, יעו"ש מה שכתב דברים נוראים בזה.

והנה פעמים יש שיקח אדם ממון ממקומות שאינם מהוגנים בתואנות שווא שחפץ הוא ללמוד תורה או להקים מוסדות תורה וכדו', וממילא נוטל הוא מכל האפשר כביכול לצורך מצוה, ברם בכה"ג הרי שנכנס כח הפועל בנפעל, ואז אדרבה חלף העלייה וההתעלות יגרום הממון שבא ממקור שאינו טהור לידי ביטול תורה ומצוות.

על זה רמז הכתוב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב ליהנות מהם וממונם, כי אם בתורת ה' חפצו וכיון שחפץ הוא ללמוד כדבעי, ולפרנס את ביתו בדרך הישרה והטובה, שעל ידי כן יזכה אשר בתורתו יהנה יומם ולילה הרי שהוא נוהר במאוד מאוד לבל זיון חלילה ממקורות בלתי טהורים. והביא המשורר האלוקי דוגמא לכך ואמר והיה בעץ שתול על פלגי מים, דכשם שכשחפצים שיצמח האילן ויגדל כדבעי, הרי שבהכרח להשקותו במים זכים ונקיים, ולא במים מזוהמים ומלוכלכים, כי במים מזוהמים הרי שבכך מקלקלים גידולי העץ, ורק כאשר המים הם זכים וטהורים או אז פריז יתן בעתו ועלהו לא יבול.

וגמר המשורר אומר על כן לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים, כי זהו ההבדל בין הרשעים לצדיקים, שהרשעים אשר מקור ממונם הוא בלתי טהור, רוח הטומאה השורה על כסף זה משפיע עליהם עד אשר לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים ואין להם תקומה רח"ל, משא"כ כי יודע הוי"ה דרך צדיקים, שאצל הצדיקים מגיע כל השפע משם הוי"ה ב"ה וב"ש, וממילא נשפע להם בד בבד גם אהבת תורה ויראת שמים כנ"ל.

עפי"ז יבואר תורת המסורה ד"פ 'וחטאים', דאמר הכתוב שבר פושעים וחטאים יחדיו, שהיו פושעים

והולך ברוחניות והולך ויורד רח"ל, ורק מי שמתפרנס כדת של תורה וממונו בא לו בנקיות ובויושר יכול להתעלות בתורה ויראת שמים, שעל זה רומז בחי' ישראל"ל נוט' עש שישים רבוא אותיות לתורה, דרך כאשר לי ראש דהיינו שהפרנסה בא לו מהשי"ת ממקורא עילאה וכו', הוא הוא שיזכה לכתרה של תורה ולהדבק בהשי"ת בכל לב ונפש.

- אברהם אבינו הרגיל ש"ש בפי הבריות ע"י

מדת החסד -

והנה גבי אברהם אבינו כתיב (בראשית כד, ז) אלוקי השמים ואלוקי הארץ, ואמרו חז"ל מתחילה אלוקי השמים ועשו אלוקי הארץ שהרגלתו בפי הבריות, דגילה לכל באי עולם כי הוי"ה הוא האלוקים אין עוד מלבדו, והוא הבורא והמנהיג, וי"ל דאברהם אבינו עמוד החסד נהג בשיטת הרה"ק מהר"ו זי"ע שלימד את רביה"ק מלובלין זי"ע שעל ידי שיבקש להשפיע שפע טוב מלעילא על ידי כן ממילא יתעוררו לתשובה, וזו היתה מידתו של אברהם שבעבודתו המשיך להוריק ברכה דלעילא על באי עולם ממקור קדוש, ובכך נשפע גם רוח מהרה עד שבאו לידי אמונה שלימה והשליכו כל העבודה זרות מידם.

עפי"ז יבואר היטב דברי רש"י שרמז בדבריו הק' בפירושו ואברכך בממון ואגדלה שמך הריני מוסיף אות על שמך שעד עכשיו שמך אברם, מכאן ואילך אברהם, בהקדם דברי הערבי נחל (פר' פנחס, דרוש ב; פר' תולדות, דרוש ז, ועוד) כי שם האדם הוא שפעו וחיותו, וככל שמתעלה האדם זוכה הוא יותר להאיר אותיות שמו, ואם זכה להתעלות עוד ועוד, הרי שזוכה לקבל חיותו ושפעו גם ממילואי האותיות ומילואי מילואים, יעו"ש, וזה שאמר הקב"ה ואברכך בממון ועל ידי שיושפע לו שפע ממקור עליון מאותיות הוי"ה ית"ש, על ידי כן ואגדלה שמך היינו שגם נפשו ברוחניות תתעלה יותר ויותר, עד שיוסיף לו הקב"ה אות על שמו, כי כאמור על ידי הברכה בממון יושפע גם שפע רוחני ושכלי ממרום, ולא זו בלבד שהממון לא יקלקלו וירחיקו מהשי"ת אלא והיה ברכה שיהיה זאת ברכה עבורו, וזה מה שאמרו במדרש (ב"ר לט, יא) והיה

ברכה כפולה, בגשמיות וברוחניות כאחד, וזה שפירשו במדרש (שם) מטל השמים זו מקרא, ומשמני הארץ זו משנה, דגן זו תלמוד, תירוש זה אגדה, דהיינו שהשפיע עליו משמי מעל ברכה ושפע גשמית, באופן שעל ידי הברכה הגשמית יבוא לו ברכה ברוחניות, אהבת תורה ויראת שמים. (וראה לכ"ק מרן זי"ע שפע חיים רעד"ר ח"א, פר' תולדות, מאמר ב, אות ב שפי' ג"כ כנ"ל).

ויבואר בזה אמרם ז"ל (ברכות י"ג ע"א) הקורא לאברהם אברם עובר בעשה וכו' אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב עובר בעשה, שאני התם דאהדריה קרא, והקשו המפרשים מדוע באמת אהדריה קרא, ולא כשם אברם שנעקר לגמרי.

ולאמור י"ל דהנה ישראל מורה על מדריגה גבוהה בבחי' לי ראש', ויל"פ עפימ"ש בספה"ק עטרת ישועה (פר' מטות אות ה), בתו"ד דהשפעת הפרנסה יורד ע"י תרין מזלין שהם נצ"ר ונק"ה (עיין ליקוטי תורה ר"פ תולדות ד"ה ויעתר יצחק), וב' מזלין אלו עולה רא"ש עי"ש, וי"ל דכאשר בני ישראל מתעלים זוכים שיהא נשפע ברכת שמים משם הוי"ה ובכך נתהוה בחי' לי רא"ש כלומר לי לשמי בחי' שם הוי"ה כ"ה ועד"ז יורד השפע מב' המידות הרמוזות ברא"ש, ועי"ז ברכת הוי"ה היא תעשיר כי נשפע שפע גשמית ורוחנית כאחת.

ואילו השם יעקב מורה על בחי' קטנה של פשוטי עם בבחי' כי קמן יעקב ודל, וכשאינן זוכים עומדים בבחי' יעקב שהוא ע"ש וידו אוחות בעקב עשו (בראשית כה, כו), והיינו שניזונים מממה שמקבלים מעשיו הרשע, ע"ד מה שדרשו חז"ל (פסחים דף קי"ט ע"א) בפסוק (דברים יא, ו) ואת כל היקום אשר ברגליהם, זהו ממנו של אדם המעמידו על רגליו, וכשאינן זוכים הרי שאוחזים ברגליו היינו ממנו של עשיו הרשע, ועל ידי כן נעשה בבחי' קמן יעקב ודל, דמאחר ומתפרנסים ממקור שאינו הגון וטוב, נופלים מדחי אל דחי רח"ל.

באשר לכך אהדריה קרא לשם יעקב, להורות כי הכל תלוי בשורש הפרנסה של האדם, דמי שניזון מממון שאינו ביושר ע"פ תורה אשר שורשו מעשיו הרשע בבחי' וידו אוחות בעקב עשיו, סופו שפוחת

העתידה, שיזכו לה בזכות ריבוי החסד שיהיה בבני ישראל, ויש להוסיף בה דאע"פ שלא יהיו הזכויות של לימוד התורה והעבודה בשלימות, מכל מקום יצוה ה' חסדו וישוב השי"ת וירומם קרנן של בני ישראל, על ידי שישלח לנו מבשר צדק אליהו הנביא לגאלנו, אשר ישיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם (מלאכי ג, כד), על ידי שישפיע לבני ישראל שפע ברכה ממקורא עילאה, שכאמור כך היתה מידתו של אברהם אבינו ע"ה, ובכך תתרום קרן ישראל כי יקבלו הן שפע רוחני שיקרבם להשי"ת והן ברכה גשמית אשר יחדיו יהיו תמים, ובכך יתעוררו לשוב אל השי"ת בתשובה שלימה. לכך דייקא מדת החסד בזה חותמין, דהיינו שבמדת א"א שפעל על ידי מדת החסד כמו"כ תהיה לנו לעת קץ.

גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, לפני הבורא ב"ה הדבר גלוי וידוע כי ה'עניות מנוולתן' (נדרים דף ס"ו ע"א), והעניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו (עירובין דף מ"א ע"ב), כי על ידי שאין לו לאדם די מחסורו אשר יחסר לו, הריהו מחזור ומחפש אחר קולות שונות לבוא ולקחת אף ממזון שאינו ביושר כל כך, והרי שעל ידי כך הריהו פוגם בו ובורעו אחריו, ובאים ועוברים רח"ל על דעת קונם. ואמנם באמת רצוננו לעשות רצוננו כדבעי ולגדל בנינו לתורה למצוות ולמעשים טובים, ולהיות אנו בעצמנו ג"כ יראי שמים, ולזה בקשתנו מעמו נא אל תצריכנו ה' אלוקינו לידי מתנת בשר ודם, אלא אתה לבדך תתן בידינו שפע דלעילא שלא נצטרך לצפות לשולחן אחרים, ועל ידי אמונה זו לבד שהכל מאת השי"ת והוא הזן ומפרנס, זוכים ומשפיע השי"ת שפע דלעילא ברוחניות ובגשמיות יחדיו, רוח טהרה ורוח תשובה ויראת שמים בד בבד עם כל מיני השפעות טובות.

זכיני לקדש רמ"ח איברנו ושם"ה גידנו, ונוכה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה, ויעמוד אברהם אבינו ע"ה ויעתיר בעדינו להסיר מעלינו עול הגוים ועול הגלויות, כי די והותר סבלנו צרות ויסורים רבים ורעים, ויערה עלינו השי"ת רוח תשובה מן השמים להשיב לב אבות על בנים, ובגלל

ברכה קרי ביה בריכה, מה בריכה זו מטהרת את הטמאים אף את מקרב רחוקים ומטהרם לאביהם שבשמים, דהיינו שעל ידי השפע שישפיע לבני אדם ממקור עליון ממילא תיכנס בהם רוח דעת והשתוקקות לקבל על עצמם עול מלכות שמים שלימה ועצם הברכה הגשמית היא היא שתהיה הברכה לטהר את האדם ולקרבו להבוכ"ע.

וזה שהוסיף רש"י ואגדלה שמך זה שאומרים אלוקי יעקב, כי ב' הפירושים עולים בקנה אחד, דכשם שעל ידי שפע הנשפע ממקור טהור יושפע הן השפעה גשמית והן השפעה רוחנית להיות שולט על כל איבריו, והיפוך הדברים בשווה כשמשתמש במזון שאינו טהור הרי שעל ידי כן יפול למדרגה קטנה בבחי' 'יעקב' כנ"ל, דכיון שמקבל היניקה מעשיו על כן יפול ממדרגתו. ולא כן כאשר נמנע ואינו נוטל מזון ממקור שאינו טהור, הרי שאדרבה על ידי כן מתקרבים ומתדבקים ביותר אליו ית"ש, וזוכים לתורה וליראת שמים בד בבד עם שפע גשמי הנשפע משמי מרום.

עפי"ז יתפרש רמז המסורה ה"פ והיה, דאמר והיה נכון לבוקר, בוקר מורה על מדת החסד, כמ"ש רביה"ק בנועם אלימלך (בפרשתן) עה"פ וישכם אברהם בבוקר, והיינו דעבודת אברהם היתה להמשיך שפעות חסד עי"ש, ועל זה אמר והיה לי לאב, שהשפע תהא ממידת חסד עליון שהוא בחי' 'אב' המורה על חכמה ודעת וכדברי רביה"ק מלובלין זי"ע כנ"ל, ובכך תהיה הברכה כפולה הן ברכה גשמית ע"ד ואברכך במזון וגו' והיה ברכה, זאת ועוד, שככך יושפע גם אור רוחני בבחי' ועלה אלי ההרה והיה שם שיושפע תורה ויראת שמים כבמעמד הר סיני, כי על ידי שתדד השפע ממקור קדוש יקבלו שפע רוחני וגשמי יחדיו עד אשר והיה תמים, שתוכל להיות בבחי' הכתוב (דברים יח, יג) תמים תהיה עם ה' אלוקיך.

- 'בך חותמין' הגאולה העתידה הוא על ידי

מידת החסד -

נודע משמיה דהרה"ק רבי שמשון מאוסטרופוליא זי"ע על אמז"ל (פסחים דף קי"ז ע"ב) עה"פ והיה ברכה בך חותמין, דקאי על חתימת הגלות בעת הגאולה

אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבניה בניהם.

וכיון שאמרו חז"ל (ביצה דף כ"ה ע"ב) המצפה לשולחן אחרים עולם חשך בעדו, וע"ד הרמז יש לומר דהכוונה למי שמצפה לשולחן אחרים היינו לממון ממקור שאינו הגון וטוב, הרי שעולם חשך בעדו, ונעשה בבחי' חושך כי לא יהיו בידיו לא תורה ולא מצוות ומעשים טובים, ועל זה מבקשים עם בני ישראל שלכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, ובבחי' הכתוב (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, והיינו לזכות לממון כשר והגון, ולינוק כל השפע ממקור קדוש וטהור, ואו אז ברכת הוי"ה היא תעשיר וישפיע עליהם גם שפע גשמי וגם שפע רוחני כאחד. יעזור השי"ת וישרה האורה והשמחה בכל בתי בני ישראל, ויזכו לשמחה ונחת חדרה ואורה, ונוכה להגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק.

מוצש"ק

אחר הבדלה נכנס לקו"פ הגאון רבי יעקב אליעזר שוורצמן שליט"א ראש ישיבת לייקווד בירושלים לאחר ששהה כאן על שב"ק.

יום ראשון פר' וירא י"ב מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה ירמיהו נ"י בן הר"ר אלעזר ויזל מפעיה"ק (בהג"ר אפרים פישל מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר שלמה ישראלי זצ"ל), ולהבחור הבר מצוה נפתלי הערץ נ"י בן הר"ר יוסף רייכמן מביתר.

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הרב יואל צבי ראטה משגיח בישיבה"ק (בהג"ר יעקב עזרא שליט"א נאמן בית מרן שליט"א, וחתן הג"ר אליעזר אסטרייכר מנה"ר דת"ת דרכי אבות בב"ב), ולהר"ר יהושע נח הרשקוביץ מבית שמש (ב"ר שלמה נחמן מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הג"ר שלום אליהו צבי זילבר ז"ל).

אחר תפילת מנחה יצא מרן שליט"א לעבר עיה"ק ירושלים, תחילה הגיע כ"ק מרן שליט"א להשתתף בכינוס מועצת גדולי התורה שהתכנסה בבנין הועד הפועל של אגודת ישראל העולמית בירושלים, מרן שליט"א דרש בשלום כ"ק האדמו"רים שליט"א מגור, מבעלזא, מויזניץ, מבאיאן, מביאלא, מסערט ויזניץ, ממודזיץ.

האסיפה החלה כשבחדר ההתכנסות נמצאים חברי מועצת גדולי התורה לבדם, וכן מזכיר המועצת הרב יעקב ולצר.

בהמשך נקראו להופיע העסקנים הי"ו שפעלו הרבה בתקופה האחרונה להביא לקידוש שם שמים, כאשר מרנן ורבנן שליט"א ביקשו מהם להמשיך בפעולות קודש אלו משך כל השנה.

לאחמ"כ נקראו אל החדר שלוחי דרבנן, הרב יצחק גולדקנוף, הרב מאיר פרוש, הרב ישראל אייכלר והרב יעקב טסלר והרב משה שמעון רוט, וכן הרב יוסף קופרברג יו"ר אגודת ישראל, והרב חנוך זייברט מזכ"ל אגודת ישראל.

קרוב לב' שעות ישבו יחדיו חברי מועצת גדולי התורה כאשר בזמן זה דנו בהרחבה בנושאים שעל סדר היום. בסיום הכינוס נפרד מרן שליט"א לשלום מכ"ק האדמו"רים שליט"א, ואיחלו זה לזה לשלום.

עם סיום האסיפה, הגיע כ"ק מרן שליט"א לבנין מוסדותינו הק' בקרית צאנז בירושלים, לתפילת מעריב בצוותא חדא עם אברכי כולל מבצר התורה בירושלים עיה"ק ותלמידי ישיבתינו הק' לצעירים שפע חיים בירושלים. לפני העמוד התפלל - הרה"ג ר' נתן נטע למברגר שליט"א ראש כולל מבצר התורה בירושלים.

אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א לעיר בית שמש, תחילה הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים בבית ש"ב הרה"ג ר' אשר אנשיל למברגר שליט"א בן להבחל"ח הגה"צ רבי אברהם יחיאל זצ"ל אב"ד מאקאווא ב"ב, וחתן יבדלחט"א הגה"צ רבי דוד טווערסקי שליט"א רב דקהל ראחמסטריווקא בירושלים (חתן כ"ק האדמו"ר מבערגסאז זצוק"ל), היושבים שבעה על פטירת זוגתו - בתו ע"ה, שנפטרה והותירה אחריה י"א יתומים רכים. ושהה שם גם המחותן כ"ק האדמו"ר ממעליץ שליט"א.

מרן שליט"א חיזקם בדברי חיזוק ותנחומים, ונביא מתוכן הדברים:

✦ מרן אדמו"ר זי"ע היה אומר בשם הרה"ק מרוזין זי"ע עה"פ (במדבר כג, כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל, שבימים הקדמונים אף שהיתה הנהגתו ית' נעלמה מעיני המונים שבבחי' יעקב, אבל עכ"פ גילה סודו אל עבדיו הנביאים הצדיקים שבבחי' ישראל, משא"כ עתה בעווה"ר צרות תכופות זה לזה צרורות על שכמנו אשר גם בעיני הצדיקים יפלא מה זה ועל מה זה עשה ה' ככה. וז"ש כעת הזאת יאמר ליעקב ולישראל, ב' מדרגות של המונים ושל בני עליה, ולשניהם יאמר מה פעל א"ל, שאינם מבינים דרכי ה' (הובא בייטב פנים, אבני זכרון, אות לה).

✦ הגבאי הרה"ח ר' יהושע וייצנבלום ז"ל אמר ששמע בשם צדיקים, משל לבעלת הבית שעומדת בבית המבשלות ומכינה את צרכי הסעודה, ומסתובבים שם שאר בני הבית והמשרתים על מנת לעזור ולסייע, וכאשר מגיע סיום ההכנות אומרת

ורבבות בוני עיירות ומדינות, והצדיק הבל אשר שעה ה' אל מנחתו לא נשאר לו שם ושארית בעוה"ז, וא"כ מה היה לו מצדקתו ומנחתו. וזה מורה לנו כי אין תכלית האדם חיי העולם הזה והבליו, ומה שדרך רשעים צלחה אין ראייה כי חפץ ה' בם ובמעשיהם, אלא זהו על מנת להאבידם עדי עד.

✱ אמנם כאן בהאי עלמא קשה מאד, ואי אפשר להבין את חשבונות השי"ת. ההתחזקות הוא רק בזה שהנשמה אינה חפצה לירד שוב לעולם הזה, ואדרבה זהו עונש קשה. בגמ' בסוף סוטה (מט, ב) 'אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים', ובאמת שרק בזה יכולים להתחזק.

✱ הקב"ה מצטער בצרתן של ישראל, וכל צער שיש למטה הוא מצטער למעלה, ובוודאי היה יכול להושיע ולרפא ברגע אחד, ובהכרח שהכל לטובה.

✱ רק צדיקי אמת יחיד סגולה היו יכולים לקבל הכל באהבה גמור. ידוע העובדא אצל מרן הדברי חיים זי"ע, שנסתלק לו בחייו בנו הרה"ק רבי מאיר נתן זצ"ל, ולאחר ימי השבעה על הסתלקותו נפרדה ממנו כלתו האלמנה, שהיתה בתו של הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, ומרן הדברי חיים ליווה אותה בשמחה ובמאור פנים כאילו לא קרהו אסון. וכשחזרה האלמנה לבית אביה שאל אותה היאך נפרד ממנה חותנה, ואמרה שהיה כמו אב שמלווה את בתו לחופה... נענה הרה"ק מדזיקוב ואמר: לעבוד את השי"ת, בכזו 'אכזריות' אין ביכולתי.

היו צדיקים שזכו לראות בפועל ולהאמין באמת שהכל טובה. הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל איבד במלחמה את כל משפחתו, והיה לו משפחה גדולה של בנים ונכדים וכו', וכולם נהרגו ונרצחו רח"ל. ואולם כשאחד אמר לו לאחר המלחמה שהרבי סבל הרבה צרות וכו', נזדעק ואמר, חס ושלום, שמעולם לא היה לו שום צער וצרה...

✱ שילווה אתכם הלאה סייעתא דשמיא, הקב"ה ילווה אתכם תמיד בעינא פקיחא. זכות אבות מכל הצדדים יגן בעדכם. וקם מרן ואמר המקום ינחם וכו', וניחם גם בבית הנשים.

ביציאה איחל מרן שליט"א לשלום לכ"ק האדמו"ר ממאחנובקא בעלזא שליט"א, ולכ"ק גאב"ד מאקאווא שליט"א.

אח"כ נסע מרן שליט"א לביקור אצל כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א, וזהו תוכן השיחה: **מרן שליט"א התעניין במצב בריאותו ואחלו בבריאות השלימה וכו'.**

האדמו"ר מלעלוב: זקני (כ"ק האדמו"ר הרמ"מ מלעלוב) זצ"ל היה אומר, דלגבי תשובה כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ב, ב) שהכוונה היא עד שיעיד עליו היודע תעלומות שלא ישוב עוד לזה החטא לעולם, והיינו דרק אז היא 'תשובה שלימה', ואם כן גם לגבי 'רפואה

בעלת הבית לכל הנוכחים שיצאו משם ושכעת היא לבדה תסדר כל הענינים. וכן שבכל הדורות ישנם צדיקים ומלאכי מעלה שאומרים דעות, אבל בזמן האחרון לפני ביאת המשיח אומר הקב"ה לכולם שילכו לצד וכעת הוא לבדו ינהל את העולם...

✱ הנסתרות לה' אלקינו... אם היינו מבינים הכל כעת, הרי לא היה רבותא באמונה, כי מה שייך להאמין בדבר שמבינים. ורק כיון שאיננו מבינים את דרכי הבורא כלל וכלל, ויש הסתר פנים נורא, והלב שותת ומדמם, ואעפ"כ מאמינים בו שהכל לטובה, ואין שואלים שום קושיא, זהו רבותא גדולה, ועל אמונה כזו אמרו חז"ל (ילקוט, הושע ב, רמז תקיט) שאין ישראל נגאלין אלא בזכות אמונה.

✱ הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע אמר, שלפני ביאת המשיח יהיה קשה להתחזק באמונה כמו לטפס על גבי קיר חלק. והוסיף לומר, שהוא מגלה זאת מתחילה, כדי שלא יפלו ליאוש בדור המר של עקבתא דמשיחא כשיראו את שפלות הדור, אלא יתחזקו בידיעה שהגאולה מוכרחת להיות באופן כזה וסימן שקרובה ישועתנו לבוא, וראייה לדבר שאדם בשם ר' נחמן אמר מקודם שכן יהיה (עי' שיחות הר"ן, אות לה; שם, אות רכ).

✱ מרן אדמו"ר זי"ע ביאר פעם המסורה ג' פעמים מצאה, ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה (בראשית ה, ט), ואידך (ויקרא כה, כח) ואם לא מצאה ידו די השיב לו, ואידך (תהלים פד, ד) גם ציפור מצאה בית. ואמר שיגיע זמן שלא מצאה היונה מנוח, שישראל לא ימצאו מנוחה לכף רגלם, ולא מצאה ידו די השיב, היינו מה להשיב לגויים שיאמרו איה נא אלוקיכם, צדיק ורע לו רשע וטוב לו, ולא יהיה שום תירוץ. ואז יהיה גם ציפור מצאה בית, צפור רומז לישראל שהם כציפור הנודדת (עי' זוה"ק, פרשת פנחס, ח"ג דף רנג, ב), דאז יהיה גם ציפור מצאה בית.

✱ יש גם מצוה לקבל תנחומין (עי' רמב"ם הלכות אבל יד, א)... והוסיף כ"ק האדמו"ר ממעליץ שליט"א: לכן אומרים המקום ינחם וכו', שהקב"ה ינחם, כי גם הוא מקיים מצוות התורה. ואמר **מרן שליט"א:** הקב"ה יודע לנחם... בפרשת ויצא נאמר (כה, יא) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו, וחז"ל דרשו (סוטה יד, א) מכאן על ניחום אבלים. ואולי יש לומר, שבמציאות לא היה שייך לאדם להנחם אחר קרובו שמת, ובאמת קשה הדבר מאד, ואולם בזה שהמנחם הראשון היה הקב"ה, בזה הכניס כח לבני אדם עד סוף כל הדורות שיוכלו להתנחם אחר פטירת קרוביהם.

✱ החתם סופר (פרשת בראשית, ד"ה וישע ה') כתב דבר נורא אודות שאין תכלית בני אדם בעולם הזה, וביאר הענין של קין והבל, שבתחילת התורה נתן הקב"ה מקום להורות דרכיו, כי הוא שעה אל קרבנו של הבל, ועכ"ז נתבונן מה היה לו התכלית מזה כאשר לימים אחדים נהרג, ואילו קין אשר לא שעה ה' אל מנחתו, הרגו ונמלט עד ז' דורות, וראה בני בניו לאלפים

שלימה' הוא כך...

מֶרֶן שְׁלִיט"א: שגור בפי העולם על הראשי תיבות של 'אתרג', אמונה תשובה ר'פואה ג'אולה, שכולם צריכים להיות בשלימות, אמונה שלימה, תשובה שלימה, רפואה שלימה, גאולה שלימה.

מֶרֶן אַאדמו"ר זי"ע האריך פעם בשיעור חורש"י על מה ששגור בפי העולם לומר, 'בראשית ברא' שמתחילה צריכים להיות בבריאות, שכל מה שהעולם אומרים יש בזה אמת, וכבר מצינו הרבה בחז"ל הלשון 'היינו דאמרי אינשי'. ונרמז בתחילת התורה לרמז שבשביל ללמוד תורה צריכים להיות קודם בבריאות, וכמו שבמתן תורה נתרפאו כל המומין (במדב"ר ז, א).

האדמו"ר מלעלוב: מובא מה'אוסטרווצער' זצ"ל (הובא בספר בית מאיר, פרשת בראשית, אות ג), 'ברא' בגימטריא 'בני חיי מזוני'.

על כל הרמזים שהיו צדיקים אומרים בתורה, ראיתי מהגה"ק ממונקאטש זצ"ל (דברי תורה, מהדורה ט, אות קא) שזהו בבחינה שהצדיקים אומרים להקב"ה 'אבא כך כתוב בתורה'² (קידושין לב, א).

מֶרֶן שְׁלִיט"א: איתא כן מהרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, שהכח של הצדיקים לפעול בשמים הוא בכל שמראים שהכל כתוב בתורה...

השי"ת רוצה שיאמרו לו...

הוה עובדא שאמרו פעם להרה"ק מרוזין זי"ע שהחתם סופר זי"ע בעת שהספיד את רבו הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע פירש מה שאומרים בפייט לראש השנה והוא באחד ומי ישיבנו, היינו דכל זמן שהיו צדיקים, היה מקויים 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים,

הקב"ה גוזר וצדיק מבטל', אמנם כאשר 'והוא באחד', שהקב"ה נשאר יחידי כי הצדיק אבד מן העולם, אזי 'ומי ישיבנו', מי יוכל להשיב ולבטל גזירת השי"ת, 'ונפשו אוותה ויעש', ששוב יוכל הקב"ה לעשות ככל מה שחפץ.

נענה על כך הרה"ק מרוזין זי"ע ואמר, אנו מפרשים הכתוב (במדבר כג, יט) 'לא איש א-ל ויכזב וכן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה' באופן הזה, 'לא איש', שאם אין איש הנקרא צדיק, שהוא א-ל ויכזב', שיכול למנוע מהקב"ה לעשות, 'ובן אדם ויתנחם', שאין איש שיעשה את הקב"ה שיהא ישיב על הרעה וינחם, אזי במצב כזה 'ההוא אמר ולא יעשה', היינו הקב"ה בעצמו יבטל גזירות הרעות מעל בני ישראל, 'ודבר' בחי' מידת הדין לשון קשה (ראה רש"י במדבר יב, א) 'ולא יקימנו', שיבטל השי"ת עצמו כל הגזירות הלא טובות.

האדמו"ר מלעלוב: צדיקים קדמונים היו יכולים לעשות כן, אבל בזמננו עם המדרגות של היום, כל מה שעושים יש לזה חשיבות גדולה...

מֶרֶן שְׁלִיט"א: אמת ויציב. ועמך כולם צדיקים...

האדמו"ר מלעלוב: כידוע מרבי חיים וויטאל זי"ע על חשיבות העבודה בדורות הללו.

מֶרֶן שְׁלִיט"א: וזה היה אז בזמן האר"י ותלמידיו... הרי אין לנו השגה מה שהיה אז...

האדמו"ר מלעלוב: מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע מובא (בית אהרן, פסח, ד"ה אוהביי) לשון פלאי בענין זה, 'תאמינו לי'... על מעלת העבודה בדורות הללו.

מֶרֶן שְׁלִיט"א: אני אומר תמיד, שכנראה הקב"ה

שקול בכמה מצות גדולות שבדורות אחרים כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאד מאד לאין קץ, מש"כ בדורות ראשונים וכו'. וראה בספה"ק דברי יחזקאל (שיר השירים): מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב (ז, ב). ודרשו חז"ל (חגיגה ג, א). כמה נאין רגליהן של ישראל בשעה שעולין לרגל בת נדיב בתו של אברהם אבינו וכו' שהיה תחילה לגרים. "ל עפמ"ש בספר החזיונות למהרח"ו זלה"ה. ששאל מרבו הקדוש האר"י זלה"ה. כי לפי ראותנו גודל קדושת התנאים ע"ה מה אנו ומה חיינו ובמה נחשב כל התורה ותפלה שלנו לנגדם. והשיב לו האר"י ז"ל כי אדרבא מחמת שאנחנו בעובי החומר ומדרגה שפלה ונמוכה מאד ועכ"ז אנו מתגברים לעשות רצון אבינו שבשמים לפי השגתנו. הוא אהוב וחביב הרבה יותר לפני השי"ת ממה שפעלו בעוצם קדושתם התנאים הקדושים. כי היו במדרגה גבוה והזדככות החומר יעו"ש והנה האלשיך הק' פירוש הכתוב של נעלך מעל רגלך שהכוונה שישור החומר שנקרא נעל ממנו בטרים יקרב למקום הקודש הזה. וזה פירוש הכתוב מה יפו פעמך. כמתמיה א"ע מה השבח הגדול הזה של פסיעותיך על עלייתך לרגל. ומתרץ הכתוב בנעלים. על ידי שאתה בחומר עב, בת נדיב, ועכ"ז אתם מנדבים לבכסם לעשות רצון המקום ב"ה כמו אברהם אע"ה שהיה תחלה לגרים שמעצמו הכיר את בוראו. לכן נחשב הדבר בעיני השי"ת ומשבח מעשיך.

¹ וז"ל: אהוביי אחיי, תאמינו לי והוא מלא בכל הספרים, אשר מה שהיו צריכים הצדיקים הראשונים להשיג בכמה ימים וחדשים, אפשר כעת לתקן בשעה אחת, מחמת שכעת העולם הוא יותר בשפלות, בבחי' רגל, חס הקב"ה על עולמו ומוריד קדושתו למטה, וכעת ת"ל שורה קדושתו למטה לארץ, וזהו עיקר העלי' של העוה"ז. ממילא מובן שבקל יוכל האדם להשיג קדושתו ואורו של הקב"ה ולייחד כל הבחי' הנמוכים והשפלים למעלה ראש. ואל יהיה לכם לפלא זה הדבר שיוירד הקב"ה קדושתו לבחינה כזו נמוכים ושפלים, והלא זה ידוע דאיתא

² וראה בספר שרפי קודש (פרשת בראשית): שמעתי אשר הה"ק הרש"י מביאלעביזי זצלה"ה אמר בשם זקינו הר"ר ירחמיאל זצלה"ה, בראשית ברא, אשר ראשית צריך להיות לאדם בני חיי ומזוני, כי תיבת ברא, פי' ברא הוא בן, ברא בריאות הוא חיי, ברא פי' בר מזון, והה"ק מביאלעביזי זצלה"ה אמר שתיבת ברא גימטריא בני חיי מזוני.

וכן בספר שיחתן של עבדי אבות (ח"ב, עמ' שב): שמעתי מהאדמו"ר הרה"צ מפיטסבורג זצ"ל, אא"ז הרה"ק מהר"מ מפרימישלאן זי"ע אמר, בעת אשר יהודי אומר קידוש בליל שב"ק בעת אמירתו תיבות אשר 'ברא' אלקים לעשות, יכול לפעול לטובת חיי בני ומזוני. ואמר כוונתו, ד'ברא' הוא לשון בריאות וחיות חיי, והוא גם לשון בן בלשון ארמי בני, ולשון תבואה בלשון הכתוב בר מזוני.

³ ראה שם: ומה שחשבו כמה פעמים בספרי הצדיקים עתות הקץ, כבר אמרו שהוא רק בדרך סגולה והתעוררות לאבינו שבשמים, ברמז 'אבא כך כתוב בתורה' שצריך לגאלנו בשנה הזאת, והוא טפל להעיקר וכו'.

וכן הוא בקונטרס 'מות המשיח' להגה"ק ממונקאטש (אות י): שמענו וכן ראינו בספרי צדיקים קדושי עליון זי"ע שאמרו זמנים וקצים בדורותינו ורמזים בתורה ע"ז, ואמרו שהוא לעורר רחמי שמים שיהיו עת רצון וזמן הגאולה ורמזים בתורה, והמליצו זה ע"ד שכ' בש"ע הל' כיבוד או"א שאומרים לאביו 'אבא כך כתוב בתורה', כן נעורר לאבינו שבשמים כביכול 'כך כתוב בתורה' הרמז על שנה זאת שהדיבורים בזה מעוררים רחמים למעלה וכו'.

⁴ ראה ב'שער הגלגלים' (הקדמה לח): פעם אחת שאלתי למורי ז"ל, איך היה אומר לי שנפשי היתה כ"כ מעולה כנז"ל, והרי הקטן שבדורות הראשונים, היה צדיק וחסידי, שאין אני מגיע לעקבו. ואמר לי, דע לך, כי אין גדולת הנפש תלויה כפי מעשה האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא. כי מעשה קטן מאד בדור הזה

אסור, הוא כל כך שמח, מען גיבט א קלאפ מיטן פינגער, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו **מרן שליט"א**: אם אדם זוכה למנוע עצמו מעבירה אפילו רק פעם אחת, היה עליו לשוב ולשמוח... אין לנו השגה...

האדמו"ר מלעלוב: כשמעריכים זאת יכולים לגדול יותר. **מרן שליט"א**: מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר, שכל יהודי שלומד היום, הוא לומד תורה לשמה, כי בוודאי היה יכול למצוא יותר פרנסה בכל עבודה ומלאכה, וכיון שעכ"ז משקיע עצמו בלימוד התורה, הרי זה תורה לשמה. כך אמר, אף שתמיד היה דורש יותר ויותר.

האדמו"ר מלעלוב: אומרים בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע על מאמר חז"ל (פסחים ג, ב) "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", דמתוך שיהודי אחד מתיישב ללמוד אפילו לשמה, הרי בא יהודי אחר ורואה אותו ללמוד, 'און דאס גיט אים א ציפ אין הארץ' ואף הוא מתחיל ללמוד, וזה כבר לימוד לשמה. וכיבד את מרן שליט"א בלחיים ומזונות, ואחלו זה לזה, וליווה את מרן שליט"א החוצה ונפרדו לשלום.

יום שני פר' וירא י"ג מרחשון

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר אפרים זלמן טאובר מפעיה"ק (בה"ר יהודה מביתו, וח"ר אליעזר בריל מפעיה"ק).

לפני צהרים נכנסו לקו"פ חברי נשיאות מרכז רבני אירופה אשר שוהים בארה"ק במסע חיזוק בימים אלו, כדי לשמוע ולקבל הדרכות וברכות קדשו של כ"ק מרן שליט"א, על חברי המשלחת נמנו, הרבנים הגאונים שליט"א (לפי סדר א"ב):

רבי ברוך אוברלנדר אב"ד בקהילות החרדים בבודפשט; רבי דורון אחיאל רב קהילת 'נצח ישראל' בלונדון; רבי יעקב בידרמן רב בית הכנסת היכל מנחם בוינה; רבי שלמה ביסטרצקי רב העיר המבורג בגרמניה; רבי יוסף דוד דומ"צ בביה"ד דספרדים בלונדון; רבי משה טוביה וייסברגר אב"ד דק"ק עדת יראים בבודפשט; רבי אברהם חזן רב ודומ"צ במילאנו; רבי רון חסיד הרב הראשי לג'ברלטר; רבי בנימין יאקאבס הרב הראשי של המחוזות בהולנד

משרת אישי לאחד הקצינים, ושטח בפניו את משאלתו, שהיות ואסור לו לחלל את השבת, הוא מבקש ממנו שתמורת מה שישרת אותו בנאמנות ובמסירות יתר במשך כל ימות השבוע, יעשה עמו חסד לשחררו מעבודה ביום השבת, וב"ה נשא חן עיניו והסכים לבקשתו. או אז קיבל על עצמו שמאחר והקב"ה עזר לו שיוכל לשמור את השבת במשך כל תקופת שירותו בצבא, יקדיש את יום השבת כולו לתורה ולעבודת השי"ת, ומלבד שעות ההכרח לתפלה ולסעודות השבת ושעות מעטות למנוחת לילה הוא עוסק בתורה.

ואמר על כך הרה"ק מהרי"ד: מי יודע אם יהודים כאלו אינם מעכבים את הגאולה, שכן נחת הרוח שיש להקב"ה כביכול מהתורה והעבודה שאדם עוסק בהם מתוך הדחק, עולה על נחת הרוח מהקרבנות שיקריבו בבית המקדש על גבי המזבח.

מרוצה מאתנו, דאם לא היה מרוצה היה מביא כבר את משיח... כשרואים למעלה שלמרות ירידת הדורות וכל המצב הקשה עדיין יש ריבוי כזה של לומדי תורה, הרי זה מעורר נחת רוח עצומה...

בזמננו אין צריכים להרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בשביל ללמד זכות על ישראל, כי כולם רואים את גודל מעלתם שלעומת גודל החשכות מתרבים גם לומדי תורה ויראי ה'.

האדמו"ר מלעלוב: יש עובדא מהרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל, שראה סדר התנהגות של חייל יהודי בשבת קודש, ואמר דאולי הם מעכבים את הגאולה, כי להקב"ה יש נחת רוח מהם"...

מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע אמר פעם בתוך שיחה, דמצינו (ילקוט בשלח, רמז רלח) כשהיו בני ישראל על ים סוף טען שר של מצרים מה נשתנו אלו מאלו, הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה וכו', אבל הקב"ה לא השגיח בדבריו והושיע את ישראל, כי אם אכן לא נשתנו בני ישראל מהמצריים עד שאינם בגדר ישראל, אם כן למה הכו אותם ולמה שיעבדו אותם במצרים בתור יהודים? וכי יתכן הדבר שרק לענין גלות ושעבוד יהיה דינם כיהודים ואילו כשירצו לגאול אותם יטענו שאינם יהודים? ופירש בזה הכתוב (תהלים פז, ו) ה' יספור בכתוב עמים, שהקב"ה יחשיב כל יהודי ע"פ הגויים, דהרי הם עינו ורצחו ושנאו כל יהודי באשר הוא, ואף כשכבר שכח יהדותו והתנהג כגוי גמור, מ"מ הם לא שכחו את יהדותו והוא סבל מהם בגלות, ע"כ מוכרח שגם בגאולה ייחשב שפיר כיהודי, דלא יתכן שרק לגלות יהיה דינו כיהודי ולא לגאולה. וזה הכוונה בגמ' (ברכות ט, ב) שלא יאמר אותו צדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, דלא יתכן שיקיימו בהם רק את החלק של ועבדום וענו אותם, ולא את החלק של ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, דאם הם נחשבים כיהודים הרי זה בכל מצב שהוא, עכ"ד.

צריכים לשמוח בזה שאנו נשארים ביהדות למרות הכל... **האדמו"ר מלעלוב**: אם היה אמונה אמיתית...

הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע אמר, שהסיבה שהאברכים כיום אינם מתעלים יותר מדי, זיי וואקסן נישט העכער', כיון שאינם מחשיבים כל עובדא. ואמר על עצמו, שכשחוזר לביתו וזכה להינצל מכל מראה

בספרים קדושים שפרעה הוא בחינת עורף, והוא יונק מאחוריים ובקדושה, כי אחרי שקדושתו יתברך שופע לתוך המדות, אזי כולם רוצים לדבק בקדושתו ומלכותו בכל משלה, ומקבל מהם כל הניצוצות קדושות שיש בהם והקליפה מתבטלת לגמרי, ומזה יוצמח הכל לקץ הימין.

^ה תוכן העובדא, שפעם כששהה הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל בעיר הבירה וויען יחד עם אביו הרה"ק מהרי"ד זי"ע, שמע בליל השבת בשעה מאוחרת מאוד קול לימוד תורה הבוקע מחדר צדדי במלון שבו התאכסנו. כשניגש מהרי"ד לשם, ראה חייל הלבוש במדי צבא הוגה בתורה בהתמדה רבה. לאחר זמן מה כשהפסיק מתלמודו, שאלו מהרי"ד מהיכן הוא ומה מעשהו כאן. ענה לו שכאשר התגייס בהכרח לצבא האוסטרי, היה אוכד עצות בנוגע לשמירת שבת, אך השי"ת היה בעזרו, ונתמנה

ברכת הקודש שיזכו להמשיך בפעולותיהם הגדולות. ואמר **מֶרְן שְׁלִיט"א**: הכתוב אומר (ירמיה טו, יט) "ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה", ואם כן יש לכם את הכח לברך, אחר שאתם זוכים לקרב נשמות ישראל לאביהם שבשמים. הרבה מהם הם תינוקות שנשבו, ולצערנו בתוקף הגלות, גלות שבתוך גלות שבתוך גלות, שוכחים שהם יהודים, ואתם מזכירים להם שהם יהודים ומקרבים אותם ליהדות, זהו 'מוציא יקר מזולל' פשוטו כמשמעו, זה אמת לאמיתו.

צדיקים אמרו עה"פ (ישעיה סו, כ-כא) והביאו את כל אחיכם מכל הגויים מנחה לה' בסוסים וברכב וגו' וגם מהם אקח לכהנים ללויים אמר ה', שהגויים יביאו למלך המשיח את אותם יהודים שנשארו ביניהם ולא עשו תשובה.

מֶרְן אַדְמו"ר זי"ע סיפר שפעם הבחין אצל הרה"ק מקאלאשיץ זי"ע שהוא מקרב מאד אדם גס ומגושם, ושאל אותו לפשר הדבר. השיב לו הרה"ק מקאלאשיץ בסיפור מהרה"ק מאפטא זי"ע, שהיה מקרב מאד ומחבב איש פשוט ומגושם שהיה שותה ומשתכר לעיתים ומתגולל ברחובות קריה וכו', והסביר טעמו כי כשיבוא משיח צדקנו ישמיד ויהרוג כל חיל של כל אומה ולשון, ויהיו אז פריצי אומות העולם שירצו לשוב ולהילחם עמו אך לא יוכלו למצוא שר צבא, ובלית ברירה ישלחו לומר למלך המשיח שהם נכנעים תחתיו, אבל לא ימצאו מי שיסכים ללכת לארץ ישראל מפחד צבאות בני ישראל, ואז יחפשו איזה שיכור יהודי שסבור שהוא גוי ולא שמע מביאת המשיח, והם יחקרו מוצאו עד שיבררו שהוא יהודי, ובעל כרחו ישלחוהו לארץ ישראל למסור שליחותם למלך המשיח. וסיים הרה"ק מאפטא: עכשיו אתם מבינים עד כמה יהיה יהודי כזה חשוב לעתיד לבוא... מֶרְן אַדְמו"ר זי"ע אמר, שמי שיזכה יבא אז עם העננים, ומי שלא יזכה יבוא עם האווירונים, ואמר שלכן המציאו את האווירונים לפני ביאת המשיח, בשביל אלו שלא יזכו לעלות עם העננים...

ב"ה רואים הרבה מאד שחזרו באמת הם וילדיהם בתשובה. אתם כאן בוודאי יודעים כמה נפשות מישראל

ויו"ר ועד הרבנים בהולנד; רבי ירמיהו כהן ראב"ד פריז; רבי יעקב ישראל ליכטנשטיין ראב"ד דק"ק בני ישראל בלונדון; רבי יצחק ניאזוב רבה הראשי הספרדי של וינה; רבי חי עמרם רב ודומו"צ קהילת עץ חיים בצרפת; רבי פנחס פאדווא ראב"ד ק"ק 'שומרי הדת' אנטווערפן; רבי לוי קאהן חבר בי"ד רבני ליובאוויטש מפאריז; רבי יצחק ראובן רובין רב ורו"מ אש קודש במאנשעסטער; רבי לוי רסקין דומו"צ בקהילת ליובאוויטש ומו"צ בכדתיא; רבי יעקב שמאהל דומו"צ דק"ק 'שומרי הדת' באנטווערפן; רבי מיכאל שמערלא אב"ד שטראסבורג; רבי אליעזר ליבר שנייבאלג אב"ד 'מחזיקי הדת' עדז'ווד שבלונדון.

ואיתם עמם הרב מנחם מרגולין יו"ר מרכז רבני אירופה, הרב אריה גולדברג מנכ"ל מרכז רבני אירופה, הרב יוסף ביינהקר סמנכ"ל מרכז רבני אירופה, הרב אברהם אבא טורצקי מזכיר מועצת רבני אירופה, והר"ר פנחס פלינקר.

מתחילה נשא דברים הר"ר אריה גולדברג הי"ו מנכ"ל מרכז רבני אירופה, על הגעת הרבנים לארץ ישראל, אשר עיני ה' אלקיך בה, וסיפר קצת על ריבוי הפעלים של הוועד ברחבי אירופה, שהקימו בשנים האחרונות שמונים ושלוש מקוואות חדשים בהרבה מדינות וכו'.

אחר כך נשא דברים **הגאון רבי משה טוביה ווייסברגר שליט"א** גאב"ד בודפסט ומרבני אנ"ש בביתר, שסיפר שבפעם הקודמת שהיו בארץ ישראל בקרו אצל הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל וספרו לו על בניית המקוואות, ושאל אם גם בסיביר יש מקוה, וכשאנו בחיוב שמח מאד שאפילו שם יש מקוה כשרה.

מלבד המקוואות גם הקימו הרבה מרכזי חסד וסיוע בהרבה ערים, והכל הולך רק דרך הרבנים שם כדי לתת להם כח. ובאותם ערים שהילדים לומדים בבתי ספר של הגויים מארגנים פעילויות מיוחדות עבור הילדים כדי לקרובם ולהכניס בהם מושגים של יהדות ומצוות. בכל הימים טובים מחלקים ערכות מיוחדות לאלפי משפחות. כמו"כ מדי תקופה מארגנים כנסים מיוחדים של רבני אירופה כדי לקיים ותשועה ברוב יועץ בעניני שמירת שבת, יוחסין, טהרת המשפחה וכו'. וביקש את

וכן במלבי"ם שם: שגם ישראל אשר באיים רחוקים שנטמעו בין עכו"ם ולא ישובו בעצמם לירושלים, יביאו אותם בטהרה כאשר יביאו את המנחה, וכן יביאו אותם עד ירושלים כאשר יביאו את המנחה עד בית ה'.

ראו בגליון בצילא דמהימנותא (מטו"מ תשפ"א): מֶרְן זי"ע אמר להרה"ק מבעלזא, שכאשר המציאו את ה"רכבת" אמר הרה"ק מגארליץ זי"ע בדרך צחות, שזהו בוודאי הכנה לביאת המשיח, כי הלא רק הצדיקים יזכו בביאת המשיח לעלות לארץ ישראל עם "ענני הכבוד", אבל השאר לא יזכו לכך, ומעתה שהמציאו את הרכבת לא יצטרכו להתגלגל על הדרכים, אלא יוכלו להחיש פעמיהם לעבר ארץ ישראל באמצעות מסילת הברזל... והוסיף מֶרְן זי"ע: מסתבר שהאווירונים המהירים יותר הומצאו גם כן למטרה זו, היינו כהכנה לביאת המשיח, שעל ידה יתקבצו היהודים במהירות לארץ ישראל... נענה הרה"ק מבעלזא: כך אתם אומרים... כך אתם אומרים... שהרה"ק מגארליץ אמר שהמצאת הרכבת היא הכנה לביאת המשיח, ואתם מוסיפים שגם כל האווירונים הם הכנה לביאת המשיח ולקבוץ נדחי ישראל במהרה... ובקשו לחזור על דברים לרוב חביבותן.

¹ ראה בחתם סופר (פרשת תזריע) מבאר הפסוק הנ"ל: פי' הן אלו שנתלכלכו בחטאים ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם והם בושו והכלמו לעלות לירושלים, ואמנם הגוים בכל מקומות יעוררו אותם לעלות ויביאום למנחה לה' כאשר אדם לוקח חטים מן העליה שהי' שם בכרי כשאר כל החטים ומקדיש אותם למנחה ואז מניח אותם בכלי כסף וזהב טהור ומביאי' בית ה' שעד עתה היו מונחים בעליה ועכשיו מכבדים אותם בכלי זהב ואז לוקחין הכהנים ומקריבין לריח ניחוח, כן יביאו אותם המתערבים עד עתה עם הגוים ועכשיו יביאו אותם בכבוד לירושלים כאשר יביאו המנחה בכלי טהור כנ"ל, וגם מהם אקח לכהנים ללויים כמו שלוקחין המנחה להקריב.

וראה עוד בפירוש הרד"ק שם: והביאו ישראל, שהיו נשארים באיים הרחוקים שלא עלו עם אחיהם, אותם הגוים אשר הם בתוכם כשישמעו זה הפלא הגדול שעשה האל במחנה גוג ומגוג, יביאו ישראל בסוסים וברכב מנחה לה', ויביאו אותם מלובשים בגדי תפארת ורוכבים בסוסים וברכב כמו שמביאים ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה', כן יביאו הגוים את ישראל בבגדים טהורים ונאים ובמרכבות נאות ונכבדות.

חזרו לדת, ושומעים מזה דברים פלאיים ממש. **חברי המשלחת** ספרו על מקרים מחרידים ששומעים מחד על התבוללות ומאיך מקרים מרגשים של התקרבות לדת. וכן העלו במשך שעה ארוכה כמה מקרים של בירווי יוחסין שהיו צריכים חקירה ודרישה בהתאמצות גדולה עד כמה דורות למעלה בכדי להכשיר משפחות וכו', ועל גודל היגיעה שצריכים להשקיע עד שמשגיגים הוכחות ברורות על מקורות המשפחה שהם באים מיהודים.

ואמר **מרן שליט"א**: זה ברור שהבירור האמיתי יהיה רק בביאת המשיח. חז"ל אמרו (עדיות ה, ז) אין אליהו בא לרחק אלא לקרב... שרק הוא יוכל לקרב את היהודים באמת. אז ידעו מי צריך גיור ומי לא. זהו זכות גדולה עבורכם בכל יהודי שאתם מקרבים. מרן אאדמו"ר זי"ע אמר לי פעם: "הסבור אתה שמה שאמרו חז"ל (בבא בתרא יא, א) 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא' - הריהו גוזמא בעלמא ח"ו, לא כן הוא, אלא הדברים ככתבם וכלשונם", כל נשמה של אדם מישראל שקולה כעולם מלא כי אפשר להוציא ולבנות ממנה עולם ומלואו ומאיך יתכן להחריב ולקלקל עולם שלם. וזהו הן בענייני גשמיות, וביותר בענייני רוחניות, וכדמצינו עוד בחז"ל (סנהדרין לו, א) דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם.

מי שיודע מה זה 'נפש אחת מישראל' יודע שכל הבריאה כולה וכל מה שנברא מששת ימי בראשית ועד היום, כדאי הוא בשביל נפש אחת יחידה. בפרט כשרואים ב"ה כל כך הרבה פירות ופירות פירותיהם ופירות פירות פירותיהם, שמתרבים והולכים שומרי תורה ושומרי מצוות, יהודים מתקרבים, יהודים צמאים לדבר השם, אין למעלה מזה.

חברי המשלחת ספרו עוד על פעולותיהם החשובות בערי מושבותיהם, ואחר כך עברו כולם לקבל ברכת הקודש ממרן שליט"א, ונפרדו לשלום.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה **הגה"ח רבי יצחק דוד אלתר שליט"א בן כ"ק האדמו"ר הפני מנחם מגור זצוק"ל**, לרגל שמחת נישואי בנו בשבוע הבעל"ט.

כן העניק מרן שליט"א תעודת 'חבר' להבה"ח אהרן צבי נ"י בן הרה"ח ר' משה יוסף פרידלנדר מיוניאן סיטי, אחר שעמד בכור המבחן על למעלה משש מאות דפי גפ"ת בהצלחה מרובה בידיעה ברורה והבנה מעמיקה.

יום שלישי פר' וירא י"ד מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יאיר צבי נ"י בן הרה"ח ר' יחזקאל קליינמן מפעיה"ק (ב"ר אהרן מפעיה"ק).

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבניו התאומים של הר"ר חיים הרשקוביץ מפעיה"ק (ב"ר גרשון

מפעיה"ק, וח"ר יהודה ליב למברגר מפעיה"ק).

אח"כ נכנס לקו"פ הרה"ג רבי נפתלי פרוש שליט"א יו"ר דגל ירושלים, לקראת המבחן הפומבי על הל' שבת ודיני שביעית.

לפני תפילת מנחה הדליק מרן שליט"א נרות לרגל יום היארצייט של המשב"ק המסור הבלתי נשכח הרבני הרה"ח ר' יהושע ב"ר יצחק וייצנבלום ע"ה. אחר התפילה נכנס לקו"פ הגאון רבי יצחק דוב ברגר שליט"א אב"ד מאנשעסטער.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן החבר יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' משה יעקב גלנץ מפעיה"ק, ע"ב הרה"ח ר' אברהם מרדכי שכטר מפעיה"ק (ב"ר מאיר דוד מנהל הקהילה פעיה"ק). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל. לערך השעה 10.15 אחר תפילת ערבית יצא מרן שליט"א לעיר ב"ב, תחילה הגיע מרן שליט"א להשתתף בשמחת נישואי בת הגאון רבי שמואל זקס שליט"א מראשי ישיבת סלבודקא. למרגלות האולם שוחח מרן שליט"א מעט עם הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א ראש ישיבת עטרת ישראל (שכששמע על ביאת כ"ק מרן שליט"א התעכב עד להגעתו).

בשמחת החתונה האציל מרן שליט"א מברכותיו לברכת מזל טוב למחותן הגר"ש זקס שליט"א, ולהגאון הגדול רבי דוב לנדא שליט"א והגאון רבי משה הלל הירש שליט"א ראשי ישיבת סלבודקא. והגישו לחיים ואיחל מרן שליט"א מברכותיו לחתן ולמחותנים, אח"כ קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה עם כל יושבי בימת הכבוד, ובסיום נפרדו לשלום.

לאחמ"כ הגיע מרן שליט"א לאולמי היכלי הפאר להשתתף בשמחת נישואי נין כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, החתן המו"מ בתויר"ש ברוך שוורץ נ"י, בן הרה"ג רבי ישעי' שוורץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים בביתר בן הגאון רבי חיים יעקב מנחם שליט"א דינא רבא דקהלתנו הק' ורב מרכז רפואי צאנז, וחתן חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, ע"ב הרה"צ רבי מנחם מענדל טווערסקי שליט"א נכדת צדיקי בית טשערנאביל וצאנז.

את פני כ"ק מרן שליט"א קיבל הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א בכניסתו לשמחת החתונה. מרן שליט"א ערך שולחן לחיים והאציל מברכותיו על ראש החתן שליט"א, לגיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א לסב הגאון מהרח"י שליט"א דינא רבא דקהלתנו הק' למחותנים שליט"א ולכל הקהל. והביאו מזונות. ושוחח מרן שליט"א ממושכות עם גיסו שליט"א (תוכן השיחה יבוא אי"ה).

אחר ברכת המזון נתכבד מרן שליט"א בברכות השבע ברכות, בברכה אחריתא ביקש מרן שליט"א מגיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א שיברך.

הדברים שוחחו אודות הסב הנגיד המרומם הרה"ח ר' אברהם ישי רוזנברג ז"ל ועל השם הניתן זה עתה על הסב מהיושבים ראשונה במלכות בית צאנז הרה"ח ר' אפרים זלמן מרגליות ז"ל. ונביא כאן מתוכן השיחה:

הסב הרב אהרן משה ארלענדער הי"ו הזכיר את חותנו הנגיד הנכבד מגדולי תומכי התורה הרה"ח ר' אפרים זלמן מרגליות ז"ל שהיה דבוק במרן זי"ע והוזיל מכספו לטובת מוסדותיו הק', ואמר שהגיע פעם במיוחד לשמחת חתונה אצל אחד מצאצאי מרן זי"ע, וכן על יום כיפור ביוניאן סיטי. ואמר מרן שליט"א שזוכר כמה פעמים שהגיע אל מרן זי"ע כשהיה כאן בחודשי הקיץ, ושהקשר שלו אל מרן זי"ע נעשה ע"י מוה"ר מאיר אהרן אייזמן ז"ל מגדולי עסקני המרכז הרפואי.

והזכיר הסב הרב מתתי' ראזענבערג הי"ו שמלפנים לא היה זה דבר שכיח אצל גביר בהיקף כזה שיהא לבו ער ופתוח לכל דבר שבקדושה. ואמר מרן שליט"א: הוא אהב ערליכע אידן, ואכן דלתו היתה פתוחה תמיד, וכלל לא הרגיש שהוא יותר מאחרים מחמת מעמדו ועשירותו...

מרן שליט"א הזכיר שהם מצאצאי הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות זי"ע, ואמר מרן, שיחידים מגדולי הדורות זכו שספריהם התקבלו בכל תפוצות ישראל. וסיפר: כשהיה מרן הדברי חיים עדיין אברך עסקה הרבנית מצאנז ע"ה קצת במסחר לפרנסתם, וסיפר מרן אאדמו"ר זי"ע, שבאותו זמן היה הגרא"ז זקן והיה עשיר גדול וברשותו היה בנק והלוה הרבה כספים, אך הוא בעצמו מעולם לא דרך בבנק חוץ מפ"א כששלחה הרבנית מצאנז את בעלה אליו בדבר הלוואה, שאז הלך הגרא"ז בכבודו ובעצמו אל הבנק בכדי לסדר בקשת מרן הדברי חיים, ואז הגדיל לעשות להזכיר את עצמו בשמו ושם אמו לפני מרן, והתבטא על זה מרן הדברי חיים שהוא מחשיב זאת כסמיכה, והסמיכה הזאת

אפרים זלמן. והוא היה אברך כבן י"ז שנה, ונכנס להגאון, ושאלו לשמו ולבקשתו, ואמר לו שמוסר פר"ש מחותנו הרב דלייפניק. שאלו הגאון היאך הגיע לכאן, ואמר מרן הד"ח שנוסע ללובלין. ואמר לו הגאון, באם הרב מלייפניק לקח לחתן, מסתמא הנך יודע ספר, ושאלו כמה זמן לוקח הנסיעה, וענהו כארבע שבועות, ושאל היאך מבטלים הזמן הזה מתורה, וענהו שבי"ה שלא ביטל כלום. ואמר רא"ז, א"כ אגידה לי איזה דבר חידוש שחדשתם. ואמר לו מרן הד"ח חידוש, וראה מיד במה המדובר, ובגודל התפעלות אמר לו הגאון שיש לו איזה דבר שדיבר כבר עם כמה גדולים ואינו מחוור אצלו באם יכול לענותו, וענהו מרן הד"ח הלא לאלקים פתרונים ספרה נא לי, והציע לפניו הענין. וסיפר מרן הד"ח שהיה זה ענין קשה, והבוכ"ע עזרני ויישרתי לו ההדורים, ומרוב התפעלות אמר לו שיש לו עוד איזה ענין שנתקשה לו שנים רבות והציע לפני הרבה גדולים ואין בידו פתרון, ושיפתור לו זאת, ועזרני הבוכ"ע וגם זאת ישרתי לפני, ונענה הגאון ואמר, אצלי זה היודע ללמוד נקרא רבי, א"כ הנכם רבי, ואינו מניח אתכם לצאת מפתח ביתי עד שתקחו מאתי קויטעל ופדיון. ושחק מרן הד"ח, היאך יכול הוא אברך צעיר לימים ליקח קויטעל מגדול הדור, ואמר לו הגאון, לא אמרתי בלי נדר... וכשראה מרן הד"ח שאינו מניח לו לצאת, התיישב ליד השולחן ללמוד, וישב הוא בצד אחד והגאון בצדו השני, ובהגיע זמן הסעודה צוה הגאון לאנשי ביתו שיביאו רק לו ולא למרן הד"ח, כיון שראה מרן הד"ח שאין זה תכלית, נתרצה לקחת

מיד לאחמ"כ פתחו בניגון התעוררות, ואח"כ קם מרן שליט"א לריקודין קדישין לקראת חתן, מרן שליט"א רקד בהתלהבות משך זמן אל מול פני החתן, כשלאחמ"כ רקד מרן שליט"א עם החתן ביחוד, ובהמשך עם גיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א בגילה וחדוה ובהתלהבות גדולה. אח"כ רקד מרן עם הסב הגר"ח שליט"א אבי החתן והמחותנים שליט"א.

אח"כ הכריז הגראמער את הסב הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א לריקוד מצוה טאנץ, אחר שרקד הסב עם החתן, רקד ביחוד עם כ"ק מרן שליט"א, ובהמשך צירף גם את כל בני משפחתו ויוצ"ח.

בסיום ניגשו כל בני המשפחה והמחותנים לברכת מזל טוב אצל מרן שליט"א. וניגש מרן שליט"א לברך את החתן והכלה, וכן את אחותו הרבנית תלית"א.

ביציאה מהאולם, ביקש בעל האולם הר"ר דוב מרדכי שימון מב"ב (בהג"ר יצחק מפעיה"ק) מאת כ"ק מרן שליט"א לקבוע מזווה באולם חדש ונוסף, שפתח בימים אלו בבנין זה. מרן שליט"א נטל ידיו וקבע המזווה. כן קבע מרן שליט"א מזווה באחד מחדרי ביתו החדש של הר"ר דוב מרדכי שימון, ולאחמ"כ ערך שולחן לחיים, ואיחל מברכותיו לר' מרדכי לרוב הצלחה וסייעתא דשמיא.

יום רביעי פר' וירא ט"ו מרחשון

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר מרדכי ראזענבערג מירושלים (בן הנגיד הרבני ר' שאול מתתיהו שליט"א נשיא ישיבת ים התלמוד במונטריאול בן הנגיד הנעלה עמוד התוך לכל קדשי בית צאנז מוה"ר ר' יחיאל מיכל שליט"א וחתן הרב אהרן משה אורלנדר מבורו פארק), ולבן הר"ר אברהם שטמר מחיפה (ב"ר יעקב מאשדוד, וח"ר אלימלך לוי מפעיה"ק).

וערך מרן שליט"א שולחן לחיים לרגל השמחה, בין

¹¹ ראה ב'דרכי חיים' (שיחות ועובדות, אות לח): שמעתי מפי רבינו ז"ל בעצמו: פעם אחת בליל ש"ק סיפר על שלחנו ממי היה לו סמיכה, וסיפר שהיה לו מהרב ר' זלמן מרגליות ז"ל, וכך הוי עובדא. רבינו ז"ל היה מקודם רב ברודניק, והרבנית היתה עוסקת במסחר אצל הרב ר' זלמן ז"ל בקאנטאר' שלו, והיה איזה טעות בחשבון בפנקס, והניחו את החשבון הזה עומד והתחילו חשבון חדש, והיתה הרבנית טוענת עמי, עד מתי יהיה עומד החשבון הראשון בהפנקס, שאסע לבראד אל הרב ר' זלמן להשוות את הטעות מהחשבון. ונסעתי לק"ק בראד ונכנסתי אל הרב ר' זלמן ז"ל ופלפלנו בהלכה. אחר כך שאל אותי הרב ר' זלמן מה מבוקשי, וסיפרתי לו שיש טעות באיזה חשבון בפנקס. והרב ר' זלמן לא היה אפילו אז זמן כבר בהקאנטאר' שלו, רק אתי הלך תיכף להקאנטאר, והשווינו את החשבון. וחזרנו לבית הרב ר' זלמן, ואמר לי שם אמו "זה נקרא סמיכה". בזה הלשון שמעתי מרבינו. עוד בזה סיפר לכ"ק מרן שליט"א, הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל, גאב"ד חוג חתם סופר (בצילא דמהימנותא, נח תשס"ג): שמעתי מאבי (הגה"צ רבי אברהם צבי אונגאר אב"ד קאפוואר) זצ"ל ששמע זאת מפ"ק של הגה"ק ממונקאטש זי"ע בעל המנחת אלעזר, שמרן הד"ח זי"ע אמר שג' גדולי עולם "ברכהו" (בלשון סגי נהור) שיהיה רבי, הראשון היה הגאון מבראדי רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל. היה זה בעת שנסע מבית חותנו בלייפניק ללובלין, וצוה אותו חותנו הברוך טעם אליו שכשיזדמן לו לעבור בבראדי ימסור פר"ש להגאון רבי

חודר ופנה אליו: הגד נא אברך, ואם יש לך כבר עשרת אלפים רייני"ש האם אינך זקוק כבר לבוכ"ע. ואחר הדברים האלה הקיץ מחלומו, וחיזק עצמו ביתר שאת ויתר עוז בדיבורים קדושים הללו ששמע. וסיים מרן הדברי חיים בסיפור עובדא זו ואמר, למדתי הרבה ספרי מוסר ולא מצאתי בהם עצה פשוטה כזו למדת הבטחון.

ואמר מרן שליט"א ד"ת, וזהו תוכנה:

בתוה"ק בפרשתן (בראשית יח, א) וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום, וברש"י באלוני ממרא הוא שנתן לו עצה על המילה, לפיכך נגלה עליו בחלקו. וכבר נלאו כל חכמי לב לבאר הדבר, כיצד יתכן שממרא היה צריך לתת עצה לאברהם על המילה, הרי כשמסר נפשו להשרף בכבשן האש וכן כשהעלה את בנו יחידו על המזבח לא היסם להתעכב כרגע, ומדוע במצות מילה לא ידע לשית עצה לנפשו.

ואפ"ל עפ"י מה דאי' בשו"ע או"ח (סי' תקס"ה ס"ו) המתענה ומפרסם עצמו לאחרים להשתבח שהוא מתענה, הוא נענש על כך. והוא מדברי התשב"ץ שהובא בבית יוסף דהכי הוא בירושלמי מס' חגיגה עיי"ש, ובמג"א (סק"ז) דמדת חסידות דגם כאשר אינו מפרסם אלא ששואלין אותו יענה ויאמר שאינו מתענה, עיי"ש (וראה כף החיים שציין לדברי מהר"ח ז"ל בשער הקדושה ח"ב שער ד'; וע"ע ראשית חכמה, שער התשובה סוף פ"ו).

ואמנם כתב המשנ"ב (ס"ק י"ד) דפשוט הוא שכל

חשובה אצלו כסמיכתו שקיבל מ'הרב הזקן', וכוונתו להגה"ק מראפשיץ זי"ע.

והוסיף מרן שליט"א: בגאליציא ובפולין היו גדולי עולם אדירי תורה שעסקו גם במסחר ולא שימשו ברבנות, ורק בלית ברירה קבלו עליהם עול הרבנות. שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע ששמע מזקה"ק מרודניק זי"ע ששמע ממרן הדברי חיים זי"ע, שסיפר על הגה"ק הישמח משה זי"ע, שאחרי נישואיו היה סמוך על שולחן חותנו הרה"צ מוה"ר ניסן זצ"ל שהיה עשיר גדול, אמנם במשך הזמן נהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו, ובא אליו לביהמ"ד והודיעו במר נפשו שאין באפשרותו להמשיך ולפרנסו. הישמח משה המשיך לישיב בבית המדרש ועסק בתורה, ומחמת שהיה עדיין צעיר לימים התחילו מחשבות שונות להציק את רוחו, מה יהא בגורלו מעתה, כי נפשו חשקה בתורה להיות תורתו אומנתו אבל אין בידו פרוטה לפרוטה על פת לחם, אכן מיד התחזק בדעתו והשליך על ה' יהבו. אבל המחשבות לא נתנו לו מנוח וחלף במוחו איזה רעיון, כי אלמלי היה בידו סכום של עשרת אלפים רייני"ש היה משקיע אותם אצל עשיר בעל עסקים והיה מתפרנס מזה, ושוב חגר בעוז מתניו להוציא מחשבות אלו מלבו והשקיע ראשו בלימודו משך כמה שעות.

תוך כדי לימודו נפלה עליו תרדמה, וראה בחלומו אלפי אנשים רצים. לשאלתו לאן פניהם מועדות, ענו לו שהולכים לשמוע דרשתו של האר"י הקדוש, והצטרף גם הוא עמהם (ומזה רואים רב ערכו שכבר בימי צעירותו הרשו לו להיכנס להיכל האריז"ל), ונכנס עמהם להיכל גדול ויפה שזוהרו מכהה פני חמה, שם ישב בראש איש זקן, ואמרו לו שזה הקדוש רבי חיים וויטאל, ובפינה שם מבעד לוילון פרוש זרח אור גדול ואמרו לו ששם נמצא האר"י הק'. לפתע הוסט הוילון ויצא משם איש צעיר, הוא האר"י הק', ונעץ בו מבט

רצונו. לבסוף אמר לי: אם כן אשאלך דבר שקשה לי כבר עשרים ושתים שנה, ולית נגר ובר נגר דיפרקינה לי. אמרתי לו כי לקושיא זו צריך אני לגמרא, כדי לעיין בה בפנים. הביאו לי גמרא, ובקשתי רשות להניח את רגלי הכואבת על ספסל, כדי שתפוש קימעא, ואוכל להתעמק בסוגיא. מיד בהניחי את רגלי, האיר ה' את רעיוני בתירוץ נכון, ורבי אפרים זלמן השתומם מאד מרוב התפעלות. הוא אמר לי: אם כן, בוא עמי לפני ולפנים. הובילני חדר לפנים מחדר בארמונו הגדול והנרחב, עד שהגענו לחדר הפנימי השלושה עשר. אז אמר לי: דע לך, כי זה י"ג שנה לא הייתי כבר בחדר זה, ורק לכבודך באתי הנה, כאשר רואה אני שתעשה אילן גדול ותהיה רבי לאלפים, ומי יודע אם אזכה לבוא אליך, אם כן ברכני נא עתה כאן, ואמר לי שם אמו. אמרתי לו "ואברכה מברכך", כתיב, יברכני קודם מר, ואח"כ אברך בחזרה, וכן עשינו ורבי אפרים זלמן "האט אראפ געבויגען זיין גרויען קאפ" [הרכין את ראש השיבה שלו] וברכתי.

ובגליון בצילא דמהימנותא (אמור תשע"ב) מובא מה שסיפר כ"ק האדמו"ר מסאטמאר שליט"א: שמעתי מאבי זצ"ל ששאלו פעם את מרן הדברי חיים ממי קיבל את הקוויטל הראשון ואמר שמהגאון רבי אפרים זלמן (מרגליות), ותמהו על כך, וסיפר שנסע פעם לבראד אל הגאון רבי אפרים זלמן בשביל איזה חשבונות, וכמוכן שהחלו לדבר בדברי תורה ורבי אפרים זלמן הקשה לו איזה קושיא, ומרן הדברי חיים השיב לו, ורא"ז התפעל מאד ואז רשם לו בקוויטל את שמו ושם אמו.

ממנו הקוויטל, ונתן לו בתוספת מטבע זהב בתורת פדיון, וזה היה הראשון שברכו. ועיי"ש ההמשך.

בספר 'מקור חיים' (אות קטז) מביא עובדא הנ"ל, בתוספת כמה פרטים, שבקושיא השניה ביקש מרן הדברי חיים רשות להניח רגלו החולה והכואבת על הספסל כדי שתפוש קימעא ואז יוכל להתעמק בסוגיא, ומיד כשהניח רגלו האיר ה' עיניו בתירוץ נכון, ורא"ז עמד משתומם מרוב התפעלות, ואמר לו: בוא עמי לפני ולפנים, והובילו חדר לפנים מחדר בארמונו הגדול והנרחב, עד שהגיעו לחדר הפנימי הי"ג, ואמר לו: דע לך כי זה י"ג שנה לא הייתי בחדר זה, ורק לכבודך באתי הנה, כאשר רואה אני שתעשה אילן גדול ותהיה רבי לאלפים, ומי יודע אם אזכה לבוא אליך, אם כן ברכני נא עתה כאן, ואמר לו שם אמו. אמר לו מרן הד"ת, כתיב ואברכה מברכך, יברכני קודם מר ואח"כ אברך בחזרה, וכן עשו. ומשם נסע מרן הדברי חיים אל הרה"ק מרוזין זי"ע, וכשנכנס אמר הרה"ק מרוזין: פנו מקום לאברך הזה אשר הגאון רבי זלמן מרגליות כבר סמכו לרבי...

בספר רבינו הקדוש מצאנו מובא מה שסיפר מרן הדברי חיים: ביקרתי פעם בהיותי נער ממש אצל רבי אפרים זלמן, והוא שוחח עמי בלימוד, וכשראה שהנני יודע, אמר לי מדוע תבטל זמנך לעניני חסידות לנסוע לרביים, השבתי לו: הרי כתוב בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, וא"כ יכול אני ללמוד גם בדרך. אמר לי: א"כ אשאלך איזו קושיא חמורה, והשבתי לו עליה. חזר והקשה לי כמה קושיות, ושוב השבתי לו כל פעם לשביעות

מצוותיו ית"ש, או שמא יאחו דרכו כמימים ימימה במידת הענוה וההכנעה אשר זהו מידתו, וכמו שאמר (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר. וע"ז נתן לו ממרא עצה על המילה, דבוודאי לא שייך אצל אברהם שיבוא לידי התנשאות, ובוודאי אף אם יקיים המצוה בתוך רבים ואלפים מישראל לא יבוא חלילה לידי גאות, כי אם אדרבה יהיה לבבו שבור בקרבו כחרס הנשבר, וזהו היפוך דרך הרשעים שאף כשמקיימים איזה מצוה בתוך ביתם הרי שלבם לב טפש ונשחץ ומתגאים ומתנשאים הם במעשיהם, שבכך מאבדים הם בידיהם שכר ומעלת המצוה. וכיון שלא יבוא אברהם לידי גאות והתנשאות ממילא שפיר רשאי לקיים המצוה בפומבי ובפרהסיא.

ולזה אחר שקיים אברהם אבינו מצות מילה, ועשה כעצתו של ממרא, נגלה אליו השי"ת בחלקו דייקא, כי בכך הורה שצדקו דברי ממרא, דהא אמרו חז"ל (סוטה דף ה' ע"א) כל המתגאה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, והמתגאה כאילו דוחק רגלי שכינה (ראה ברכות דף מ"ג ע"ב), ואין השכינה שורה כי אם על המתנהגים בענוה ושפלות הרוח, וכדרשו חז"ל שם מהפסוק (ישעי' נג, טו) ואת דכא ושפל רוח אני את דכא אתי את דכא, וממה שנתגלה אליו השי"ת כעת, הרי שבהכרח שכל מעשיו היו בתכלית הענוה והשפלות, ונמצא שצדקו דברי ממרא, ועל כן נגלה אליו בחלקו להורות שאותו פרסום קיום המצוה לא הזיק כלל וכלל לאברהם אבינו ע"ה, והבן.

זה בסתם תענית שאדם מקבל על עצמו, אבל בתעניות הקבועין והוא במקום שמקילין בו המון, מצוה לפרסם שמתענה כדי שילמדו ממנו, עי"ש (וראה כף החיים סקל"ה, בשם הלכות קטנות ח"ב, ס' קמ"ב).

הרי דאע"פ דהאדם לעצמו טוב לו שיעשה כל מעשיו בהסתר ובהצנע לכת, כי תועבת ה' כל גבה לב (משלי טז, ה), ואדרבה אם יתנשא ויבוא לידי גאות מחמת המצוה אשר קיים הרי שיצא שכרו בהפסדו. מ"מ כאשר יכול להשפיע לאחרים שממנו ילמדו וכן יעשו לעבוד את השי"ת בתורה ומעשים טובים וכדו', טוב וראוי שלא יסתכל על טובת נפשו אלא יעשה לש"ש בפרסום כדי להרבות עושי מצוה, וע"ז כתב הרשב"א בתשובותיו (ח"א, ס' תקפא) מפרסמין עושי מצוה.

והנה הסימן לאדם לידע אם כשעושה מעשיו בפרהסיא כוונתו לשם שמים, או חלילה בהיפוך, דאם מכיר האדם בעצמו שעל אף כל מה שעשה עדיין לא יצא ידי חובתו כלפי בוראו, וכגון באדם שמזויל זהב מכיסו לצרכי צדקה, שאף אחר שנתן צדקה הרבה הריהו יודע שעדיין לא יצא ידי חובתו וצריך הוא כל ימי חייו לעשות ולפעול עוד ועוד כפי יכולתו, הרי דבוודאי אדם כזה מפרסמין עושי מצוה, כי במעשיו הוא זוכה להביא לקידוש שמו ית"ש בעולם. ברם אם חלילה מדמה כי כבר עשה די והותר, הרי שאצלו הפרסום הוא לפוקה ויצא שכרו בהפסדו.

וי"ל דכזה נסתפק אברהם אבינו ע"ה אם לעשות המצוה בפרהסיא ובפומבי למען ידעו הכל על קיום

ברכת מזל אטבא

ברגשי גיל ושמחה נביע ברכותנו להאי צנתרא דדהבא, עוסק באורייתא תדירא, ידיו רב לו בתורה ובחסידות, ברוך הכשרון ואוצר סגולה, מחשובי סופרי המלך

הרב אפרים פישל גרין שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו במו"ט ובשעטמו"צ

שמחת נישואי הבת תחי'

עב"ג החתן המו"מ מורנו שמעון נ"י

בן הרה"ח ר' יהודה ליב רוזנברג הי"ו - אב"י ביוניאן סיטי

ויה"ר שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח, לגדלם לתורה

לחופה ולמעש"ט, מתוך שפע חיים טובים

המברכים בכל לב

מרדכי ברוך בלומנטל אלכסנדר שכטר

בשם צוות הכותבים במכון עין החיים - מערכת בצילא דמהימנותא

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו שמעון נ"י בן הרה"ח ר' יהודה ליב רוזנברג מיוניאן סיטי, ע"ב הרה"ג ר' אפרים פישל גריין שליט"א מנהל רוחני דשיבת היכל התורה ומטובי סופרי המלך (בהג"ר יעקב קאפיל שליט"א, וח"ר אברהם

שלמה רוט מפעיה"ק).

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל באמצע נערך שמחת הווארט של החתן החבר צבי פקטה נ"י בן הרה"ח ר' ברוך מרדכי ז"ל מביתר, ע"ב העסקן הרה"ח ר' מרדכי זאב רוזנברג מאלעד (ב"ר בערל מפעיה"ק).

בחצרות קדשינו

מסממניה הייחודיים של המסגרת, שכל הלומדים בה, לא די שאינם מקבלים מלגה חודשית, אדרבה, הם-הם אשר משלמים מכיסם בתעריף חודשי קבוע, על זכותם להיות מלגיונו של מלך מלכי המלכים. כאשר ההכנסות כולן מופנות למימון הכיבוד הקל המוגש במהלך שעות הלימוד.

כאמור, בערבו של ה' בחשוון, התכנסו עשרות לומדי הכולל לסעודת מצווה לכבודה של תורה במלון 'גלי צאנז', סביב שולחנות הערוכים בשפע רב.

את המעמד פתח בדברים, ראש הכולל הר"ר יקותיאל יהודה גנזל, אשר הרחיב במילותיו על הזכות המיוחדת לקבוע עת ללימוד בחברותא ובשקידה, בדבריו הזמין את מנהל הכולל המסור, הר"ר שמחה יונה פולק, לסיים מסכת כתובות. בקדיש דרבנן כובד הר"ר שמעון שנק, מחשובי לומדי הכולל, ואילו בהתחלת מסכת נדרים וסיום מסכת סוטה, כיבדו את מנהל מוסדותינו הק' בחיפה הנמנה אף הוא על לומדי הכולל, הר"ר חיים שלמה לוי. שיחת ידידות מיוחדת ורבת תוכן נשא אחד

מעמד כבוד התורה לעמלי הפרנסה בכלל 'תורה לשמה' אם עשרה קבין של שמחת התורה מצויים בעולם, התאחדו תשעה מהם באותו ערב של יום ראשון, ה' במרחשוון, באחד האולמות במלון 'גלי צאנז' בקרית מלך רב, כאשר עשרות עמלי הפרנסה, השוקדים על תלמודם במסגרת כולל ערב 'תורה לשמה' בחיפה, התאגדו והתאחדו יחדיו בשמחתה של תורה בשילוב חגיגת סיומי מסכתות אשר נלמדו במסגרת הכולל. מסכת כתובות - במסגרת הדף היומי, ומסכתות נוספות הנלמדות בחברותא.

כולל ערב 'תורה לשמה' הינה מסגרת ייחודית במינה אשר פועלת, החל משלהי קיץ תשפ"ב, בקרב קהילתנו הק' בחיפה. מדובר בכולל ייעודי לעמלי הפרנסה, אשר בחתימת יום עמל, פוקדים את בית-מדורשנו לשעתיים של לימוד בהתמדה ובחברותא. הכולל אשר הוקם בברכתו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, צובר הצלחה מרובה בסייעתא דשמיא וקול התורה הבוקע ועולה מחלונותיו, מיתמרים ועולים עד כיסא הכבוד.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

נסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, נדיב ונכבד ומאוד נעלה, ידו פתוחה ולבו ער לכל דבר שבקדושה, מסור לחצר הקודש צאנז ומוסדותיה די בכל אתר ואתר, שמו מפארים

הרה"ח ר' שלום מרדכי שווארץ הי"ו

אב"י במאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב שמחת נישואי בתו הכלה תחי' עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש מוריני ישראל נ"י

בן ידידנו היקר העסקן הנכבד הרה"ח ר' שלמה נוסענצווייג הי"ו - אב"י בויליאמסבורג

ובברכת מזל טוב קדם הסבים הדגולים, שמום מפארים

הרה"ח ר' משה שטיינמן הי"ו - אב"י במאנסי

הדומו"צ הגאון רבי ברוך שווארץ שליט"א - רב ביהמ"ד קהל חסידים במאנסי

והרה"ח ר' חיים משה העסקל הי"ו - אב"י בויליאמסבורג

הרה"ח ר' יעקב נוסענצווייג הי"ו - אב"י במאנסי

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיוכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון באהל תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

מעלין בקודש

**התחדשות בהיכל כולל מבצר התורה במאנסי שבארה"ב
עם התרבות ספסלי דבי מדרשא**

כשש שנים עברו מעת נתייסד כולל 'מבצר התורה' בעיר מאנסי ע"י העסקן הדגול הרה"ח ר' אהרן הופמן הי"ו בהוראת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וכבר קנה לו הכולל שם של כבוד ברחבי ארה"ב, כאשר שמו הטוב הולך לפניו, כמקום שגדלים בו תלמידי חכמים מופלגים, מורי הוראה ומרביצי תורה, התמדת התורה ויגיעת התורה הם כללי הברזל בכולל, כאשר עשרות אברכי משי משליכים מעל גיוום כל חללי דהאי עלמא וממיתים עצמם באהלה של תורה, ואין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה בשקידה עצומה ומופלגת, וכבר נתעטרו רבים וטובים מאברכי הכולל בעטרת יור"ה יור"ה, ועתה קוצרים ברינה פירות נפלאים.

וכעת הננו לבשר טוב שלאור הצלחה המרובה מאז הקמת הכולל לשם ולתפארת, ותודה לא-ל יתברך שחבורת לימוד הלכה התבסס בהצלחה רבה ומשם תצא תורה והוראה לאחר שנבחנו, ולאור בקשת הרבים שנפשם חפץ ללמוד מסכתות הש"ס גפ"ת, וידוע רצון קדשו של עט"ר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א המעודד וממריץ בכל עת מצוא להרבות בהיכלי כוללנו ללמוד ולהיבחן על דפי גפ"ת, על כן באנו לבשר בשיר וקול זמרה על פתיחת חבורה חדשה מסגרת גפ"ת ללימוד גמרא רש"י ותוס' כאשר מתחילים בסדר נשים, בראש החבורה החדשה יעמוד האברך כמדרשו יושב אהל רבות בשנים תורתו אומנותו והיא תהילתו הרב יחזקאל יהודה פרידלענדער שליט"א.

מחשובי הלומדים, הרב יהודה לנדאו ר"מ בישיבתנו הק' דברי יציב בחיפה. כן נקראו אל הדוכן עוד מלומדי הכולל אשר הביעו את התרגשותם הרבה ומשוש ליבם על שזכו להיות בין הוגי התורה.

סיום ותחילת המסכתות, נערכו בדחילו על כרכי הש"ס המפוארים, מההגרה המרגשת של 'כוללי הש"ס' - הכרכים בהם הגו ועליהם חתמו גדולי ומאורי ישראל שליט"א.

ברומו של המעמד, זכו לומדי הכולל להופעת יקרת הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א, אשר טרח במיוחד להביע את הוקרת ליבו ונפשו לעמלי הפרנסה אשר עושים מלאכתם עראי ותורתם קבע. הגה"צ שליט"א פתח בשירי התעוררות ולאחר מכן נשא דברים מרוממים בהם העלה על נס את חובת כל אחד להתמקד בעצמו, בחובותיו וביכולותיו, על פי דרכו. כאשר בסיום דבריו קם לריקוד נלהב עם לומדי התורה. משך שעה ארוכה התעלו הכל טפחים הרבה מעל הקרקע בשמחת התורה.

עם סיום המעמד, יצאו לומדי הכולל אל חצר גינת המלון, שם הם פגשו את שלוחא דרבנן הרב משה שמעון רוט הי"ו, אשר הופיע במיוחד להשתתף בשמחת התורה. מרותקים הקשיבו הכל לנאומו רב התוכן אשר שילב את שמחת התורה עם חובת מצוות 'ועשית ככל אשר יורוך' לקראת יום הבחירות אשר חל באותו השבוע.

תודות וכתרים נשזרו בברכה, כלפי מנהלי הכולל, הר"ר שמחה יונה פולק והר"ר שמואל שטמר, וראש הכולל הר"ר יקותיאל יהודה גנזל, אשר השקיעו מכוחם ומרצם למען יושלם המעמד ברוב פאר וכבוד.

חצר הקודש צאנו

קרית צאנו נתניה

נסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, נדיב ונכבד ומאוד נעלה, ידו פתוחה ולבו ער לכל דבר שבקדושה, מסור מאז ומתמיד ובמסירות עילאה לחצר הקודש צאנו ומוסדותיה די בכל אתר ואתר, שמו מפארים ונערץ הילולו

הרה"ח ר' שלמה אשר טויבער הי"ו

אב"י במאנסי

**לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ
שמחת נישואי בנו הבה"ח כמר יעקב נ"י עב"ג הכלה תחי'**

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שייזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששוון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

ההנהלה

ג"א מצטרפים, חברי מערכת בצילא דמהימנותא

לפני תחילת הסדר מוגש כיבוד קל לרווחת הלומדים, באדיבות מנהלי היכלי התורה והחסד, ומנדבת ליבם של כמה מאנ"ש.

היוזמה הברוכה של השעה הקבועה בה מתאספים יום יום כל תלמידי הישיבה, תפסה את כל הבחורים אשר התבערה בלבם ללהב יצאת, כשכל אלו הסתדרו בלימוד עם חברותות כאשר כאמור היכל הישיבה הומה מפה אל פה, וקול התורה מהדהד ברמה.

תפילתינו כלפי שמיא שיזכו להגדיל תורה ולהאדירה ולעשות נחת רוח לבורא ית"ש, וקורת רוח לאבינו רוענו כ"ק מרן שליט"א.

פתיחת הזמן בהיכלי הכוללים של רשת מבצר התורה בבית שמש

עשרות אברכים חדשים שקבעו משכנם בעיר הצטרפו ללמוד בסניפי מבצר התורה בעיר

עם פתיחת הזמן נתרבו ספסלי דבי מדרשא באברכים רבים מאנ"ש שבאו לקבוע משכנם בעיר בית שמש והצטרפו ללגיונו של מלך ונכנסו ללמוד בכולל לקראת זמן החורף,

רמה ב' לכבוד פתיחת הזמן ולכבודם של האברכים החדשים נוסדה בסייעתא דשמיא מסגרת נוספת לפנה"צ בהיכל הכולל בסניף הוותיק ברמה ב' המהווה מקום של תורה ובית היוצר לתלמידי חכמים ששמה הטוב הולך לפניו, במסגרת החדשה לומדים כעת טור ושו"ע הלכות ברכת הפירות הנלמד בצוותא חדא כל אברכי הכולל יחד עם תוכניות מיוחדות לשיעורים וחבורות מאברכי הכולל שליט"א. כאשר בראש המסגרת

האברכים שליט"א מביעים רגשי הכרת הטוב למנהל הכולל המסור הרב אהרן הופמן הי"ו שאינו שוקט מלהוסיף ולהרבות פעלים לתורה בעין טובה ורוח נדיבה לבל יחסר המזג להצלחת ולשביעת לב כל יחיד ויחיד, וברכות נאמנות לאיש האשכולות האברך הנמרץ הרה"ג ר' יוסף שטיינמעץ הי"ו שיום וליל לא ישבות למען הצלחת הכולל ברוחניות ובגשמיות

ראשי והנהלת הכולל משגרים ברכות לרוב קדם האי גברא רבא שמו מפארים בהילולים הנדיב הנכבד מוקיר תורה ולומדיה הרה"ח ר' שלום מרדכי שווארץ הי"ו מיקירי וחשובי אנ"ש במאנסי שלקח מקח טוב לעצמו להיות פטרון מסגרת מיוחדת זו, ישא ברכה מעם השם וכל אשר יעשה יצליח, לראות ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו ונחת מכל יוצ"ח,

ויהי רצון שחפץ ה' בידינו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה ולהצלחת כל אחד ואחד ללמוד וללמד ולהיבחן על כולא תלמודא ולהורות דבר ה' זו הלכה מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת וכל טוב אמן.

קביעין כן תהוון בהנהו חבורתא

זר שיקלע להיכל ישיבה"ק ישיבת 'היכל התורה' בשעות הלילה בעת סדר שלישי יעמוד כמשתומם בשמוע את קול התורה המהדהד, שבוע מתוככי היכל ומהדהד עד למרחק רב. בשבוע העעל"ט נוסד בישיבה"ק מסגרת לימוד בשם 'קביעין', במסגרת לימוד זו יושבים כלל בחורי ישיבתנו הק' הקטנים עם הגדולים, ועוסקים בתורה בחברותות במסגרת השעה הקבועה שהינו כל כולו קודש לה'.

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד העסקן הדגול והנעלה, איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, אהוב וחביב ונחמד ונעים, אציל הרוח וטוב הלב, משכיל אל דל, אבי יתומים ואלמנות בחצר קדשנו, ומסור בלב ונפש למוסדותינו הק'

הרה"ח ר' מרדכי זאב רוזנברג הי"ו

אב"י באלעד

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת אירוסו בתו הכלה תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתוי"ש החבר צבי פקטה נ"י

והברכה אחת היא, קדם הסב הדגול

הרה"ח ר' יששכר דוב רוזנברג הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, ואך ששון ושמחה ישכון באהלם תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים.

האיתנים העעל"ט כאשר למשך כל החודש פעל ביהמ"ד ללא הפסק לרווחת קהל אנ"ש - אנשי הקהילה והשכנים מסביב תושבי שכונת הדרום בעיה"ק צפת ת"ו.

החל מיום ב' דסליחות התקיים מנין סליחות - היחיד באזור - לפנות בוקר בשעה 6:00 ולאחמ"כ מיד תפילת שחרית ברוב עם כאשר הרבה מהתושבים מצטרפים לאמירת הסליחות ולתפילת שחרית ובפרט בער"ה אשר היה המקום צר מהכיל את כל באי בית המדרש החל מסליחות בשעה 5:00 לפנות בוקר ועד לאחר תפילת שחרית ועריכת פרוזבול.

דרשת שבת שובה דרש הדומו"צ הרה"ג רבי יחזקאל שרגא שימון שליט"א אשר הרחיב שעה ארוכה בעניני תפילה וחיובה בהלכה ובאגדה לרגל ימים אלו - עשרת ימי תשובה - כאשר דרשו חז"ל דרשו השם בהמצאו וגו' אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ.

"זמן שמחתנו" - במלא מובן המילה החל מליל יו"ט עד לאחר הושענא רבא חטיבה אחת של תורה ותפילה ושמחה כאשר מידי יום התפללו יחד אברכי הקהילה במתינות במתיקות ועריבות באמירת הלל ונענוע הארבע מינים כאשר יחד עם קול התפילה מתנשא ברמה קול התורה ע"י אברכי ובחורי הקהילה שהשכימו קום ולמדו בביהמ"ד שעה קודם התפילה כרצון רבותינו הק' וקיבלו על כך מלגה גבוהה. בין מנחה למעריב הצטרפו הילדים למשך כשעה ללימוד התורה הק' במסגרת "אבות ובנים" מיוחד בחלוקת ממתקים והגרלות ופרסים שונים ומגוונים יקרי ערך.

בליל יו"ט קודם תפילת ערבית נשא דברים הדומו"צ הגרי"ש שימון שליט"א בדיני מצות ישיבה בסוכה. באושפיזא דיעקב שלימא לאחר מעריב התקיים "שמחת בית השואבה" ברוב עם לקול צלילי זמר כאשר העסקן

עומד הגאון רבי פרץ טוביה בינדר שליט"א דומ"ץ דקהילתנו בעיר.

ההתחדשות נכרת גם בסדר אחה"צ במסגרת בשר וחלב בראשות ראש הכולל הרה"ג ר' פישל רובינשטיין שליט"א עם שיעורים ובחינות מיוחדות, וזאת בנוסף לתוכניות מפעל הש"ס וכולל ש"ס גפ"ת והלכה הנלמדות בכולל.

רמה ד' בהתחדשות רבתית נפתח זמן החורף בכולל מבצר התורה סניף רמה ד' בית שמש, לסניף זה אשר התייסד בזמן הקיץ האחרון, נוספו בתקופה האחרונה רבים מאברכי אנ"ש אשר קבעו את משכנם בשכונה החדשה, מה שמורגש במיוחד בכולל האברכים, בה נתרבו ספסלי דבי מדרשא בכמות ובאיכות.

אברכי הכולל מציינים בסיפוק רב על זכייתם העצומה בייסוד מקום תורה חשוב זה, כפי שהורנו רבוה"ק שיסודו של כל דבר ובפרט יסוד מקום יישוב לחסידים ואנשי מעשה צריך שיהא מושגת על לימוד התורה"ק. מה גם שפתיחת שערי הכולל מאפשר לרבים להשתקע בשכונה, כמאחז"ל איני דר אלא במקום תורה.

בכולל המונה עשרות אברכים כ"י הממיתים עצמם באהלה של תורה עוסקים כעת בלימוד הלכות בשר בחלב בעיון רב, ואף נרכשו ספרים רבים מתורתם של רבותינו הראשונים ואחרונים לתועלת הלומדים המעמיקים ומתייגעים בעמלה של תורה מתוך שאיפה להבין ולהורות ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

מהנעשה והנשמע

בביהמ"ד 'שפע חיים' בעיה"ק צפת

בסיפוק רב מציינים גבאי ביהמ"ד 'שפע חיים' בדרום עיה"ק צפת תובב"א את ימי הרחמים והסליחות - ירח

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, ידידינו הנכבד יקר המעלה, נודע בשערים לשם ולתהלה, נדיב ונכבד ומאוד נעלה, מסור בלב ונפש למען מפעלות הקודש לבית צאנז

הנדיב הרה"ח ר' **יחזקאל הכהן וואלף** הי"ו - אב"י בירושלים

בן ידידינו הבלתי נשכח הנגיד מוה"ר **יצחק בן ציון וואלף** ז"ל

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט ובשעטומ"צ

שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתו"ש **כמר מנחם מנדל** נ"י

עב"ג הכלה תחי'

בת האי גברא יקירא, עדין הנפש וטוב הלב,

הרה"ח ר' **משולם פייש ארנפלד** הי"ו - אב"י פעיה"ק

והברכה אחת היא לסב

הרה"ח ר' **משה מאיר שמרלר** הי"ו - פעיה"ק

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דשבשמאי, שיזכו לרוות רוח נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סיעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפום כל הימים

כן נשא דברים הדומו"צ הגרי"ש שליט"א והרחיב על הזכות והחוב שיש לכל אחד ואחד לדאוג ולסייע לשני בעת עריכת שמחות למזל"ט.

בברכהמ"ז כובד ראה"כ הרה"ג ר' דוד אסקל שליט"א מרבני בית ההוראה ובית המדרש.

בשש ברכות כובד הרה"ח ר' אברהם זלמנוביץ שליט"א, בברכה אחריתא כובד הרה"ח ר' חיים שאטן הי"ו מזכ"ל מוסדותינו הק' אשר אף נטל חלק בראש בהוצאות הסעודה בהרחבה גדולה יחד עם מנכ"ל המוסדות הרה"ח ר' מרדכי ישכיל שליט"א.

בסיום השבע ברכות רקדו במשך זמן רב לשמחת חתן וכלה לקול צליל וזמר, האברכים כולם הודו להר"ר יהודה בעלז הר"ר ישכר בער לוינשטיין והר"ר יצחק אייזיק גרינשטיין על ארגון הש"ב על הצד היותר טוב, ישאו ברכה מאת ה'.

**ביוזמת 'ועד ראשי הכללים דחסידי צאנז'
מבחן מסכם על כל מסכת שבת**

מוועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז, נמסר כי ברוב שבת והודיה להשי"ת שהחיינו וקיימנו והגיענו לסיום מסכת שבת שנלמד במשך התקופה האחרונה ברוב עמל ויגיעה ע"י לומדי מפעל הש"ס – 30 דף לחודש מכלל הכוללים בארה"ק, בעז"ה יתקיים ויערך מבחן מקיף על כל מסכת על קנ"ז דפיה, בכדי שיהיה לעזר לאברכים להיבחן בבוא העת על כל סדר מועד ועל כל הש"ס בס"ד. המבחן ייערך בעז"ה ביום ראשון פר' ויצא ג' בכסלו הבעל"ט, מהנהלת הוועד מוסרים כי בימים אלו עמלים על מילגה כספית אשר תינתן לכל הנבחרים בהצלחה. על מנת להיערך כראוי, חובה על כל החפצים להיבחן, להירשם אצל ראשי הכוללים שליט"א די בכל אתר ואתר, או בשעות הערב בטל: 053-3161029. נא להרשם עד יום שני פר' חיי שרה כ' מרחשוון הבעל"ט. 'אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם'.

הנמרץ הר"ר משה ישראלי הי"ו מנהל הת"ת מכבד את השם בגרונו מה נהדר היה מראה אנשי שלומינו מגדול ועד קטן בחורים עם נערים מרקדים באבוקות של אור יחד עם צעירי הצאן תשב"ר טפח מעל הקרקע משך זמן רב. בשיר המעלות נתכבדו הדומו"צ הגרי"ש שימון שליט"א, העסקן הר"ר משה ישראלי - מנהל הת"ת, בנש"ק הרב אביגדור שמואל הלברשטאם שליט"א ועוד כמה מאנ"ש ומהאורחים.

מפיות האברכים נשמעו ברכות שיר ושבח להדומו"צ הגרי"ש שליט"א שדאג לחלק הארי מהוצאות החג וכל הפעולות, וכן לגבאי ביהמ"ד אשר עמלו ללא לאות לרווחת מתפללי ביהמ"ד כמו"כ הודו נרגשות לאברך הר"ר יקותיאל יהודה הכהן גליק הי"ו אשר טרח והתאמץ לשמחת בית השואבה למען אשר יצא דבר נאה ומתקבל בס"ד, ולהר"ר שלום עוזר זלמנוביץ הי"ו על ארגון ה"אבות ובנים" בטוב טעם.

*

ביום ג' פרשת וירא התקיימה בביהמ"ד סעודת שבע ברכות לחתן מורינו אברהם שמעיה נ"י בן הדומו"צ הגרי"ש שימון שליט"א ע"ב הגה"ח ר' צבי מאיר אינטרטער שליט"א מרבני אנ"ש בירושלים, בשילוב סיום מסכת כתובות הנלמדת בביהמ"ד במסגרת הדף היומי ע"י הר"מ הר"ר ישראל דוד גרינשטיין הי"ו.

סעודת השבע ברכות התקיימה בביהמ"ד ברוב פאר והדר בהשתתפות רבני הקהילה והעיר שליט"א וכל בני הקהילה.

בהדרת קודש הופיע בהדרו כ"ק האדמו"ר מנדבורנא צפת שליט"א אשר הרחיב בדבריו בהרחבת גבולות הקדושה בעיה"ק צפת, ובירך את הדומו"צ שליט"א ובני הקהילה שיזכו להגדיל תורה ולהאדירה ושיהיה המקום מגדל אור לכל הסביבה.

במהלך השמחה נשאו דברים ראה"כ הרה"ג ר' חיים ישראל הורביץ שליט"א והרה"ג ר' דוד אסקל שליט"א.

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין

הרה"ח ר' שלום מרדכי שווארץ הי"ו
אב"י בפאנסי

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שמחת נישואי הבת תחי'

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש פורנו ישראל נ"י
בן העסקן הרה"ח ר' שלמה נוסענצוויג הי"ו

ובברכת מזל טוב

לאביו הדומו"צ הגאון רבי ברוך שליט"א - רב ביהמ"ד קהל חסידים בפאנסי
לחותנו הרה"ח ר' משה שטיינמץ הי"ו - אב"י בפאנסי
והסב הרה"ח ר' יעקב נוסענצוויג הי"ו - אב"י בפאנסי

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתח סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

**משתתפי שיעורי התורה מקהילתנו הק' בב"ב
הגגו את סיום מסכת כתובות בירושלים עיה"ק**

מסיבה של מצוה לרגל סיום מסכת 'כתובות' במסגרת לימוד הדף היומי, התקיימה בשבוע שעבר, ליל שישי פרשת לך לך, למשתתפי השיעורים אשר נמסרים מדי ערב בבית מדרשנו ברחוב רבי יהודה הלוי בעיר התורה והחסידות בני ברק, ע"י מגידי השיעורים הרב **משה לוי הי"ו**, והרב **יחזקאל שרגא היילפרין הי"ו**.

הסעודה שהוגשה בהרחבה ובטוב טעם ודעת התקיימה בקומה העליונה שבבית מדרשנו 'היכל צבי' בעיה"ק ירושלים, בשילוב סעודה לרגל הילולת רחל אימנו ע"ה שיום פטירתה חל בשבת.

מיד לאחר נטילת ידיים כובד המג"ש הרב משה לוי לסיים את המסכת, כשלאחריה פצחו המשתתפים בשירה והוגשה הסעודה ביד רחבה. כמו"כ נשא דברים נפלאים הרה"ג רבי **יהושע מונדרר שליט"א** ראש כולל יו"ד בני ברק, אשר מוסר מדי ערב שיעור קצר בהלכה ובענייני דיומא למשתתפי שיעורי התורה.

לאחר ברכת המזון ותפילת ערבית, המשיכו המשתתפים לעבר קבר רחל אשר בבית לחם, לשאת תפילה ולשטוח תחינה לישועת הכלל והפרט.

בשירות ובתשבחות הודו קהל המשתתפים למארגנים החשובים הי"ו אשר נטלו על עצמם את העול לארגון הנסיעה והסעודה, ודאגו באופן יוצא דופן לבל יחסר המזג.

**מנהלי מוסדותינו הק' בבית שמש יצאו למסע התרמה
מיוחד בקרב אנ"ש בארה"ב לטובת המוסדות**

קהלתנו הק' בבית שמש חווה בשנה האחרונה התפתחות גדולה עד מאוד בכל העניינים. למעלה ממאתיים! משפחות מאנ"ש קבעו את מקום משכנם ומושבם בעיר, חלקם בפרויקט צאנז שאורגן ויוזם ע"י

הנהלת מוסדותינו הק', וחלקם במסגרת הדירות של מחיר למשתכן, כשרבים רבים מאנ"ש זכו בהם בהגרלות. את כלל אנשי שלומינו בעיר, משמשים כיום שני בתי מדרשות לתורה ולתפילה, כשבמימים אלו עומדים בעיצומם של מלאכת בונה של מרכזי התורה והתפילה, בנין 'בית משה דוד' ברמה ב', ובנין 'בית רוזנברג' ברמה ד' בעיר, הנבנים ברוב פאר והדר, כשבמהלך השנה הבעל"ט יתקיימו מעמדי חנוכת הבית ויחנכו את בתי המדרש בסייעתא דשמיא.

בתחילת שנת הלימודים הנוכחים גם נחנך בנין גדול ורחב ידיים עבור חניכות בית החינוך 'בנות צאנז', אשר נסתיידה אך לפני שנה אחת, וכבר ניצבת היא בכותל המזרח של טובי בתי החינוך בעיר, כשרבים מתדפקים על דלתות בית החינוך, כשכבר כיום מתחנכות בה מאות מבנות העיר. כמו גם אחיה תלמוד תורה דרכי אבות אשר אף הוא ממשיך להתרחב, והבל פיהם של מאות ילדי תשב"ר מהדהד ברמה בין כותליה.

לטובת המשך המהפך המבורך וההתפתחות הגדולה של מוסדותינו הק' הכרוך בהוצאות של עשרות מליוני ₪ להרחיב גבולות הקדושה ולהגדיל תורה ולהאדירה, בד בבד עם הפעולות הרבות לקראת הקמת בנין מקווה טהרה בשכונה החדשה רמה ד', אשר קיים בה צורך גדול לענין זה, יצא מנהל המוסדות הר"ר משה בצלאל גנזל הי"ו למסע רתימה מיוחד בקרב אנ"ש בארה"ב.

ר' משה בצלאל הי"ו פונה בזאת לקרב אנ"ש בארה"ב, הטו נא שכם ועמדו לימינו ולסייענו ולתמכנו, למען נוכל להציב פינת יקרת זו על מקומה, השתתפותכם ועמידתכם לימינו תנסוך בנו כח להמשיך ולשאת את העול העצום, ולהמשיך במלאכת בונה והקמת מוסדות התורה החינוך והחסד בעיר בית שמש.

ברכותינו שיזכה לישא חן בעיני אלקים ואדם וברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א תלווהו בכל אשר יפנה וילך, להגדיל תורה ולהאדירה.

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

ברכות נאמנות למזל טוב ורוב שמחה שגורות בזה קדם ידידינו היקף מזהב ומפז, פאר המעלות ומזכותך בכל מדה נכונה שמוז מפארים בהילולים, אהוב חביב ונחמד ונעימ, מטובי סופרי המלך - ה'כותבים' במכון עץ החיים, העומד בתמידות לסייע למערכת

הרב יעקב שמריהו בינדר שליט"א

אב"י בביתר עילית

לרגל שמחת הולדת הבת שתחי'

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, שמשמחה זו יושפע שפע ברכות דלעילא ויזכה לראות דורות ישירים ומבורכים, ולשבת באהלה של תורה כל הימים מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש שזובע שמחות עד ביאת ינון בב"א.

המאהלים ברוב העריכה

מערכת "בצילא דמהימנותא"

מכון 'עץ החיים'

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הרב **יואל צבי ראטה** הי"ו
משגיח בישיבה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת הולדת הבן **אהרן פרדכי נ"י**
והכנסתו בבריתו של אאע"ה

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ג ר' **יעקב עזרא שליט"א**
נאמן בית פון שליט"א
ולחותנו הרה"ג ר' **אליעזר אסטרייכר שליט"א**
פנה"ר ת"ת דרכי אבות בב"ב

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הרה"ח ר' **פנחס רובינשטיין** הי"ו
אב"י באלעד

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת נישואי בתו הכלה תחי
עב"ג החתן המו"מ בתו"ש כמר נחמיה נ"י
בן הרה"ח ר' **יצחק יעקב בורנשטיין** הי"ו

ובברכת מזל טוב לאביו
הרה"ח ר' גדליה הי"ו - רחובות

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה
שפחת החתונה תתקיים א"ה ביום ג'
באולמי עטרת פרידמן באלעד

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר **משה אהרן פורטגנג** הי"ו
אב"י בב"ב

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הכנס בנו כמר **פסח נ"י**
לנועם עול תורה ומצוות
במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' **יוסף שליט"א**
אב"י פעיה"ק

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר **יהודה גוטמן** הי"ו
אב"י פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' **לוי הי"ו** - אב"י בב"ב
ולחותנו הרה"ח ר' **פתחם שנק** הי"ו - אב"י פעיה"ק

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר **בנימין זאב שווארץ** הי"ו
אב"י בקרית הבעש"ט - פ"ת

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במז"ט ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ג ר' **יהודה משה דוד שליט"א** - פעיה"ק
לחותנו הרה"ג ר' **יעקב הרבסט שליט"א** - ק. הבעש"ט
ולזקניו, הרה"ח ר' **שמואל שווארץ** הי"ו - בב"ב
הרה"ח ר' **אהרן יעני שפיצר** הי"ו - יוניאן סיטי
הרה"ח ר' **חיים שמעון הרבסט** הי"ו - ק. הבעש"ט

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

גליון זה נדבת

ידידינו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר **שאול שכטר** הי"ו
אב"י בביתר עילית

לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבת תחי
במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' **אברהם פרדכי** הי"ו - אב"י פעיה"ק
לחותנו הרב **יחזקאל ברבר** הי"ו - אב"י בביתר
ולזקניו, הרה"ח ר' **פאיר דוד שכטר** הי"ו - פעיה"ק
הרה"ח ר' **יצחק אהרן ברבר** הי"ו - פעיה"ק
והרה"ח ר' **חיים קלובר** הי"ו - ירושלים

אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה